

F Ö R S Ö K
TILL
FRAMSTÄLLNING
AF
LOGIKEN,

UTARBETADT

AF

*Non quia optimum,
Sed quia unicum*

Johan Wilhelm Snellman,
Docens vid Kejsarliga Alexanders-Universitetet i Finland.

FÖRSTA HÄFDET.

Helsingfors,
hos G. O. WASENIUS. 1837.

6 FÖRSÖK TILL FRAMSTÄLLNING AF LOGIKEN

TILL MIN VÖRDADE FADER, KOFFERDI-KAPTEN CHRIST. HENR. SNELLMAN.

Mottag *Huldaste Fader* med faderlig välvilja detta ringa prof på min sonliga vördnad och kärlek. Vål hade jag hoppats, att gifva *Dig* ett värdigare — *Dig*, hvilken jag icke blott har att tacka för lifvets skänk, utan äfven för den bättre delen af min andliga tillvaro; men gammal nog för att inse, huru, under det förhoppningarne vissna och sjelfförtröstan bortblåses, åren med hastadt lopp framila, betogs jag af den föreställningen, att *Du*, *Huldaste Fader*, eller kanske jag kunde kallas till Den Eviga Fadrens boningar förr, än jag njutit denna efterlängtade fröjd. Må det alvarliga sträfvandet i den Lära, jag sökt framställa, ehuru denna icke förmår rubba *Din* af en hel menniskoålders forskning och rika erfarenhet befastade Verldsåsig, bidra att försona *Dig* med tidens tanklöshet och egoism; och må detta mitt försök vara *Dig* ett bevis, att *Ditt* lågande nit för Sanning och Rätt icke varit ett helt och hållet förloradt exempel för

Din
vördnadsfulle Son.

FÖRORD.

Vore icke Individens lifstid lika begränsad, som dess förmåga, skulle väl föga någon våga uppträda som ledare der, hvarest han sjelf känner behovet af ljus och ledning. Endast då den sednares ringhet mätes i sitt förhållande till den förras, kan sjelfförtröstan vakna, kan denna bestå jemte det ödmjuka sinnet. Ty människan manas af ögonblickets förgänglighet till verksamhet, till arbete för odödligheten, ehuru en annan, än ryktets, och frambär ödmjuk men förtröstansfull sin ringa gård, emedan hon vet att förnuftet är evigt. Det är en sådan betraktelse som gifvit mig mod, att våga en framställning af Logiken i det skick, denna vetenskap genom *Hegel's snille vunnit* — mig veterligen den första af annan hand, än *Hegel's*. Jag förbigår det utnötta åberopandet af företagets svårighet, emedan det för den sakkunnige är öfverflödigt, för hvarje annan endast ett tomt ord; likaså allt resonnerande öfver Systemets ståndpunkt och förhållande till tidens Philosophiska bildning, emedan detta är öofverträffligt uttaladt af *Hegel*, i företalen till hans *Phænomenologi*, *Encyklopædi* och *Logik*, samt, till lust och leda, i Systemets Anhängares och Motståndares brochurer, med och utan sakkännedom. Enda anledningen till detta Förord äro några, för bokens begagnande nödiga anmärkningar.

Redan Inledningens vidd tillkännager att denna Framställning är ämnad för dem, som göra de första stegen på Philosophins område. Den enda Philosophiska kunskap, hos Läsaren förutsättes, är studium af *Kie-sevetters* mindre Logik. Äfven denna förutsättning förfaller hos dem, hvilka på någon annan väg lärt sig uti bestämda notioner fixera sitt alldagliga föreställande och tänkande, samt insett, att deras *sens commun* (Muttervitz) är *Kantiska Systemets* formella, abstraherande förfarande. Denna insigt skall gifva dem förtroende för Philosophin i allmänhet, och i synnerhet för det System, som icke resignerar på allt vetande, utan lærer: *att allt är vetande*, och till framställningen af hvars hufvudläror denna skrift är ett försök. *Inledningen innehåller en utredning af Sjelfmedvetandets begrepp*, så vidt den, med iakttagande af nödig korthet, utan föregående

kunskap i Systemet varit möjlig. Ändamålet dermed är, att göra Abstractionens fjettrar, uti hvilka den unga Läsarens *sens commun* är bunden, något lösare, samt att, genom anticipation af Logikens Method och Grundbegrepp, göra dennas studium i någon mon lättare och lemna en motvigt mot hvarje skef och missledande uppfattning af dess läror. Om också denna utredning icke skulle befinnas bindande, bör detta icke afskräcka, emedan det hufvudsakliga är en historisk (minnes-) uppfattning af Sjelfmedvetandets särskilda momenter, förnämligast af det *Åskådande Sjelfmedvetandet*, *Sjelfmedvetandets Begrepp* och *Personligheten*. Här och der i förklaringarne till enskilda §§., men i synnerhet i de med ofvanskriften: *Anmärkning* betecknade hänvises till denna Inledning, i afsigt att göra densamma till ett Schema för sammanfattningen af Logikens särskilda hufvudstycken. Terminologin i dessa Anmärkningar är derföre, likasom i Inledningen, oftast den *Kantiska*, d. ä. tillhör den hos Läsaren förutsatta ståndpunkt. Det är klart, att detta äfven i den egentligen Logiska utvecklingen till en del måste vara fallet, i synnerhet i dess början; emedan om utvecklingen borde fortgå blott i Systemets bestämningar, för början endast funnes den Kategori, som utgör början, och endast dennas tautologiska upprepande vore möjligt. För öfrigt bildar, såsom billigtvis bör förmodas, fortgången inom §§. ett helt för sig; men detsamma gäller, i afseende å förklaringen, blott om de summariska Anmärkningarne.

Det torde väl ej kunna uppstå fråga om behöfvet och nyttan af en annan Framställning, än *Hegel's* egen. Jag vädjar i detta afseende till dem, hvilka studerat *Hegel's* Philosophi, och hoppas de skola erkänna: att Logiken icke kan inhemtas ur *Hegel's Encyklopædi* samt att studium af *Wissenschaft der Logik* vid den mest ansträngda möda erfordrar ett mått af tid, som för mången måste vara afskräckande. Kan nu begagnandet af denna Framställning — icke ersätta studium af *Wiss. d. Log.*, utan — endast nedsätta den fordran på tid och möda, som af detta studium göres, så har densamma uppfyllt sin bestämelse. Kan denna Framställning, äfven utan studium af *Wiss. d. Log.*, tjena dem till vägledning, hvilka blott önska sig insigt i Systemets concretare delar, Rättsphilosophin o. s. v., äro Författarens förhoppningar om dess nytta öfverträffade. Allt detta likväl med billig hågkomst deraf, att minst i Philosophin insigt kan förvärfvas *endast* genom ansträngd läsning; ehuru äfven här ett innehåll af minnes-vetande måste förutsättas för ett förnuftigt vetande, för sjelfva tankens förnuftighet. Detta gäller i den utsträckning, att man, vid genomläsandet af en Philosophisk Afhandling, utan men för saken, här och der kan åtnöjas med en blott ungefärlig, historisk uppfattning, och likväl, om denna i minnet bibehålles, af tiden hoppas djupare insigt. Ty hvarje förvärfvad kunskap är ett frö, som evinnerligen utvecklas.

För de anmärkningar, hvilka torde göras mot Inledningens och Förklaringarnes lämplighet, säkerheten i uppfattning och uttryck o. s. v., har jag *här*, utom det ofvanförda, intet svar; underkastande mig den stränga dom, hvilken ingen egenkärlek kan jäfva, att »det dunkelt sagda är det dunkelt tänkta.»

Slutligen får jag betyga Hrr Studenter vid Alexanders Universitetet i Finland min tacksamhet för den talrika Prenumeration, hvarmed De främjat denna boks utgifvande — den första uppmuntran jag åtnjutit — och tillönska Dem det enda gagn, af allt Philosophiskt Studium kan påräknas, att nemligen, såsom *Læstadii* »Läsare», »lära tänka.»

Den 1:sta Maji 1837.

Författaren.

INLEDNING.

§. 1.

I hvarje *medvetandets* akt, d. ä. i allt föreställa och tänka, kunna genom reflexion trenne momenter från hvarandra urskiljas: Subjectet såsom *den tänkande (cogitans)*, tankens föremål, *det tänkta (cogitatum)*, och den dessa förmedlande föreställningen, *tanken (cogitatio)*.

Så särskiljer den föreställande sitt Jag ifrån det förestälda sinnliga föremålet, hvilket också derföre kallas ett *yttre* föremål, likaså sitt Jag, som har föreställningen, från *sjelfva* denna föreställning, och föreställningen såsom *sin* ifrån det *yttre* föremålet. Men äfven vid föreställningen af föremål, hvilka icke finnas för våra *yttre* sinnen, t. ex. Dygd, Rätt, anse vi föremålet hvarken utgöra vårt Jag eller utgöras af vår föreställning om föremålet, utan för något i och för sig varande, såväl af vårt Jag som dess föreställning oberoende. Detta betraktelse-sätt af tankens natur är, i vår tid, det allmänna och förefinnes hos hvarje icke tankeslö individ, emedan det redan länge varit en förutsättning för allt vetande och all vetenskaplig framställning. Vi vilja, för korthetens skuld, benämna dessa trenne momenter *Subject*, *Object* och *Föreställning*.

10

20

§. 2.

Uti *Sjelfmedvetandet*, den tänkandes föreställning om sitt eget Jag, måste, om detta skall vara medvetande af ett *Sjelf*, *det tänkande och det af sig tänkta Jaget*, Subjectet och Objectet, *vara ett och samma, totala Jag*.

Sjelfmedvetandet bör här icke fattas såsom en föreställning om den tänkandes andliga natur (själen med dess prædicater), utan det är Subjectets medvetande af sig såsom ett af ofvannämnde momenter, särskildt från både Object och Föreställning. Sjelfmedvetandet innehåller endast *att* Subjectet *är* (för sig), icke uppfattningen af de egenskaper Subjectet *har*. Läran om Själen såsom ett Substrat för skilda förmågor, eller ett Ting med egenskaper, är dessutom en crass lära. Endast om hvarje Själens förmåga fattas utgöra hela dess andlighet, såsom varande ett moment af denna andlighet, hvilket öfvergår i ett högre, må denna föreställning om själen gälla. Här är, enligt hvad nämnt blifvit, fråga om Subjectet såsom *tänkande* och Sjelfmedvetandet är den tänkandes medvetande af sig såsom *tänkande*.

30

§. 3.

Den åtskilnad, som i medvetandet förefinnes mellan Subject och Object, är således i Sjelfmedvetandet försvunnen. Den föreställning, som utgör Sjelfmedvetandet, är också derföre hvarken föreställning *hos* ett Subject eller föreställning *om* ett Object; ty *sjelfva* denna föreställning utgör så väl Subjectet som Objectet.

40

Den enkla föreställningen *Jag* är denna enhet, i hvilken all skilnad mellan Subject, Object och Föreställning är upphäfven. Jag'et såsom tänkande, hvilket också innehållet af dess tanke må vara, är föreställning om sig såsom enhet af det tänkande och tänkta Jag'et.

50

§. 4.

Detta rena Sjelfmedvetande är Subjectet såsom det *allmänna, bestämningslösa Tänka*. Ty Föreställningen, emedan den här sammanfaller med Subject och Object, har derigenom upphört att vara föreställning, såsom ett från Subject och Object skildt moment, och detta rena Sjelfmedvetan-

de är *Åskådning*: Subjectet såsom med sitt Object sammanfallen, oåtskiljelig enhet. Sjelfmedvetandet såsom sådant är I:o) *Åskådande Sjelfmedvetande*.

10 Man bör icke uppfatta det sagda, som vore Sjelfmedvetandet, på denna ståndpunkt, en ur motsatsen mellan Subject och Object framgången enhet. Tvertom bör denna enhet fattas såsom ursprunglig, allt medvetande föregående. Medvetandets föreställningar äro bestämda af ett bestämdt, från det föreställande Jag'et skildt innehåll. Det rena Jag kan derföre betecknas såsom bestämningslöst tänka, *tanke* i allmänhet, blott denna icke fattas såsom uppkommen genom abstraction från bestämda föreställningar, utan såsom af allt bestämdt tänka förutsatt åskådning. Denna åskådning är det *Sjelf*, som jemväl af allt sjelfmedvetande förutsättes, emedan detta är ett *Sjelf*, som vet sitt *Sjelf*. Men då här denna Sjelf'ets sjelfobjectivering ännu icke förefinnes, är detta rena sjelfmedvetande ett Outsägligt, en lika innehållsrik som innehållslös åskådning; innehållsrik, emedan det är Sjelfmedvetandet likasom i sitt frö, hvarur detsamma utvecklas och i hvilket allt dess innehåll *potentia* finnes; innehållslös, emedan detta innehåll ännu icke är för Sjelfmedvetandet.

20

§. 5.

Nämnda åskådning är Tanken, såsom det rena, bestämningslösa *Vara*. Ty uti detta åskådande Sjelfmedvetande *är* Jag'et, men utan annan bestämning än att *vara* (sig sjelf); d. ä. är det obestämda, bestämningslösa *Vara*.

30 Omdömet *Jag är Jag*, hvarigenom denna åskådning uttryckes, är, emedan Subject [i grammatikalisk mening] och Prædicat äro samma *Jag*, icke ett *Omdöme*. Ty uti hvarje omdöme bör prædicatet uttrycka, hvad Subjectet är, så att dettas vara först genom prædicatet blir känt. Här åter är subjectet redan utan sitt prædicat samma *Jag* — saknar således allt prædicat, all bestämning, endast *är, utan att vara Något*.

40 Det är bekant, att satsen: *Cogito ergo sum* tillhör Cartesius. Hegel anmärker, att Cartesius med detta Ergo icke velat beteckna en slutledning, utan att redan han lärt, att det omedelbara *Tänka* lika omedelbart är ett *Vara*. Passivt uttryckt är denna sats mera i ögonen fallande: hvad som tänkes, *är* (för tanken). Det reflecterande förståndet förblandar vanligen *Vara* och *Existens*, ehuru redan språkbruket skiljer dessa bestämningar. Ty om också *vara* kan nyttjas i bemärkelsen af *existera*, säger likväl ingen, att något existerar rödt, förnuftigt &c. *Existensen* är den oändlighet af relationer det ena tinget har till alla öfriga ting, en oändlighet af bestämningar, genom hvilka det ena skiljer sig ifrån, icke är det andra.

§. 6.

Men sjelfva denna bestämningslöshet är derigenom Jag'ets bestämning. Ty Jag'ets prædicat är *Intet*, det obestämda, allt bestämdt *Vara* uteslutande *Varandet*. Ett sådant alla bestämningar uteslutande *Vara* är också hvarje bestämning; och det bestämningslösa är sålunda äfven en bestämning i serien af bestämningar.

50 Det rena Sjelfmedvetandet är ett, allt bestämdt medvetande, alla bestämda föreställningar uteslutande medvetande, ett *x*, hvilket icke är bestämning, icke *a, b, c* &c. Men hvarje bestämdt medvetande är likaså uteslutande; *a* är icke *b, c, x* &c. Det rena sjelfmedvetandet är sålunda i sjelfva verket ett bestämdt medvetande.

Ehuru detta utsägende af hvad Jag'et är, likasom hela denna

framställning, är en yttre (vår) betraktelse, finnes lätt: att, om dess natur fattas vara utom denna betraktelse, såsom något för vår tanke ofattligt, ett *Icke-tänkt*, sjelfva detta *Icke-tänkta* är samma bestämning, som det bestämningslösa, och således att denna öfvergång till bestämdt medvetande är Sjelfmedvetandets egen. Ty det *Icke-tänkta* är negation af allt bestämdt *Tänka*. Det Väsentliga vid denna utveckling af Sjelfmedvetandets natur, är likväl icke så mycket insigten i dess nödvändighet, som en noggrann historisk uppfattning af de särskilda ståndpunkternas betydelse.

10

§. 7.

Jag'et såsom tänkande är härigenom nödvändigtvis *bestämdt* *Tänka*, och Sjelfmedvetandet är såsom sådant (bestämd) *Föreställning*, 2:o *Föreställande Sjelfmedvetande*. Jag'et har likasom fått ett innehåll, ett från sig, såsom det rena Jag, skildt prædicat. Detta prædicat är, hvad det är genom att icke vara öfriga bestämda föreställningar. Men hvarje uteslutande, icke-varande af en annan bestämning, gör detta prædicat sjelf till *ett annat*, ger detsamma en ny betydelse, en ny bestämning. Jag'et är sålunda en *totalitet* af prædicater, af *bestämda föreställningar*.

Förståndet fasthåller härvid de bestämningar, genom hvilkas negation den *ena* bestämningen (prædicatet) bestämmes, utom denna bestämning. Men då t. ex. *a* är bestämdt att icke vara *b*, är detsamma allt, hvad som icke är *b*, nemligen *c*, *d*, &c. Genom att icke vara *c* är åter *a* ett *b*, *d* &c. Uti denna *ena* bestämning innehålles sålunda, ehuru successivt, alla bestämningar.

20

§. 8.

Dock emedan bestämningarne äro hvarandra uteslutande, är Jag'et aldrig för sig denna totalitet, utan blott den *ena* eller den *andra* bestämningen. Sjelfmedvetandet är sålunda oändlig progress, genom serien af bestämningar, och innebär en omotsvarighet af Jag'et, såsom *totalitet* af bestämningar, mot detsamma sådant det i sitt prædicat, såsom *en* bestämning, är uttryckt. Och då denna Totalitet är *utom* bestämningen, är densamma såsom *yttre Object* motsatt Jag'et, såsom en bestämning, bestämd *Föreställning* (om Objectet).

30

Då för Jaget sökes ett uttryck (ett prædicat, en Definition), kan om detsamma, i hvarje nu, endast sägas, att det än är *en*, än en *annan* föreställning (känsla, begär &c.). Men Jag'et är både den *ena* och den *andra* föreställningen. Såsom detta oändliga *Och-Och* är Jag'et skildt ifrån sig såsom en föreställning. Det är *medvetandet* af en utom sig varande Verld af bestämningar. Detta *Utom* är det sinnliga objectet, ty hvarje sinnligt individuellt object är ett sådant utomhvarannat af bestämningar.

40

§. 9.

Jag'et såsom en bestämning (*Föreställning*) är begränsadt, såsom totalitet (*Object*) oändlighet af bestämningar. Men denna oändlighet är endast Negation af bestämningen, ett *Icke-tänkt* emot denna, såsom *tanke*. Då nu det *Icke-tänkta* äfven är en tankens bestämning, så är i sjelfva verket denna Totalitet i tanken upptagen, såsom Negativitet, *Möjlighet* af oändliga *bestämningar*. Hvarje bestämd föreställning är dessa 2:ne bestämningar: *Tanke* och *Icke-tänkt*; och denna *Möjlighet*, som beledsagar hvarje föreställning, är Jag'et såsom *tankeförmåga* (det allmänna tänka), abstract Subject.

50

Emedan Jag'et här likasom drager sig tillbaka ur den bestämda

föreställningen, i hvilken detsamma utgått, och visar sitt väsende icke vara i denna uttryckt, är föreställningen något från Jag'et skildt. Då nu objectet är i den bestämda föreställningen upptaget, så har denna betydelsen af att vara det i objectet väsendtliga (Slägtbegrepp, Lag o. s. v.) Det är således först här den (i §. 1) nämnda skilnaden uppstår mellan Subject, Object och Föreställning, ehuru det för att förtydliga det framställda varit nödigt att genast antaga denna åtskilnad såsom ett factum. Det yttre objectet visar här sin sanna natur att vara identiskt med det abstracta subjectet, således

10 individuellt object såsom möjlighet af tankar, abstraction från bestämningen. Men den yttre Reflexionen varsnar icke denna identitet och fattar derföre äfven här medvetandet icke såsom ett Sjelfmedvetandets moment, utan fasthåller skilnaden emellan det yttre Objectet och det abstracta Subjectet. Enheten af det utom föreställningen varande Objectet, såsom oändlighet af bestämningar [*omni modo determinatum*], och det abstracta Subjectet, såsom möjlighet af bestämningar (en dylik oändlighet), förbiser denna Reflexion och kan derföre icke tränga till en sann uppfattning af tänkandets natur. Hvarje tänkandets akt är å ena sidan ett lemnande af

20 denna abstracta Objectivitet och en uppfattning af föremålet i dess allmänhet, samt å den andra ett den abstracta Subjectivitetens, det allmänna Tänka's utgående i bestämning. Dock icke sålunda att tanken, i sin sanning, skulle utom sig å ena sidan hafva objectet, å andra subjectet, såsom för sig bestående, utan så väl det ena som det andra i tanken upptaget. Ty i det föregående är visadt, att det bestämmingslösa, i oändlighet bestämbara, är bestämning; i det följande exponeras, huru Subjectet, såsom abstract möjlighet, är i bestämningen innehållet.

30 §. 10.

Uppå denna ståndpunkt är Sjelfmedvetandet 3:o) *Reflecterande Sjelfmedvetande*. Ut i detta är Jag'et på sig reflecterad såsom tanke-förmåga, möjlighet af tankar, det bestämda tänkandet genomgående, *Väsende*, Substans o. s. v. Alla dessa Kategorier beteckna Jag'et såsom ett *prius*, den bestämda tanken såsom ett *posterius*, denna såsom product, *Verkan*, det förre såsom producerande, *Orsak*.

§. 11.

40 Men då Orsaken intet annat innehåller, än hvad i verkan är manifesteradt, och först derigenom är Orsak, att den i sin Verkan utgått; så finnes, att Orsaken, i stället för att sjelf vara ett *prius*, har Verkan till sin förutsättning, såsom sjelfva Orsakens Orsak, hvars Verkan den är. Jag'et, såsom tänkande, har sålunda den bestämda tanken till sin förutsättning, denna åter förutsätter Jag'et och Jag'et i sin sanning är denna ömsesidiga förutsättning, genom hvilken så väl det allmänna Tänka är bestämning, som den bestämda tanken allmänhet.

Att uppfatta de bestämda tankarna såsom döda producter är i synnerhet missledande. Hvarje bestämd tanke är hel och hållen tanken, och tankeförmågan är endast abstraction från allt bestämdt tänka. Tanken, såsom product, förutsätter den tänkande, men den

50 na tänkande är utom den bestämda tanken en blott möjlighet af tankar, hvilken åter förutsätter den bestämda tanken, endast genom denna är möjlig. Jag'et, utom den bestämda tanken, är det out-sägliga, det åskådande Sjelfmedvetandet; den bestämda tanken för sig fattad, icke reflecterad till andra bestämda tankar, är samma

bestämmningslösa allmänhet, likaså utsäglig, och derigenom oförnuftig. Ty hvad som endast i interjectioner och naturljud, icke med ord kan uttalas, är derigenom oförnuftigt. Språket, ordet, är människans företråde framför djuret; hon äger språket, genom att äga förnuft, och är förnuftig, emedan hon har språket.

§. 12.

Jag'et är derföre *hvarken* ett *totum* af bestämda tankar, *eller* endast *Förmåga*. Det är förmåga af tankar, i dessa immanent; så att Jag'et nödvändigtvis är *en* bestämd tanke, men lika nödvändigt *en annan*, och härigenom *frihet*, *fritt Tänka*. Sålunda är den bestämda tanken icke en tillfällig form, hvars bestående innehåll Jag'et vore; utan hvarje bestämd tanke är Jag'et i sin totalitet, men, såsom detta, öfvergång till en ny bestämning, hvilken i sig innehåller den förra. Likaså har derföre hvarje bestämning uti sig sin följande och är sålunda *i sig* totalitet af bestämmningar. Denna ståndpunkt är 4:o) *Det förnuftiga Sjelfmedvetandets*.

I afseende å denna tankens natur kan erinras derom, att allt vårt tänkande är ett oändligt sammanhang af tankar. I hvarje nu, är väl vårt sjelfmedvetande concentrerad i en bestämd föreställning, men denna är icke en isolerad punkt i kedjan af föreställningar, utan är af vår föregående bildning beroende och innehåller i sig fröet till vidare utveckling. Först genom denna sin relation till allt föregående och allt framtida tänkande har densamma sin betydelse. Det är dock klart, att här icke är fråga om den tillfälliga *connexio idearum*, de hugskott, som i hvarje individs medvetande förete sig, utan om den förnuftiga tankens utveckling i och för sig. Och uti denna är hvarje bestämning det hela, så att densamma syntetiskt i sig upptagit föregående bestämningar, och analytiskt i sig innehåller all ytterligare bestämning. Hvad härvid anmärkes: att nemligen tanken vid hvarje utveckling är en annan, är rikare, fullkomligare, mera concret, har sin sanning, så vida bestämningarne till hvarandra refereras; men hvarje bestämning i och för sig är samma totalitet, tanken total i bestämning utgången, sålunda lika fullkomlig som en annan, emedan hvar och en är förnuftig.

§. 13.

Sjelfmedvetandet på denna ståndpunkt är omedelbarligen det förnuftiga *Sjelfmedvetandets Begrepp*. Detta Sjelfmedvetande är så till vida en återgång till det åskådande, att äfven i detta all skilnad mellan Subject och Object försvunnit; men denna enhet är tankens, icke mera omedelbar enhet utan förmedlad, emedan densamma ur differensen framgått, derigenom att så väl det abstracta Subjectet som Objectet i denna enhet äro upptagna. Ty det abstracta Objectet, det bestämmningslösa Vara, är bestämning, bestämdt Tänka (se §. 6), och det abstracta Subjectet, såsom förmåga, är i den bestämda tanken immanent (§. 10). Denna är derigenom icke blott formell, så att dess innehåll vore utom densamma och derafberoende, ej heller product, utom hvilken den tänkande funnes, såsom producerande, utan lefvande, sig sjelf producerande tanke.

Härvid är viktigt att erinra sig, hvad i §. 9, Anm. blifvit anfördt. Det bestämmningslösa Varandets öfvergång i bestämning och det producerande tänkandets utgående i bestämd tanke är en och samma tänkandets akt; endast att den förra är denna öfvergång omedelbart, det sednare den på sig reflecterade tankens öfvergång till bestämning.

§. 14.

Sjelfmedvetandets Begrepp är *det allmänna Tänka immanent i den bestämda Tanken*. Det är bestämd Tanke såsom *fri, lefvande Tanke*. Sjelfmedvetandet är *nödvändigtvis* bestämdt, men *icke* i den *ena* bestämningen *bundet*, utan är i en annan bestämning fritt öfvergående bestämning, hvilken andra äfven är samma *allmänna Tänka*, samma *frihet*. Detta Sjelfmedvetande är Tanken såsom Tänkandets *process*, dess fortgång till ett *Innehåll, cogitatio* (Tanke) såsom *Cogitare* (Tankens *actus*). Principen för, driften till denna fortgång är sjelfva Sjelfmedvetandets Begrepp, dess

10 Lag. Nu är Tänkandet, såsom process, fortgång till allt allännare bestämningar, till bestämningar (Reflexions-, Slägt-Begrepp, Kategorier, Ideer), hvilka, icke såsom abstractioner, utan såsom concreta, uttrycka det i hvarje sak sanna. Denna process innefattar således ett Skola, en fordran på bestämningens *Allmängiltighet, Förnuftighet*, dess af Jaget oberoende *Objectivitet*.

Här, hvarest betraktelsen lemnat vår vanliga ståndpunkt, nemligen Reflexionens, är det svårare, än förut, att göra densamma tydlig. Tankens bestämningar äro allmänna, och deras föremål är ett allmänt. Det individuella föremålet är ett utsägligt, ty äfven ett

20 *här, nu, detta*, hvarigenom vi söka bestämma det individuella, är en allmän notion, emedan *Allt är ett detta, alla* punkter i rummet *ett Här*, i tiden *ett Nu*. Då detta erkännes, fattas likväl alla tankens bestämningar såsom abstracta, och tänkandets process, uti *Omdöme* och *Slutledning*, fattas såsom formelt Tänka, ehuru omöjligheten att tänka sig och uttala föremålet annorlunda, än såsom *Allmänt*, borde leda dertill, att anse denna Allmänhet för föremålets enda och förnuftiga bestämning. En ringa uppmärksamhet borde också visa, att t. ex. den Kantiska Begrepps-bildningen, i sina momenter *Abstraction, Reflexion* och *Synthesis*, förutsätter Omdömet, är ett bedömande, och att Omdömet förutsätter en Slutledning, hvari prædicatets nödvändighet i afseende å Subjectet, Följdens i afseende å Grunden o. s. v. är uttalad. Detta hänvisar på ett nödvändigt samband emellan dessa, såkallade, särskilda slag af tankar. Vidare är icke svårt att inse, att t. ex. den allmänna notionen Färg har en annan allmänhet, än Släktbegreppet Djur, än notionerna Lif, Förnuftighet, Gud. Om nu äfven dessa och dylika notioner (hvilket i Logiken ådagaläggas) supponeras äga ett inre sammanhang, hvarigenom den ena ur den andra utvecklas; så är sjelfva denna utveckling det, som i §. blifvit benämndt Tänkandets process, och hvarje

30 notions spontana öfvergång i en annan är friheten i denna process, det allmänna Tänkandets immanens i bestämningen, Tankens obundenhet af bestämningen. Men å andra sidan innebär denna utveckling i hvarje notion, såsom allmän, fordran på bestämningens objectiva sanning, allmängiltighet.

40

§. 15.

Uti den tänkandets Process, hvilken utgör Jaget såsom fritt Tänka, framgår såsom Resultat en af denna process oberoende objectiv allmänhet, men endast såsom ett Skola, ett utom sjelfva Processen varande mål.

50 Jag'et är derföre i sig deladt, såsom Tänkandets process, *sin Subjectivitet*, och dess Resultat, den allmänt giltiga bestämningen, *sin Objectivitet*, samt förhåller sig såsom Subject till detta Object, såsom till ett *Åndamål*, hvilket genom Tänkandets process, Subjectiviteten, skall realiseras. Men då tänkandet såsom process nödvändigtvis är bestämning, bestämd tanke (se föregg. §§.), innebär detta, att Subjectet redan i sig är en del, *en grad* af

objectiviteten. Denna grad är sålunda ett *Medel* för *Ändamålets* realisation, och tänkandet, såsom process, är en oändlig fortgång från *Medel* till *Medel*, hvarigenom Objectiviteten väl successivt i Subjectet upptages, men såsom totalitet, *realiseradt ändamål*, ännu finnes utom Subjectet i *oändliga grader*.

Tänkandets process, i hvilken Tanken är frihet, upphäver, genom sitt sträfvande till allmängiltighet, denna sin frihet; ty det allmänt giltiga är det i-och-för-sig, af all tänkandets process oberoende Sanna, är ett förnekande af all Tankens spontanéitet, hvilket ned-sätter Tänkandet till en blott formel process och ger bestämningen betydelsen af att vara ett gifvet innehåll. Detta Innehåll, som nu träder i motsats mot Tänkandets process, såsom Subject, är icke Object såsom yttre, utan såsom Tankens Verld, Vetande, Tradition. Det är en *consensus gentium*, *allmänt Sjelfmedvetande* i motsats mot det individuella Sjelfmedvetandet, och innefattar både Naturens och Andens riken, men sådana dessa finnas i ett Sjelfmedvetande, upptagna i Tanken. Ty Objectet, utom Tanken, är, såsom oändlighet af bestämningar, det Icke-tänkta, redan på reflexionens ståndpunkt i Tanken upptaget. Nämnda Allmänna Sjelfmedvetande åter är i sig sjelf aldrig totalt existerande, utan, såsom i tiden oändligt, en fortgång från grad till grad.

§. 16.

Denna Objectivitet är således icke blott för Subjectet, utan i-sig, endast förutsatt *Ändamål*, icke *realiseradt*. Ty den finnes endast i Tanken, tänkandets process, såsom en grad af Objectivitet. Den grad åter, hvilken sålunda är *Medel* för *Ändamålets* realiserande, förutsätter redan en föregående, som i afseende å densamma äfven är *Medel*. Likaså förutsätter denna ett *Medel* och så i oändlighet. Samma oändliga *Progress ifrån Medel till Medel*, som utgör Objectiviteten, förefinnes således äfven i Subjectiviteten, Tänkandets Process. Sjelfmedvetandet i sitt Begrepp är bestämning, och denna förutsätter inåt samma oändliga process, från bestämning till bestämning, som ifrån denna bestämning utåt-gående är Objectiviteten. Sjelfmedvetandets Begrepp innehåller Jag'ets sönderfallande i Subjectivitet och Objectivitet; ty det är det allmänna Tänka's immanens i bestämningen. Denna allmänhet är Sjelfmedvetandets *Frihet*, öfvergång från bestämning till bestämning; men dess skapelse är bestämningen, såsom allmän, fri, hvaremot den nämnda öfvergången, processen är ofri, nödvändigt bestämdt Subject. Den allmänna, fria bestämningen, Objectiviteten, är åter samma process som subjectet, och dettas frihet derigenom återställd. Genom denna utvecklade identitet af allmänhet och Bestämning har Sjelfmedvetandet fått ett innehåll, och detta innehåll är allmänt giltigt, förnuftigt. I Sjelfmedvetandets Begrepp är Tankens *allmänhet* (Tanken som actus), dess *Frihet*, *bestämningen gifven*. Nu har äfven *bestämningen* (Innehållet, Objectet) visat sig vara *det allmänna*, fria; *Tanken*, som *Actus* (Subjectet), *det bestämda*, *ofria*. Ytterst är hvardera sidan *samma Process*, samma fria allmänhet. Sålunda är hvardera sidan samma *Enhet af Allmänhet och Bestämning*. *Sjelfmedvetandet* är derigenom *Sig-tänkande* och *Af-sig-tänkt Jag*, så att hvardera af dessa momenter är *samma totala Jag*, och är, såsom sådant, *förnuftigt Sjelfmedvetande* i sin sanning, *Sjelfmedvetandets Idée Personlighet*.

Det i §. anförda torde kunna lättare uppfattas, om man betraktar förhållandet emellan hvad som vanligen förstås med *fallenhet*, *talent*, och *bildning*. Emellan dessa kan nemligen ingen gräns utstakas. *Fallenhet* är, utan *bildning*, ett lika utsägligt, som den senare

utan den förra. Fallenheten är, emedan bildningen icke är ett visst gifvet innehåll, utan process; bildningen är, emedan talenten för sig är innehållslös. Då nu Intet är utom tanken, så har detta den betydelse, att *Jag'et* är *Personlighet* genom att vara en *Manifestation af den allmänna förnuftigheten*, af Förnuftet *κατ' ἐξοχήν* icke blott såsom en del utaf detta Förnuft eller af dess process, utan såsom detta i sin totalitet, emedan detsamma endast är sjelfva processen.

§. 17.

10 Erinre vi oss nu att så väl det ifrån Föreställningen (se §. 1) skilda Subjectet, som Objectet äro betecknade såsom Abstractioner, hvilka i sin sanning i Föreställningen innehållas; så är *Sjelfmedvetandets Begrepp* ren Föreställning, den *Rena Tanken*, såsom *lefvande, fri*, med bestämningen Identisk Tanke-Substans; *Begreppet κατ' ἐξοχήν*. Den rena Tanken icke har, utan är bestämd tanke, men tillika sig upphäfvande och i en annan öfvergående bestämning. Öfvergången är derföre icke ett Jag'ets yttre görande, utan tankens egen öfvergång och utveckling, hvaraf sjelfva Jag'et, Subjectet i sin sanning, utgöres. *Vetenskapen om denna, den Rena Tankens utveckling är Logiken*, hvars method således icke är tillfällig, för
20 tanken yttre, utan bestämningarnes egna, sjelfgifna utveckling.

Först här såsom med tanken identiskt, såsom det allmänna Tänka i bestämningen inneboende, är Jag'et *Subject*, då deremot Subjectet, som tom förmåga, är det allmänna tänka, abstraheradt från all bestämning. Den i det föregående framställda betraktelsen, af Sjelfmedvetandets Natur, sammanfaller såsom Sjelfmedvetandets Begrepp fullkomligt med den rena Tanken i sitt *Begrepp*; ty den rena Tanken är lefvande Tanke, Tänkande, och hvarje dess bestämning Process, Tänkandets *actus*. Samma utveckling, som den af Subjectet (§. 1) gjorda, är Logiken, om betraktelsen utgår ifrån Föreställningen för sig fattad, särskild från Subjectet och Objectet.
30

§. 18.

Likaså är *Sjelfmedvetandets Idee, den Rena Tanken såsom personlig Tanke, Ideen κατ' ἐξοχήν*. Ideen är derföre den rena Tanken, såsom utvecklade, Objectiverade, och i denna Objectivitet med sig Identisk. Objectiviteten är Tanken i Bestämning utgången, Tanken såsom Verld af bestämningar, — men denna verld endast såsom Process, såsom samma öfvergång ifrån bestämning till bestämning, hvilken är tankens fria allmänhet, Subjectiviteten.

40 Det är redan ofvanföre anmärkt, att, hvad i Objectet är det för tanken ofattliga, otänkbara, i sjelfva verket tänkes, af tanken uppfattas under nämnda, det tänkbara motsatta Kategori. Att fordra ett begripande af hvad Objectet-i-sig (das Ding-an-sich) är, utan afseende på hvad det är för tanken, är att fordra ett utsägende, af hvad man icke vet. Likväl är mången, som inser orimligheten i denna sednare fordran, en ifrig förfäktare af den förras rättmätighet. Objectet är tanken, i sin totalitet i bestämningen utgången, är således icke det bestämmingslösa, utan är bestämning, nemligen bestämningen såsom tanken i sin totalitet. Denna totalitet är total endast såsom Process och derigenom identisk med den rena Tanken, såsom subject, Tänkandets process (se §§. 15, 16). Denna Sjelfmedvetandets ståndpunkt är hos människan dess concreta Sjelfmedvetande, hela dess andlighet, sådan densamma såsom förstånd och vilja realiserat sig. För Reflexionen, hvilken fasthåller vid tanken, såsom formelt Tänka, död product, ligger den misstyding nära, att sålunda
50

vårt inre Tänka skulle skapa den yttre Verlden. Häremot uppreser sig den inrotade läran, om kunskapens uppkomst ur sensationer, af det yttre Objectet mottagna intryck. Men ehuru riktigt det är, att Objectet för oss är ett förefunnet yttre, förglömmar man härvid, att detsamma äfven endast är Object för oss, endast sådant det af oss tänkes, af vår tanke uppfattas, och af oss såsom tänkande och viljande omskapas d. ä. såsom förnuftigt Object. Huru det är beskaffadt med Objectet utom tanken, är ofvan sagdt. Vårt Tänka är Tänka genom att vara Förnuftigt, Objectivt, men det Objectiva är likaså endast i Tanken, i den Process, som utgör Tänkandet. Det yttre Objectet sker dess Rätt derigenom, att Åskådningens och Reflexionens ståndpunkter äfven äro Tankens, och att Tankens utveckling icke är ett skeende i Tiden, utan att Tanken i hvarje nu är hvarje ståndpunkt.

10

§. 19.

Allt vårt utrönande af tankens natur är *Eftertanke* och sjelfva denna natur af vårt tänka oberoende. Nämnda eftertänkande är *Philosophi*, kärlek till vishet. Denna vetenskap förutsätter väl erfarenheten så till vida, att den hos sina idkare förutsätter bildning och uppfostran; men i sig är densamma oberoende af all erfarenhet. Den är icke uppställningen och ordnandet af ett visst gifvet innehåll, ty sjelfva dess ordning och method utgör dess innehåll; så att hvarje dess bestämning har sitt innehåll, sin betydelse, endast af den ställning, densamma i den Philosophiska Methoden innehar, och hvarigenom den utgör ett af dennas momenter, ur ett föregående utveckladt och i ett nytt öfvergående. *Philosophin* kan därför icke på förhand uppställa definitioner och indelningar, icke ens sin egen annorlunda, än genom en anticipation, som af sjelfva Systemet bör rättfärdigas. En sådan anticiperad indelning är här den, af *Philosophin*, uti *Natur-Philosophi*, *Andens Philosophi* och *Logik*.

20

30

Objectet för vår eftertanke är väl i *Philosophin* å ena sidan ett gifvet, tanken; men då äfven eftertanken är tänka, är detta Object icke ett gifvet. Vår Eftertanke är densamma tankens utveckling, som utgör *Philosophins* innehåll. Äfven i vårt tänkande förefinnas sålunda de momenter, hvilka ofvan blifvit betecknade såsom den rena Tankens utveckling: åskådningens, föreställningens, Reflexionens och Tankens ståndpunkt. All Objectivitet fattas därför äfven af oss under dessa hänseenden, hvilket af det formella tänkandet kallas att likasom på olika grader uppfatta ett till grunden liggande, gifvet Object. Dessa olika ståndpunkter återfinnas också i *Philosophins* historiska utveckling. I det följande skall så väl detta, som *Logikens* förhållande till, i §. nämnda, öfriga delar af *Philosophin* finna en närmare utredning.

40

§. 20.

Logiken, såsom vetenskap, för vårt vetande, vår Eftertanke, är den rena Tankens definition. *Logikens* bestämningar, kategorier äro, ur denna synpunkt, prædicater för den rena Tanken, såsom dessas absoluta Subject. Men såsom förutsatt Subject är den rena Tanken ett betydelselöst Ord, hvilket endast i sina prædicater har sin betydelse. *Logiken* är därför den rena tankens fortgång ifrån bestämning till bestämning, och, emedan endast det som kan uttalas är förnuftigt, ifrån *Ord* till *Ord*.

50

De som anse Tänkandet för formelt, för ett visst sätt att i den Tänkandes inre upptaga det yttre Objectet, finna säkert derpå en bekräftelse i det ofvan sagda: Att *Logiken* är fortgång i *Ord* (enligt

deras *mening* helt annat, än *Sak*); och det lönar knappt mödan taga den *qvickheten*, »att således Logiken och Philosophin endast är *ordkram*, en *Ordlek*,» ur munden på dessa menare. Vi hafva ofvanföre vidrört det tanklösa uti att, så till sägandes, skära alla Tankens bestämningar öfver en kam, utan att söka inse något annat samband dem emellan än Abstractionens, hvars högsta, så kallade *Begrepp* äro de innehållslösaste och äfven de fattigaste på *Omfång*, emedan deras omfång utgöres af, för dessa högre begrepp likgiltiga notioner och, ytterst, af sinnliga existenser. Sålunda blir i sanning Ordet lika tomt som tanken. Åskådning, känsla, aning äro då i rikedom utöfver Tanken. Men om man också påstår sig *vet*a, hvad man åskådar, känner, ehuru det i ord är utsägligt; måste likväl medges att man *icke vet* sjelfva Åskådningen, Känslan, d. ä. icke vet, hvad åskådning, känsla är annat, än detsamma utsägliga, som utgör hvarje särskild åskådning, känsla o. s. v. — således af all åskådning, af hvarje känsla har *samma* medvetande. Men sålunda *vet* man dessa *icke*, har af dem icke ett särskildt medvetande. För öfrigt finnas tvenne erfarenhets-bevis, som vittna mot detta Ordets nedsättande: 1:o Åskådar, känner, anar djuret, men endast människan, den tänkande, har *Ord*. 2:o Visar *Ordet* sin makt såsom bildning, tradition, är *levande Ord* och regerar verlden.

§. 21.

Med ledning af hvad i det föregående blifvit framställt, kunna vi för Logiken uppställa följande, anticerade Indelningar och Definitioner:

Logiken är vetenskap om den *rena tanken*. Dess delar äro:

1:o Lära om *Varandet*: tanken såsom *omedelbar enhet* af sina momenter, allmänhet och bestämning;

2:o Lära om *Väsendet*: tanken i sin *förmedling*, såsom dualism af dessa sina momenter;

3:o Lära om *Begreppet*: tanken såsom *förmedlad enhet* af sina momenter. Begreppet, såsom i bestämningen immanent allmänhet, är:

A. *Subject*, tänkande och, såsom sådant, sjelfmedvetande samt således för sig objectivt i sin bestämning; derföre

B. *Object*, Begreppet såsom Totalitet för sig manifesteradt och såsom Subject i förhållande till denna manifestation;

C. *Idee*, Begreppet såsom med sin Objectivitet identiskt Subject, Sjelfmedvetande, *Personlighet*.

Härigenom komma vi till en annan, rikare definition på Logiken:

Logiken är Lära om Ideen, den Personliga Tanken.

Dessa anticerade definitioner kunna endast gälla, tills sjelfva vetenskapen ger exactare bestämningar vid handen. Ty hvarje tankens bestämning är i sig rörlig och levande, samt derföre äfven hvarje del af Logiken en serie af bestämningar, hvilka väl hvar och en uttrycka den kategoris natur, som ger denna del sitt namn, men detta i allt högre och mera utvecklade betydelse; så att hvarje kategori i sin utvecklade gestalt redan är den nästföljande. Dessa afdelningar kunna derföre äfven definieras såsom gången af den tankens utveckling, de innefatta. Här är *Varandet*, emedan det utgör tanken i dess omedelbarhet, definieradt såsom omedelbart *Varande*, *Väsendet* åter, emedan det är tankens förmedlingsmoment, är framställt icke sådant det omedelbart är, utan sådant detsamma i sin egen förmedlingsprocess företer sig.

§. 22.

Likasom hela Logiken, sönderfaller hvarje dess afdelning, enligt momenterna i tankens utveckling, åter i trenne delar; hvilken trichotomi utgör den logiska Methoden. Den omedelbara åskådningens ståndpunkt är, så till sägandes, utom denna Method, eller bildar blott utgångspunkten i dess första moment. Ty den omedelbara åskådningen är outsäglig, finnes derföre endast såsom lemnad och upphäfvnen, samt öfvergår omedelbart i bestämd föreställning. Det första momentet är således *Föreställningens*: uppfattning af tankens natur sådan den är *för oss*. Det andra är *Reflexionens*: tanken i sig reflecterad och derigenom skiljande sig ifrån sig såsom sitt andra, sin Motsats. Den tredje det förnuftiga *Tänkandets*: tanken såsom enhet i denna motsägelse, genom att upphäfva densamma. Men dessa benämningar, likasom denna betraktelse, tillhöra Psychologien. I Logiken, hvarest handlas om den rena tanken icke såsom object för ett medvetande, utan om densamma såsom sig för sig objectiverande, äro dessa momenter de ofvan anförda: *Omedelbarhet*, *Förmedling* och upphäfvnen förmedling, *Förmedlad Enhet*. Hegel benämner dem: Det *Förståndiga*, *Dialektiska* och *Förnuftiga* momentet.

10

Det dialektiska momentet bör icke fattas som endast *vår* betraktelses Dialektik, ungefär i den mening, uti hvilken man med dialektik förstär konstet att bevisa en sats och dess motsats. Hvarje tankens bestämning är i sig dialektisk och sig upphäfvande. Detta moment är derföre det egentligen *moverande* och utgör fortgången i den logiska methoden.

20

LOGIKEN ÄR VETENSKAPEN OM DEN RENA TANKEN.

FÖRSTA AFDELNINGEN. VARANDET.

30

Varandet är, såsom totalitet af Varandets Kategorier, ett utom-hvartannat af tankens, hvarandra uteslutande bestämningar.

Från Begreppets ståndpunkt, är Varandet detta i dess omedelbarhet och är, såsom sådant, i sig allt, hvad Begreppet är. Varandets utveckling är sålunda analytisk och den ena bestämningen är i den andra innehållen. Men Varandet, i sin omedelbarhet, har endast genom en anticipation (för oss) denna ställning till Begreppet. Dess utveckling från dess egen ståndpunkt är blott Synthetisk, öfvergång till nya bestämningar, hvilka, såsom tillhörande det omedelbara Varandet, sjelfva äro omedelbara och hvarandra uteslutande.

40

Första Kapitlet. Det Qualitativa Varandet.

A. *Rena Varandet.*

§. 1.

a) *Varandet är den rena Tanken i sin omedelbarhet*, bestämningslösa allmänhet, och utgör, såsom sådant, början.

Ideen är den sjelfmedvetna, personliga tanken. Denna är, såsom tänkande, *Begrepp*. Begreppet är i den bestämda tanken immanent Tänka, och således nödvändigtvis bestämd tanke, *bestämning*. Men bestämningen är, då den ännu icke refereras till andra bestämningar, utan fattas i sin omedelbarhet, hvarken *en* bestämning eller öfverhufvud någon *bestämning*. Den är sålunda blott bestämningslöst, allmänt Tänka; och denna tankens omedelbarhet är nödvändigt mo-

50

ment. *Eller*: Den rena tanken, såsom föremål för vår Eftertanke, är ett bestämningslöst *x*, utan annat prædicat, än det, att af oss tänkas, *vara* för vår tanke.

Det är klart, att philosophins terminologi icke kan vara af språkbruket beroende, i akt och mening, att densamma genom en *consensus gentium* borde rättfärdiga sina termer; ty det är Philosophin, som, under menskliga bildningens fortgång, utvecklar språket och skärper ordens betydelse. Men då sålunda språket är ett tankens verk och dess tillhörighet, måste äfven till grund för språkbruket ligga en förnuftig mening. Att nu t. ex. tanken i sin omedelbarhet betecknas som *Varande*, kan egentligast blott rättfärdigas genom den ställning, denna bestämning i den logiska utvecklingen intager. Kan det uppvisas, att den bestämning, Logiken ger ett ord, med dess till grund för språkbruket liggande, förnuftiga betydelse öfverensstämmer, eller i enlighet härmed utvecklar detsamma, då är allt gjordt, som kan berättiga till dess användande. Härigenom har också det ifrågavarande Systemet närmare visat sitt berättigande, att utgöra en länk i culturens kedja. Hvad särskildt ordet *Vara* beträffar, så är detsamma i språkbruket *copula*. Det sammanfaller således icke med existera, *vara-till*; ty ingen säger t. ex. människan existerar dödlig. Hvad om tanken i sin omedelbarhet kan sägas, är: tanken *är* tanken. I detta identiska omdöme, bestämmes subjectet icke af sitt prædicat, utan all vigt faller endast på *copulan Är*. Eller, hvilket är detsamma, tanken är bestämningslös (utan prædicat, definition), således endast *är*, är *Varande*.

§. 2.

Varandet, tanken såsom bestämningslös, *är icke* bestämning. Det är derigenom ett *Intet* (är *Icke-något*), b) *Icke-Varande*.

Om vid föregående §. gjorda förklaring lämpas hit; så är *Begreppet*, såsom i bestämningen immanent *Tänka*, uti *Varandet*, i en bestämningslös bestämning, d. ä. i en sig upphäfvande bestämning, en bestämning, som *icke-är*; *Eller*: om tanken i sin omedelbarhet, för vår Eftertanke, är bestämningslös, är den ett outsägligt åskådningens föremål, samt derigenom för vårt medvetande ett *Intet*, det *icke-tänkta*. Att *Varandet* är abstraction från all bestämning, utmärker på denna ståndpunkt dess natur, icke dess *genesis*; emedan det rena *Varandet*, såsom sådant, icke framgått genom den förmedling, som utgör abstraction. Men hvad som endast *är*, utan att *vara något*, är ett bestämningslöst *Intet*.

§. 3.

Det rena *Varandet* är sålunda omedelbart *Icke-Varande*, öfvergår i detta. *Icke-Varandet* åter, såsom det abstracta *Intet*, *är* på sig hänförd, bestämningslös allmänhet. Det är således *Varande*, öfvergår omedelbart i sin motsats, *Varandet*.

Icke-Varandet är, d. ä. *Icke-Varandet* är *Varande*, eller *Icke-Varandet är-Icke*, d. ä. *är* ett *Intet*, ett *Icke-Vara*; det *är* således sig sjelf, är *Varande*. Denna *Varandets* och *Icke-Varandets* *Identitet* är en för det vanliga tänkandet abstrus sats; förnämligast derföre, att detta förblandar *vara* med *existera*, samt använder densamma på hvarje sinnlig existens. I sanning, det borde dock lätt kunna medgifvas, att *Icke-Varandet* äfven är ett *Vara*, nemligen sitt eget, hvilket endast i motsats mot det förra *Vara* benämnes *Icke-Vara*, äfvensom att detta är ett *Icke-Varandets* *Icke-Varande*. Dock är här icke fråga

om, huruvida ett visst något är eller icke är för vår föreställning, för medvetandet, tanken; utan om sjelfva tankens Vara eller Icke-Vara. Vara och Icke-Vara äro denna öfvergång icke blott för yttre betraktelse, utan hvardera är i sitt Begrepp sin motsats.

§. 4.

Det *sanna* i denna ömsesidiga öfvergång, Varandets i Icke-Varande och tvertom, är *sjelfva öfvergången*, såsom det i båda enahanda. Denna enhet är c) *Blifvandet*, en öfvergång från Icke-Vara till Vara, *uppkomma*, samt från Vara till Icke-Vara, *förgås*. Blifvandet är denna öfvergång; det är således sjelf ett *Varande*, men icke mer *det rena* Vara, utan *Varandets* och *Icke-Varandets* *Vara*. Det är sålunda ett *bestämmt* *Vara*, *Tillvarande*.

Anmärkning. I föregående utveckling återfinnas de trenne momenter, som utgöra den Philosophiska methoden. Det *Förståndiga*, den omedelbara enhetens, förstånds-identitetens moment är här det med sig identiska *Vara*, *Vara = Vara*. Det *Dialektiska* momentet är Varandets öfvergång i sin motsats och tvertom. Detta moment är, emedan Varandet i sin totalitet är Begreppets utveckling ur sin omedelbarhet och det *Dialektiska* momentet är denna Begreppets rörelse, Varandet såsom *Varande*, såsom *öfvergång i ett annat* och derigenom ett *Utom-hvart-annat* af motsatta bestämningar. Tanken här likasom flyr all tankens uppfattning och öfvergår i ett annat. Denna Varandets ytlighet är ännu tydligare uttryckt i det följande. Det *Speculativa*, den förmedlade enhetens moment är här den i ofvannämnde motsats identiska *öfvergången*, såsom *varande*, Blifvandet. I detta moment är det *rena* Varandets förnuftiga betydelse *uttryckt*, att nemligen vara rörlig och lefvande, icke fix och omedelbar enhet. Detta *uttrycka*, (*exponera*, *setzen*) är liktydigt med *uttala*, *utsäga*, emedan det förnuftiga är det i ord uttalade. Det *rena* Varandets natur, att vara öfvergång, är redan i det första momentet *för oss* tydlig; i det andra sker denna öfvergång, men såsom öfvergång i ett annat; i det tredje momentet är den uttalad såsom *Varande*, uti notion Blifva. Det tredje momentet är återgång till det första, till Identiteten; men denna Identitet är icke mera omedelbar, utan förmedlad genom *upphäfvandet* af motsatsen. Detta upphäfvande är icke abstraction ifrån motsatsen, så att denna skulle lemnas å sido (således vore denna enhet endast abstract), utan derigenom att motsatsen såsom försvinnande moment är i Identiteten upptagen. Häraf den dubbla betydelsen hos ordet *upphäfva*, att utmärka icke blott ett *tillintetgörande*, af ett på förhand gifvet något, utan tillika ett *upptagande* och behållande; så att det upphäfna icke blifvit ett Intet, utan blott är tillintetgjordt, såsom för sig bestående, men tillika bibehållet, emedan det i ett annat har sitt bestånd. Det tredje momentet är således enhet af det första och andra; ty det är enhet genom att upphäfva motsatsen. Så är här Blifvandet ett *Varande*, men hvilket i sig upptagit *Vara* och *Icke-Vara*, såsom i hvarandra öfvergående motsatser.

I afseende å det *rena* *Vara*, såsom början, är att anmärka: att, då det *rena* *Vara* omedelbart är *Icke-Vara*, man kunde säga att Logiken (och med den Philosophin) *börjar från Intet*. Men då början väsendtligen är öfvergång, ett Blifvande, och då det *rena* *Vara* i sin sanning är Blifva, *börjar* Logiken i sjelfva verket *från Början*. Hegel anmärker, att det fordras ringa qvickhet för att persifflera satser, sådana som dessa. Man hjälper sig vanligen ifrån deras begripande,

genom att förklara dem för ordkram; men vet äfven vid denna förklaring icke, hvad man säger, emedan man icke vet, eller vill veta, att ordet är tanke.

B. Tillvarandet.

a) Tillvaro.

§. 5.

Tillvarandet är omedelbart *Tillvaro* (Tillvarande i Allmänhet), *Varande med en bestämning*; dock så att detta Varande icke är utom bestämningen, utan är enhet (*ett*) med sin bestämning, sin *Qualitet*.

Att all Tillvaro är ett bestämdt Vara inses lätt. Svårare är att inse, huru Blifvandet öfvergår i Tillvaro, emedan förståndet i det förra fasthåller motsatsen af Vara och Icke-Vara. Men uti Blifvandet äro Vara och Icke-Vara försvinnande Momenter, så att Blifvandet är sjelfva detta försvinnande, men detta såsom Varande. Blifvandet är derföre icke ett Vara i motsats mot ett Icke-Vara, utan dessas *enhet* såsom *varande*. Blifvandet är ett Vara, hvars bestämning är denna Varandets och Icke-Varandets Enhet, ty det är totalt så väl Vara som Icke-Vara. Då nu i Blifvandet, såsom det rena Varandets Speculativa moment, all Dialektisk rörelse upphört, är detsamma åter, då man afser från dess genesis, ett Omedelbart, ehuru icke rent utan bestämdt Vara. Det är likasom ett nytt object för vår Eftertanke, ehuru detta Object redan har en bestämning, med hvilken det sammanfaller. Tanken såsom Absolut Subject har ett bestämdt, med detta Subject icke Identiskt Prædicat och är denna bestämning.

§. 6.

Tillvaron är bestämdt Vara (*Qualitet*) och derigenom icke Abstract, utan *Reelt* Vara; men är, såsom bestämdt, *uteslutande, negerar* det Obestämda, Allmänna Vara. I Tillvaron innehållas således omedelbart dessa tvenne momenter: *Realitet* och *Negation*.

§. 7.

Uti Tillvaron, såsom *Qualitet*, förefinnes således en åtskilnad. Men momenterna i denna differens, *Realitet* och *Negation*, äro det ena, hvad det andra är. *Realiteten är Qualiteten*, affirmativt fattad, och, emedan denna är bestämdt Vara, en *Negation* af det rena, allmänna Vara; *Negation* är samma totala *Qualitet*, och således bestämningen såsom Varande, *Realitet*. Tillvaron såsom denna *enhet af Realitet och Negation* är ett *Tillvarande, Något*, emot hvilket det obestämda Vara är ett *Annat*.

Kategorin *Negation* är en bland Philosophins viktigaste bestämningar. Genom *Negation* uppstår icke ett Intet, uti hvilket all *Realitet* vore försvunnen, utan en *Realitet*, som endast är ett för den negerade *Realiteten* *Annat*. Allt bestämdt Vara är *Negation* af ett annat Vara, är ett *Annat* än detta. *Spinoza's* sats »*omnis determinatio negatio*» uttrycker negations betydelse, att vara det, hvarigenom allt är, hvad det är; ty hvarje *negation* är, affirmativt fattad, en *Realitet*, bestämning, likasom hvarje *Realitet* är *negation*, en bestämning, hvarigenom något skiljes ifrån, icke är ett annat. Så är hvarje kännemärke ett något, hvori föremålet skiljer sig ifrån, *negerar* ett *Annat*.

b) Ändlighet.

§. 8.

Något är ett *Tillvarande* och, genom sin negativitet (emedan det är Nega-

tion af det obestämda Vara), från ett *Annat* skildt Något. Det är sålunda *I-sig-Varande*. Men emedan detsamma, såsom från ett *Annat* skildt, är ett *Annat*, än *detta Andra*, är det äfven *Varande-för-ett-Annat*.

§. 9.

Men *detta Andra* är icke ett obestämdt, utan såsom Negation af det förra Något *sjelf ett Tillvarande, Något*. Det är derigenom *I-sig-varande*, och det förra Något är såsom *Varande-för-ett-Annat* endast *Negation af (Varande-för)* ett *I-sig-Varande*, hvilket härigenom blir ett utom Något varande *Annat*. *I-sig-Varandet* är sålunda äfven en *negativ* bestämning emot *Varandet-för-ett-Annat* och *Något är inom sig denna Negativitet, öfvergång från ett Annat till ett Annat*.

Ehuru sann den gamla sentensen är: *omnis similitudo claudicat*, våga vi likväl genom ett exempel söka förtydliga det sagda.

Hvarje Sak är, hvad den är, endast genom sina kännemärken, d. ä. genom det, som tanken om densamma prædicerar. Dessa kännemärken äro, på denna ståndpunkt, omedelbara med Saken identiska Qualiteter, såsom färg, figur &c.; ty prædicater sådana som slägtbegrepp o. d. äro reflecterade bestämningar och tillhöra en högre ståndpunkt i tankens utveckling. Då nu Saken uppfattas såsom en sådan Qualitet, t. ex. såsom Röd, har den ingen annan bestämning, än den att vara Röd, är för medvetandet endast det Röda. Denna Qualitet utesluter för *det Första* Saken ifrån allt icke-rödt, och dess betydelse är blott den, att icke vara någon annan, *negera* all annan färg, än den Röda. Saken är vidare icke det Röda i allmänhet, utan ett bestämdt Rödt; således icke något annat Rödt, än *detta* Röda. Härigenom uppstår en ny Serie af Negationer, genom hvilka Saken bestämmes. Genom hvarje sådan negation är Saken ett *Annat*, än det negerade. Men saken är för *det Andra*, genom hvarje ny negation, i sjelfva verket en *ny Sak*, i-sig en *Annan*. Serien af negationer är oändlig, och Saken är sålunda i-sig en oändlig öfvergång från ett annat till ett annat. Detta visar sig i erfarenheten sålunda: att t. ex. allt Rödt, i hvarje särskild punkt, är ett annat Rödt, och åter hvarje särskild punkt en oändlighet af punkter; samt vidare: att, då allt är ett Blifvande, en vexling, hvarje punkt, i hvarje *nu*, är en annan (ett annat rödt) och hvarje *nu*, då det uttalas, är ett försvunnet *nu*. Jemnför Inledn. §. 9 Anm. och nedanf. §. 12 m. Anm.

Förståndet gör denna Sakens natur till ett blott *Varande-för-ett-annat*, i den mening, att Saken är sådan endast för *oss*, för vårt medvetande, men *I-sig* har en häraf oberoende natur, och bestrider således det antagande, ifrån hvilket vi ofvanföre utgått, att nemligen prædicatet, kvaliteten, är Saken. Men *detta I-sig (Varande)* är endast en *Negation af den process*, som utgör *Varandet-för-ett-annat*. Det förutsätter detta och är, genom att vara *Negation deraf*, endast en upprepning af nämnda process. Ty derigenom utsäges blott, att Saken icke är det prædicat, som framgått genom den föregående Serien af negationer, således att äfven *detta om Saken icke kan prædiceras*, utan att Saken är en annan, en ny negativ bestämning.

Vi bedje Läsaren med afseende å det ofvansagda, att för *Saken* icke glömma *hufvud-saken*, hvarom fråga är, nemligen tankens utveckling. Här är nemligen icke fråga om, huru ett gifvet, utom tanken varande föremål af tanken bestämmes, utan huru tanken bestämmes sig sjelf, d. ä. om utvecklingen af sjelfva tankens bestämningar. Här beror derföre på i §. anställda undersökning, hvad *I-sig-Varandet* och *Varande-för-ett-annat* i och för sig innebära. *I-sig-*

Varandet är *bestämningen* (Något) såsom omedelbar, såsom den gifna utgångspunkt, *hvarifrån betraktelsen öfvergår till Någots Negation*, det Andra. Orsaken till denna öfvergång är Någots negativitet, d. ä. det Tillvarandes natur, att vara uteslutande, negativt Varande. Men *sjelfva denna Negativitet förutsätter redan Någots Negation, det Andra, och detta är sålunda det omedelbara, I-sig-Varande*. Något är därför i sitt Andra på sig hänfördt, och dess *Varande-för-ett-Annat* är ett *Varande för I-sig-Varandet*, är dettas Negation, samt *I-sig-Varandet* likaså *Varande för Varandet-för-ett-Annat*, d. ä. sjelft *Varande-för-ett-Annat*.

10 §. 10.

Något är sålunda I-sig ett Annat och hvad som förut visade sig vara yttre bestämning, är nu i Något sjelf upptaget såsom dess *beskaffenhet*. Något är ett Annat, men detta Andra är äfvenså ett Något. Något är därför *begränsadt*, negeras, och *föränderligt*, öfvergår i ett Annat, är *Ändligt*. Det är *Ändligt, genom att försvinna*, negeras, och dess Negation är *det Oändliga*.

20 c) Oändlighet.

§. 11.

Det oändliga är omedelbart negation af det *Ändliga*, icke såsom en yttre bestämning, utan såsom det *Ändligas egen natur*, att negeras, upphäfva sig.

Något (Saken) är såsom *ett bestämdt Tillvarande* begränsadt, alla andra Tillvaranden uteslutande *detta*. Men då Detta ännu I-sig är en oändlig Serie af Negationer, går något öfver sin *Gräns* och blir obegränsadt, *oändligt*. Denna öfvergång kan för öfrigt fattas både som inåt- och utåt-gående: det förra under den synpunkt, att Något genom denna nya negation blir i oändlighet bestämbar; det sednare, emedan det sålunda får en oändlighet af bestämmingar. Eller, för att tala med Kant, dess Innehåll blir oändligt stort, dess omfång oändligt litet. Det Oändliga är det utvecklade I-sig-Varandet, emedan detta, först då det fattas såsom ett i oändlighet bestämbar, är det bestämningen motsatta *Ding-an-sich*.

30 §. 12.

Men detta, genom det *Ändligas* negation framgångna *Oändliga* är derigenom ett mot det *Ändliga* bestående Annat, det *Icke-ändliga*. Derigenom är äfven det *Ändliga ett mot detta Oändliga bestående* och detsamma begränsande. *Det Oändliga är sålunda begränsadt, Ändligt*. Det är därför åter ett Något och öfvergår som sådant i ett Annat, en ny Oändlighet. Det Oändliga är derigenom ett Skola, *Oändlig Progress*; en ändlig, *Falsk-Oändlighet*.

Denna Oändlighet har icke blott under det anförda namnet, *Ding-an-sich* (sedan Kant), utan både förr och sednare i Speculationen intagit en viktig plats. Ja, man har gjort besvarandet af frågan: *Hvad det (detta) Oändliga är?* till Philosophins högsta Problem, i det man gifvit Gud (det Absoluta) Prædicatet: oändlig, det allra Reellaste Väsande o. s. v. Men i stället för att härigenom beteckna det Absoluta såsom *utan* all Ändlighet, förändligar man i sjelfva verket detsamma, emedan genom denna Abstraction från det *Ändliga*, detta lemnas å ena sidan, såsom för sig bestående, och å den andra det Oändliga sättes *utom* och jemte detta *Ändliga* samt derigenom göres till ett af detta begränsadt, *Ändligt*. Häre består äfven kritiken öfver det Kosmologiska beviset, för Guds existens, då man

50

nemligen mot detta anför, att det Oändliga sålunda förutsätter det Ändliga och af detta, såsom ett *prius*, betingas. Ty en sådan existens, utom Ändligheten, har det bestående Ändliga till sin förutsättning. Sjelfva det Ändliga blir derigenom, såsom ett i sig bestående, af allt annat oberoende, ett dylikt Oändligt. Denna kritik träffar derföre endast det falskt-Oändliga. Men det Kosmologiska beviset innehåller icke att det Oändliga (Gud) är, emedan det Ändliga (Verlden) är, utan att *det Oändliga är, emedan det Ändliga är Ändligt.*

10

§. 13.

Den Sanna Oändligheten finnes uti sjelfva den *process*, hvarigenom det Ändliga och Oändliga framgår. Det Ändliga är nemligen Ändligt, genom att *negeras*, öfvergå i det Oändliga. Men det Ändliga är således *icke före* denna *Negation* tillvarande, utan förutsätter det Oändliga, är endast såsom *Negation* af det Oändliga. Det är således i sanning *Negation* af sin *Negation*. Likaså är det Oändliga *Negation* af det Ändliga, af sin egen *Negation*. *Hvardera är sålunda* såsom den andras *negation* ett Ändligt, men detta i sin sanning genom att åter *negeras*, genom att vara *Negation* af *Negation*, *Sann Oändlighet*. Härigenom är icke *det Ändliga* (Ändlighet och Falsk Oändlighet) lemnadt *utom det Oändliga*, såsom dettas *Negation*, utan är genom att åter *negeras i det Oändliga upphävet*. *Det Oändliga* är det *Reala*, uti hvilket *Ändligheten* endast är ett *Ideelt* moment; Det är ett *Vara*, som i sig upptagit bestämningen och derigenom är af all yttre bestämning oberoende. *Varandet*, sålunda utveckladt, är *För-sig-Varande*.

20

Den Sanna Oändligheten är den Rena Tankens. Oändligheten åter såsom Oändlig Serie af bestämningar är i sjelfva verket samma Abstraction, som det abstracta Subjectet, ehuru den här visar sig såsom Oändlighet af bestämningar, *utom* den ena bestämningen. För vårt medvetande är detta *Utom* en Sakens, föremålets Oändlighet (*das Ding an sich*), föremålet såsom *Icke-tänkt*, motsatt tankens bestämning af detsamma, *det tänkta* föremålet. Att äfven detta *Icke-tänkta* är en tankens *bestämning*, utgör dess Ändlighet, och föremålets Sanna Oändlighet är denna dess öfvergång från bestämning till bestämning, *alla dess bestämningars negativitet*. Här sker sålunda en återgång till det bestämningslösa *Vara*, men såsom *Negation* af *Negation*, upphäfvande af bestämningen. För medvetandet är denna Oändlighet en alla föremåls urskiljelighet, emedan det ena är samma Oändlighet, som det andra. Denna bestämningens Oändlighet är *För-sig-Varandet*, det Ändligas sjelfbestånd, dess oberoende af allt *Utom*, all *Annorvaro*.

30

40

Anmärkning. Vilje vi i en öfversigt sammanfatta *Tillvarandets* utveckling, så återfinnas äfven här den Philosophiska Methodens, tänkandets, trenne momenter såsom *Tillvaro*, *Det Tillvarande* (Ändlighet) och *Det Tillvarande såsom all Tillvaro* (Oändlighet). *Tillvaron* är det omedelbara *Tillvarandet*, bestämningen såsom omedelbar enhet af *Vara* och *Icke-Vara*, *Realitet* och *Negation*. *Det Tillvarande* är bestämningen såsom bestämd, genom att vara *Negation* af det bestämningslösa *Vara*. Detta är ett mot bestämningen *Annat*, och derigenom sjelf bestämning. *Hvardera bestämningen* är för sig fattad, såsom *I-sig-Varande* (*An-sich-seyn*), bestämningslöst *Vara*, och således är bestämningen, genom det bestämningslösas hänförande på sig sjelf; d. ä. det *Andra* är icke ett *Annat*, utan *Det Tillvarande* är sig och det *Andra*, är *process* från bestämning till

50

bestämning, Oändlighet af bestämningar. Den begränsning således hvilken förut var *utom* det Tillvarande, Något, såsom ett Annat, är nu flyttad *inom* sjelfva det Tillvarande, likväl så att bestämningen (det Ändliga) och Oändligheten äro dess hvarandra negerande bestämningar. Men denna ömsesidiga Negation utgör äfven bådas enhet, emedan hvardera *är* endast genom att negeras, öfvergå i den andra. Hvardera är bestämning, och det Tillvarande är hvarken den ena eller andra bestämningen, utan negation af båda, bådas försvinnande, Idealitet. Häri innehålles, för det första, Tillvarandets sanning: att vara bestämning, bestämdt Vara, såsom upphäfvén, d. ä. såsom Ändlig, i det Oändliga upphäfvén bestämning; för det andra, äfven det Rena Varandets sanning: att nemligen vara bestämningslöst Vara, genom att i sig innehålla bestämningen. Sjelfva det Rena Varandets öfvergång i bestämdt Vara är i sin sanning *uttryckt* uti *det Andras* natur, att för sig fattadt vara enahanda med den för sig fattade, I-sig-varande, bestämningen. Det är således häri uttryckt, att det *Rena Vara* icke blott i motsats mot bestämningen (såsom Abstraction), utan såsom på sig hänfördt, bestämningslöst Vara, i sjelfva verket är bestämdt. Men vidare är detta, i bestämningen framgångna Vara bestämningslöst, emedan bestämningen endast såsom upphäfvén, ändlig, har sanning, och såsom sådant är detsamma det Sannt Oändliga. Då detta ofvan blifvit benämndt: *Det Tillvarande såsom all Tillvaro*, får Allheten icke fattas såsom alla bestämningars Summa, oändlig Progress, utan såsom *all sann Tillvaro*; och denna är *Det upphäfna Tillvarandet*, ty såsom sådant är det ena Tillvarande, hvad det andra är.

Negation af Negation är ett uttryck, hvilket först om det Sannt Oändliga blifvit nyttjadt; icke som skulle denna dubbla Negation i det föregående icke hafva förekommit (*Blifvandet* och *Något* äro sådana Negationer), men emedan den enkla Negation tydligast framträder såsom Något och ett Annat, och denna notion derföre i det sannt Oändliga med största klarhet kan uppfattas. Sammanhanget utvisar här dess betydelse. Genom den enkla Negation framgår ett Annat, än *det negerade*; genom *det Andras* negation är *det* förut *negerade* återställt; dock icke i sitt omedelbara skick, utan såsom i sig innehållande *det Andra*. Ty hvardera sidan är såsom omedelbar ett Intet. Likasom *det Andra* endast har sin betydelse, uti att vara Negation af *det Negerade*, så är äfven detta, utom sitt förhållande till *det Andra*, betydelselöst och har sin enda betydelse, uti att vara Negation af *det Andra*; d. ä. *Negation af sin egen Negation*. *Det Andra* är derföre *det Negerades* eget Moment, eller: *det Negerade* och *det Andra* äro samma *Något* såsom *sig sjelf* och ett Annat. Sålunda är *Negation af Negation* liktydigt med *Upphäfva*, i detta ords ursprungliga, djupare betydelse.

C. För-sig-Varandet.

§. 14.

För-sig-Varandet är ett *Varande*, som i sig upphäfvit *Bestämningen*, absolut bestämdt, individuelt Vara. Det är såsom sådant i sig sluten, all An-
 50 norvaro upphäfvande a) *Enhet*.

Vi böre erinra oss, att åter här Resultatet af föregående utveckling bör fattas omedelbart, d. ä. att För-sig-varandet, såsom det Sannt Oändliga i sin omedelbarhet, bör uppfattas i sitt Begrepp, att ett svar bör sökas på frågan: Hvad är För-sig-Varande? utan andra suppositioner, än den att en återgång till i det föregående utveckla-

de notioner återför oss till detta samma För-sig-Varande, således utan andra suppositioner, än sjelfva För-sig-Varandet. Det första svar på denna fråga är: att För-sig-Varandet är; det andra: att det är För-sig, icke för ett Annat.

§. 15.

Då nu För-sig-Varandet är upphäfven Bestämning, har detsamma den upphäfna bestämningen till sin bestämning. All Bestämning, Negation, är i För-sig-Varandet negerad, och dess Andra är det upphäfna Andra, *det Toma* (τὸ κενόν). Men *det Toma* är icke en Negation af För-sig-Varandet, icke ett för detta Annat, utan *det på sig hänfödda*, i sig bestämda *Toma*. Det är såsom sådant äfven ett För-sig-Varande, och För-sig-Varandet är b) *Mångfald* af För-sig-Varanden, af i sig slutna, för hvarandra likgiltiga Enheter.

10

Det Toma är icke det Abstracta Intet, Abstraction från bestämningen, emot hvilket bestämningen är ett Annat, utan det är den Negerade, upphäfna bestämningen (Negation), *det* i bestämningen *Negerade och*, genom dennas Negation, *på sig återförd* Intet. Allt Individuellt är ett För-sig-Varande. Så är t. ex. *Jag'et*, såsom Individuum, i sig bestämdt, af allt *Utom* oberoende För-sig-Varande. Men derigenom är äfven detta *Utom* af *Jag'et* oberoende, ett annat individuellt *Jag*; ehuru icke ett annat för det förra *Jag'et* och just derigenom i sig slutna Enhet, För-sig-Varande. *Det Toma* är icke en yttre (*vår*) bestämning, utan innehålles i För-sig-Varandets Begrepp, emedan detta är upphäfven bestämning, *negation* af bestämningen. Det är För-sig-Varandets ena *negativa* moment, likasom den ena af dess sidor, hvarjemte För-sig-Varandets andra sida är att *Vara*, att vara oändligt, allt Varande.

20

§. 16.

I nämnde *Mångfald* är den ena Enheten, hvad den andra är. Men då Enhetens begrepp innebär dess sönderfallande i *Mångfald*, är den repellerande, c) *Repulsion*; och då *Mångfalden* är *Mångfald* af, för Enheten likgiltiga, Enheter, är den i sig slutna, *Repulsion* upphäfvande c) *Attraction*. Hvardera momentet är icke blott det andras förutsättning, utan båda äro en och samma För-sig-Varandets *act*. *Repulsion* är icke *Repulsion* mellan förutsatta Enheter, emedan *Mångfalden* först är genom *Repulsion*, är samma notion som denna, och således *Repulsion* är den på sig hänfödda, sjelfständiga Enheten, d. ä. *Attraction*. Likaså har *Attraction* icke blott *Repulsion* till sin förutsättning, utan är, såsom Enhetens hänförende på sig, oberoende, i sig slutna Enhet, men derigenom den *negativt* på sig hänfödda Enheten, *Repulsion*.

30

40

Attraction och *Repulsion* fattas vanligen såsom krafter, hos förutsatta, sjelfständiga Enheter. Men det finnes lätt att dessa, såsom *flera* och *sjelfständiga*, förutsatta *Repulsion* och *Attraction*. Äfven i den vanliga föreställningen är det *Repulsion*, hvilken gör Enheterna sjelfständiga, emedan om den icke funnes, allt skulle *sammanfalla* i ett Intet, och likaså anses *Mångfalden* först genom *Attraction* tänkbar, emedan eljest Enheterna skulle *söndersplütras* i samma Intet. Den ena och den andra har således såsom kraft samma verkan, d. ä. den ena är samma kraft, samma *actus*, som den andra.

50

§. 17.

För-sig-Varandet, såsom denna Enhet af *Attraction* och *Repulsion*, är *Mångfalden genomgående*, men i denna *Mångfald* med sig identiskt *Va-*

rande. Dess bestämning är *likgiltighet för bestämning.* Såsom sådant, för bestämning likgiltigt Vara, är Varandet *Quantitet.*

För-sig-Varandet är det Qualitativt Oändliga omedelbart fattadt. Denna dess omedelbarhet gör det Oändliga åter till ett Ändligt; ty det är som sådant det i sig beroende, all annorvaro uteslutande. Men dess omedelbarhet är icke ett vilkorligt antagande; ty all Varandets Oändlighet är det, hvartill bestämningen (det Ändliga) återgår, såsom till sin Grund, är det förutsatta omedelbara, men innehåller icke i sig uttryckt att det förutsätter bestämningen, att denna är det Oändligas egen Position. För oss, för vår betraktelse är bestämningen ett *prius*, men i *sjelfva utvecklingen* framgår det Oändliga såsom ett *förutsatt*, får betydelsen af att vara *det ursprungliga.* Det utvecklade För-sig-Varandet är nu det Ideella, hvilket icke har Realiteten sig motsatt, utan sjelf äfven är det Reella. I Oändligheten är Bestämningen såsom upphäfven (det Ändliga) det Ideella, hvar emot det Oändliga, uti hvilket den upphäfvits, är det Reella. Här, der all skillnad dessa momenter emellan försvunnit och det upphäfna är samma För-sig-varande Enhet, som det upphäfvande, framgår den Idealitet, jemte hvilken ingen Realitet finnes. Att denna Idealitet är det Quantitativa Vara och åter förändligas, beror, såsom sagdt, af dess ståndpunkt inom Varandet. Den är det Reella såsom Idealitet, den Idealitet, hvilken tillkommer omedelbarheten och är *omedelbarhetens sanning.*

Anmärkning. Läran om För-sig-Varandet är, äfven enligt *Hegels* erkännande, bland Logikens svåraste. Detta har sin orsak i svårigheten att, på denna Tankens abstracta ståndpunkt, uppfatta dess Speculativa moment, såsom hvilket För-sig-Varandet, i hänseende till det Qualitativa Varandet, bör betraktas. Men svårigheten häfves föga genom mängd af ord. Det i §§. (isynnerhet i 15:de) anförda borde, ehuru korrt, om det noga besinnas, vara tillräckligt för en klar uppfattning. Då likväl det hufvudsakliga beror på en tydlig insigt i skilnaden, emellan Tillvarandets Utom-hvart-annat af bestämningar och För-sig-Varandets Mångfald, skall i följande, med hänsigt till Inledningen tagna öfversigt af Läran om Qualitativa Varandet, denna åtskilnad företrädesvis afses.

Det Rena Vara är allmänt bestämningslöst Tänka; den Rena Tanken såsom Åskådning. Det är den på sig hänförda Föreställningen, för hvilken likaså litet en skilnad finnes från Subject och Object, som för det för-sig fattade Subjectet. Att den bestämda Föreställningen, för sig fattad, är obestämd allmänhet, är i förklaringen till §. 1, genom en betraktelse utifrån, framstäldt och, genom dialektiken emellan Något och ett Annat samt i För-sig-Varandets öfvergång till Quantitet, vetenskapligt bevisadt. Genom att hafva *bestämningslösheten till sin bestämning*, öfvergår det Rena Vara i bestämdt Vara, det Allmänna Tänka i bestämd Tanke: *Tillvarande.* Den bestämda Tanken åter är Negation af det bestämningslösa Tänka, såsom ett Annat, en Serie af bestämningar. Men detta Andra är, såsom det förutsatta, *bestämmande*, en på sig hänförd bestämning och således samma bestämningslösa Allmänhet, som den af detsamma bestämda Tanken, före sitt bestämd-blifvande. *Det bestämningslösa* Tänka är derföre *bestämt*, genom att i det andra *hänföras på sig sjelf*, och bestämningen är sjelf nämnda Serie, öfvergång från Något i ett Annat, *det tänkta* (bestämning) och *icke tänkta* (Serie af bestämningar). Denna öfvergång är Tankens *Ändlighet*, men tillika, emedan Serien är Oändlig, dess öfvergång i *det* (falskt) *Oändliga.*

Att dessa båda äro hvarandra ömsesidigt negerande och bestämmande, utgör bådås Ändlighet; hvilket *det bestående Ändligas försvinnande*, upphäfvande, äfven är *det sannt Oändliga*. Det för sig fattade Oändliga är den Rena Tanken såsom Individualitet, *För-sig-Varande*; d. ä. Föreställningen, den bestämda Tanken, i sig innehållande den Oändliga Serien, såsom upphäfvande, den endast af sig beroende, i sig slutna, Oändliga bestämningen. Här skiljer sig den, i Inledningen gjorda utvecklingen från den Logiska. Emedan i Läran om Varandet det Ändliga och Oändliga öfverallt utgöra öfvergångs momentet, betraktas i Inledningen dessas förhållande, så att säga, summariskt. Den i sig bestämda bestämningen, *För-sig-Varandet*, är *En* bestämning, såsom *Totalitet* af bestämningar; men sålunda, att *hvarje* bestämning är *samma Totalitet*. Så är Jaget Individuum, såsom *en* bestämd föreställning, men detta, derigenom att *den ena* föreställningen är *alla*. Jag'et är således äfven *en annan* föreställning, emedan denna är *samma totalitet*. Dessa *För-sig-Varandets* bestämningar (Mångfalden) äro således *Bestämningen såsom all bestämning*, såsom i sig bestämd; då åter *Tillvarandets* bestämda *Något* har *utom* sig ett *Annat*, och, äfven då detta *Andra* blifvit bestämningens beskaffenhet, är *inom sig ett utomhvertannat* af Ändlighet och (falsk) Oändlighet. Mellan *För-sig-Varandets* Enheter finnes ingen åtskilnad, *deras åtskilnad* är *den likgiltiga, Quantitativa*. Så är Universum, likasom hvarje stoftkorn, ett enskildt *Vara*; deras skilnad är blott ett *mer* och *mindre* af *Qualitet*.

10

20

Qualitet bör noga skiljas från *Egenskap*. *Qualiteten* är omedelbar bestämning, bestämmer icke ett *Något*, utan sammanfaller med, är sjelf detta *Något*; då åter *Egenskapen* är kraft, verksamhet hos ett förutsatt *Substrat*, af hvilket *Egenskapen* äges. *Qualiteten* är derföre den i sig fattade bestämningen, *I-sig-Varande*, »*An-sich Seyn*», den bestämda tanken i sitt begrepp, sådan den omedelbart för vår betraktelse, *för oss* visar sig. I denna bemärkelse nyttjar *Hegel* uttrycket *An-sich-Seyn* om hvarje notion i dess *Förståndiga moment*. Likaså begagnar han *För-sig-Varande*, »*Für-sich-Seyn*», för att uttrycka det *Dialektiska momentet*, emedan uti detta den i hvarje bestämning innehållna motsägelsen framträder, och emedan dennas momenter äro uteslutande *För-sig-Varanden*, samt sålunda den i frågavarande notionen är för Tanken ofattlig, i sig slutna. Det *Speculativa* momentet betecknas åter såsom *I-och-För-sig-Varande*, »*An-und-Für-sich-Seyn*.»

30

40

Andra Kapitlet. Det Quantitativa Varandet.

A. Den Rena Quantiteten.

§. 18.

Quantiteten är *bestämningen genomgående*, för *bestämningen likgiltigt Varande*, d. ä. *Quantiteten* är ett *Vara*, hvars bestämning är dess likgiltighet för bestämning.

För-sig-Varandet är Individuellt *Vara*, och är denna *Individualitet* genom att *I-sig* vara en *Mångfald*, i *Mångfalden* sig continuerande *Enhet*. Såsom sådant omedelbart fattadt, är *För-sig-Varandet* *Utsträckning*, *Quantitet*, sig i *mångfalden* reproducera *Individuum*. Redan det omedelbara *För-sig-Varandet* är upphäfvande *Bestämning*; det utvecklade *För-sig-Varandet* är *Process* af upphäfvande *Bestämningar*, *Repulsion* och *Attraction*. Ett sådant *Vara* är det *Quan-*

50

titativa; ty denna notion uttrycker ett Vara, från hvilket tanken afskildt all bestämd, Qualitativ natur. Allt *Vara* är därför *Quantitet*, och *Quantiteten* är ett *plus* eller *minus* af *Qualitet*, för hvilken qualitativa natur likväl *Quantiteten*, som sådan, är likgiltig. Öfvergången ifrån För-sig-Varandet innebär därför, att det Individuella icke är Individuum genom sin Qualitativa natur, utan genom att vara ett *plus* eller *minus* af *Qualitet*; hvilken bestämning i och med densamma upphäver sjelfva Individualiteten, emedan *Qualiteten* sålunda är samma Qualitativa Varande i alla dess Individuationer; ty

10 t. ex. ett *plus* eller *minus* af rödt gör icke det röda icke-rödt. Detta gäller icke blott i afseende å det Yttre, sinnliga, utan äfven inom det Andligas sfer röjes denna För-sig-Varandets öfvergång till Quantitativt Varande. Så är den fria viljan såsom godtycke (*liberum arbitrium*) För-sig-varande, individuell, men såsom sådan endast ett mer eller mindre af förnuftighet, af den all fri vilja genomgående Substansen. Ty den individuella viljan är mångfald af viljans bestämningar, en *summa*, samt å en annan sida i hvarje viljans bestämning ett *plus* eller *minus*, en viss grad af förnuftighet. Hvarje godtycklig handling är derigenom förnuftig, söker som sådan göra sig gällande;

20 och det Rätta, i stället för att bero af Individens öfvertygelse, blir, emedan sålunda all den fria viljans yttring är Rätt, af densamma oberoende. Derigenom är äfven Individualiteten, såsom enskild vilja, försvunnen och utgör endast ett Quantitativt, likgiltigt moment af den allmänna, förnuftiga viljan.

§. 19.

Quantiteten såsom allmänt, för bestämningen likgiltigt *Vara* är *Continuitet*, likhet med sig i hvarje moment. Men *Quantiteten*, såsom denna likgiltighet för bestämning, *continuerar sig i en mångfald af upphäfna bestämningar* och är derigenom *Discretion*, *discret Quantitet*.

30

Då *Quantiteten* är allmänt, bestämningslöst *Vara*, såsom *Process* af upphäfna bestämningar; är densamma, genom att upphäfva dessa bestämningar, uti dem *continuerad*, men tillika uti hvarje upphäfven bestämning *discernerad*.

§. 20.

Dessa *Quantitetens* momenter äro icke skilda, så att *Quantiteten* vore än det ena, än det andra momentet. Ty *Continuiteten*, i sig fattad, är *Quantiteten* såsom samma ostörda *Enhet*; men *Enheten* är *Discretion*, begränsad *Continuitet*. *Discretion* åter är likasom i hvarje punkt *Quantiteten* genomgående begränsning, och således är sjelfva momentet af *Discretion* *continuerligt* moment. Hvardera öfvergår i det andra, och *Quantiteten* är i hvarje punkt så väl *continuerlig* som *discret* samt derigenom *bestämd Quantitet*, *Quantum*.

40

Rum och *Tid* äro exempel på *Rena Quantiteter*. Om de betraktas som *continuerliga*, äro de i oändlighet delbara; anses de åter för *discreta storheter*, bestå de af *atomer*. Men det delbara är *discret* och *atomen* *continuerlig*. Hvardera betraktelse-sättet leder, såsom ensidigt, till det motsatta. Sanningen är därför att *Tid* och *Rum*, likasom hvarje annan *Quantitet*, äro så väl *continuerliga* som *discreta*. Då det säges att *Geometrin* afhandlar *continuerliga storheter*, *Arithmetiken* de *discreta*, bör detta sålunda fattas: att i båda fråga är om bestämda *Quantiteter*, *Quanta*; ehuru *Geometrin* betraktar dessas yttre *Relation*, likhet och olikhet, *Arithmetiken* desamma såsom i sig bestämda *Quantiteter*, *Tal*. *Geometrens* betraktelse-sätt

50

öfvergår också i, och förutsätter Arithmetikens. Hvarje Geometrisk storhet är icke endast continuum utan äfven discret, t. ex. Quadraten äfven bestämd Figur; äfvensom t. ex. Quadraten endast genom arithmetiska bestämningar: *fyra sidor, fyra vinklar, den ena af tvenne vinklar* (räta vinkeln), kan definieras och genom dessa (Quadrat innehället) mätas. Matematikens berömda Evidens beror af dess abstraction, från all Qualitativ bestämning, och af Quantitetens natur, att vara det Qualitativas Idealitet.

Anmärkning. För-sig-Varandet är såsom Enhet af Attraction och Repulsion ett utsägende, en position, af hvad det Sannt Oändliga i sig innebär. Likasom nu öfvergången från Blifvandet till Tillvarande och från det Oändliga till För-sig-Varande är uppfattning af Blifva och Oändlighet såsom ett omedelbart gifvet, af den rörelse, som utgör Blifvandet och det Oändliga, fattad såsom omedelbar enhet; så är äfven den Rena Quantiteten den mångfalden genomgående Enhet, hvartill *För-sig-Varandet* utvecklat; omedelbart fattad och läran om den rena Quantiteten är en exposition, af hvad i denna enhet omedelbart förefinnes. *För-sig-Varandet* visar sig vara Mångfaldens enhet är samma continuerliga Enhet. Öfvergången till Quantitet sker derföre genom För-sig-Varandets natur, att vara *utsträckning*, ehuru i denna utsträckning med sig lika Varande. I sjelfva begreppet af utsträckning, Quantitet, innehålles att detta Varande är *för allt mer och mindre likgiltigt*, men äfven att det är *både ett mer och ett mindre*. I förra afseendet är Quantiteten *continuerlig*, i det sednare *discret*. Sjelfva dess likgiltighet är sålunda dess bestämning; det är ett Större eller Mindre, bestämd Quantitet, Quantum.

B. Quantum.

§. 21.

Quantum är bestämd *Quantitet*, icke blott såsom den Rena Quantitetens discreta moment, utan Discretion såsom i sig Continuitet. Ty *Quantiteten* såsom continuerlig öfvergår i Discretion, är således 1:o *genom Discretion begränsad*; men Continuiteten fortfar äfven i den discreta Quantiteten, emedan Discretion öfvergår i Continuitet, d. ä. *Quantiteten* går öfver sin Gräns, således 2:o *upphäfver Discretion såsom Gräns*, begränsar den samma. Denna Quantitetens dubbla begränsning är Quantum.

a) Tal.

§. 22.

Quantiteten såsom upphäfven Discretion är en Enhet, *Ental*, såsom begränsad Continuitet *Antal*, hvilka båda momenter utgöra *Talet* (*Numerus*). *Talet* är likgiltigt för yttre bestämning; har såsom *Ental*, för den yttre Reflexionen, utom sig andra Tal, men är utan afseende på dessa i sig begränsadt. Dess Gräns är mångfalden, men denna är, såsom *Antal*, i *Talet* såsom *Ental* upphäfven.

Hvarje Tal är *Ental*, ett 5, 10, 50:tal o. s. v., och Tillika *Antal*, innehållande 5, 10, 50 Enheter. Gränsen t. ex. för 10 är icke ett Tal utom 10, ej heller en viss 10:de Enhet inom 10, utan hvar och en i 10 innehållen Enhet är den 10:de. Enheten är *Talets Princip*, men Enheten är icke blott 1, utan hvilket Tal som helst kan läggas till grund såsom Enhet. Så är 10 äfven lika med $2 \cdot 5$, $1/2 \cdot 20$ o. s. v.

b) *Extensivt och Intensivt Quantum.*

§. 23.

Talet, hvilket sålunda har sin gräns icke utom sig, utan inom sig såsom Antal, är derigenom *Extensivt Quantum*, i sig en mångfald af Enheter. Denna mångfald utgör Talets bestämning såsom bestämd Quantitet, och är med detsamma identisk. Men *denna bestämning är Talets bestämning icke i egenskap af mångfald, utan såsom upphäfvnen mångfald, såsom i Entalet upphäfvnet Antal.* Bestämningen är derföre icke blott identisk med Talet, i den mening att detta vore en Summa af begränsande enheter, utan Talets bestämning är i sjelfva verket det ena Ental, som utgör sjelfva Talet. Denna Talets *likgiltighet för Antalet*, såsom sin bestämning, är Talet såsom *Intensivt Quantum, Grad*, och *Antalet är*, såsom för Talet *likgiltig bestämning, ett för Talet yttre Antal.*

Talet 10 är t. ex. väl ett Utom-hvart-annat af Enheter och är såsom dessas Summa extensivt (*Cardinale*). Men det bestämes icke af dessa Enheter, såsom mångfald af gränser, utan af denna mångfald, såsom Ental i Talets enhet upphäfvnen, såsom *ett 10:tal*. I talet 10 är, enligt hvad ofvan blifvit sagdt, hvarje i detsamma innehållen Enhet dess gräns, men det bestämes icke genom att af alla dessa likasom efter hvartannat begränsas, utan genom dem, såsom en enhet, såsom ett andra Tal uteslutande 10:tal. Dess bestämning är derföre att vara en Tia, det 10:de Talet, intensivt (*Ordinale*). Det intensiva Quantum är *Grad*. Den 10:de Graden är icke blott en sammanfattning af 10 enkla Grader, utan är i sig sjelf ett Ental, en enkel Grad, af annan Intensitet, än den 1:sta Graden. Intensiteten bör icke förblandas med kraft, hvilken kategori hör till en annan ståndpunkt, än denna. Likaså bör icke det extensiva Quantum uppfattas endast som Continuitet, eller det Intensiva som Discretion. Continuitet och Discretion tillhöra den obegränsade, Obestämda Quantiteten, Extension och Intensitet angå sjelfva Quantitetens Gräns, bestämning.

§. 24.

Det *Intensiva Quantum, Graden*, är bestämdt Quantum 1:o genom att vara på sig hänfördt, *andra Grader uteslutande Quantum*; men det har 2:o, såsom på sig hänfördt, i sig sin bestämning, och *innehåller i sig dessa Ental*, såsom Antal af Ental, är *Extensivt*. Extension och Intensitet äro derföre icke arter af Quanta, utan identiska bestämningar hos hvarje Quantum, så att detta å ena sidan *i sig* är ett Antal, å en annan har detta Antal *utom sig, såsom sjelfständiga, likgiltiga Quanta.*

Den 10:de Graden är icke blott *icke* den 1:sta, 9:de, 11:te Graden o. s. v., den är äfven ett Tal, och således icke blott Ental mot andra Ental, utan innehåller i sig dessa utomvarande Ental såsom Antal. All bestämd Storhet har denna dubbla bestämning, ehuru den samma uti concreta fall åtskiljes såsom ett inre och yttre. Hos hvarje Tal är denna uppfattning nära förhanden, emedan Talet icke blott är ett bestämdt antal Enheter, utan tillika ett bestämdt Tal i Serien af Tal-bestämningar.

§. 25.

Extension och Intensitet äro sålunda i hvarandra öfvergående bestämningar hos Quantum, och detta är uttryckt: att *i sig* hafva sin bestämning, men att tillika sätta denna bestämning, såsom likgiltig, *utom sig*, i *andra* Quanta. Quantum går sålunda utom sig i ett annat Quantum. Detta utgående är den *Quantitativt Oändliga Progressen*.

Man bör härvid erinra sig, att fråga är om sjelfva begreppet af Quantum; att således hvarje enskildt Quantum i sig icke endast innehåller de i Tal-serien lägre Quanta, utan äfven de högre t. ex. $10 = 1/2 \cdot 20 = 1/3 \cdot 30$ o. s. v., samt att hvarje Quantum icke blott i sig är denna flerhet, utan ifrån sig utesluter de öfriga Quanta, såsom likgiltiga Ental. I båda afseenden blir Quantum en oändlig Serie af bestämningar, och är således i sig sjelf denna öfvergång i det Oändliga, hvilken likväl endast i Quantum såsom Intensivt är uttryckt att vara ett Quanti Utom-sig gående. Så är $10 = 1/2 \cdot 20$, och åter $1/2 = 1/4 \cdot 2$ o. s. v. samt $20 = 2/3 \cdot 30$, $30 = 1/2 \cdot 60$; Eller: 10:de Graden är icke den 20:de, denna icke den 30:de o. s. v. För öfrigt inses i det anförda exemplet, att Quanti extensiva utveckling sammanfaller med dess intensiva: 10:de Graden är icke den 30, utan $30 \cdot 1/3$, icke den 20:de, utan $20 \cdot 1/2$ o. s. v. Detta kan fattas sålunda: att Quantum, såsom i Ental upphäfvat Antal, är i sig en oändlighet af (alla möjliga) Quanta, af hvilka hvar och en likaså är ett i-sig bestämdt Quantum.

10

c) *Quantitativ Oändlighet.*

§. 26.

20

Quantum har sin likgiltiga bestämning *utom* sig. Detta Utom är omedelbart, i afseende å Quantum, dess Icke-Vara. Men detta Icke-Vara är icke blott negation af ett Quantum, utan *Negation af Quantum* öfverhufvud, såsom *begränsad*, bestämd *Quantitet*; det är derföre det *Obegränsade*, *Oändliga*. Detta *Oändliga* är för Quantum *likgiltig Negation*, således ifrån sjelfva Quantum icke skildt. Detta continuerar sig i sitt *utom*, och *det oändliga är äfven Quantum*, såsom *Oändligt-stort* och *Oändligt-litet*.

Denna det Oändligas natur, att åter vara ett Quantum, utgör det närmare i den Quantitativt oändliga Progressen; ty derigenom går åter detta Quantum utom sig, har sin likgiltiga bestämning utom sig såsom en annan Oändlighet, o. s. v.

30

§. 27.

Denna *Oändlighet* är sålunda endast ett tomt *Skola*, emedan det *Oändliga*, uti hvilket Quantum öfvergår, åter är ett Quantum. Detta Quantum innehåller äfvenså i sig ett upphäfvat Antal, såsom sin Bestämning, och har detta utom sig såsom en Oändlighet af Quanta. *Likasom nu det förra Quantum af detta, såsom upphäfvat, bestämmes, så innehåller detta äfven det förra såsom i sig upphäfvat bestämning. Hvardera sidan, Quantum och det Quantitativt Oändliga, är således i den andra upphäfvat bestämning*, och hvardera är *exponent af förhållandet emellan sig och den andra*. Så är den ena icke blott Negation af den andra, utan *hvardera innehåller i sig sin negation såsom upphäfvat*, likgiltigt *Quantum*, d. ä. hvardera är *Negation af Negation*. Quantum, såsom sådant, är *Sann Quantitativ Oändlighet* och omedelbart, *Quantitativt förhållande*.

40

Vid föreställningen om det Oändliga, såsom utom det Ändliga, begränsade, har man vanligen det Quantitativt Oändliga i sinnet. Skilnaden emellan detta och det Qualitativt Oändliga består deri: att den Qualitativa *Falska* Oändligheten är Oändlig Progress inom sjelfva den omedelbara *bestämningen*, den Quantitativa åter är den Progress *uttryckt* såsom sjelfva *bestämningens utomsig-gående*. Den *Sanna* Oändligheten, såsom Varandets, är derföre också på Qualitetens ståndpunkt endast *för oss, i sitt begrepp*, men är här *uttryckt* såsom den i Quantum och den *Falska* Quantitativa Oändligheten, identiska *Negation af Negation*. *De ord* nemligen, *uti hvilka*

50

detta uttalas, äro de skilda Quanta, som ömsesidigt såsom Ental upphäfvna, negera hvarandra (sin Negation) såsom Antal. I Philosophin har uppfattningen af det Oändliga i alla tider gifvit anledning till controverser; och ännu i våra dagar gifvas tänkare, hvilka anse det högsta för högt, emedan det är utom all beräkning. Det svåra består likväl icke deri, att inse, huru det Oändliga, då det motsättes det begränsade, Ändliga, sjelf blir begränsadt, utan i uppfattningen, af hvad det sannt Oändliga är. Vi tillägga för att, om möjligt, förminska denna svårighet följande:

10 *Anmärkning.* Quantiteten är likgiltighet för bestämning. Quantiteten är likväl Quantum, bestämd Quantitet, emedan denna likgiltighet är dess bestämning. Det extensiva Quantum är en sådan likgiltig bestämning; ty det innehåller i sig ett Antal som utgör dess bestämning, men sjelfva detta Antal är likgiltigt, emedan det är likgiltigt, hvilken Enhet för det samma lägges till grund. Och just detta gör Quantum till Intensivt: att nemligen Antalet som sådant icke bestämmer Quantum, utan Antalet sammanfattadt i det ena Ental, som är sjelfva Quantum; hvaremot Antalet för-sig är ett för

20 Quantum och dess bestämning Yttre, en Tal-serie. Uppfattningen deraf, att detta Yttre är ett Quanti nödvändiga moment, utgör dess öfvergång i det Quantitativt-Oändliga. Oändligheten är sålunda Quanti likgiltiga bestämning och, genom denna likgiltighet, ett för Quantum Yttre; men tillika är det Oändliga nödvändigt moment och såsom sådant hörande till Quanti natur, d. ä. utgörande dess bestämning. Dock denna bestämning är ett oupphinneligt Skola, oändlig Progress, emedan hvarje utgående utom Quantum är denna samma likgiltighet för bestämning, som sjelfva Quantum. Detta Quanti Utom-sig-gående är således ett Utom-hvart-annat af Quanta, af hvilka det ena negerar det andra, är icke-Quantum (Oändligt),

30 men tillika är ett Quantum, upphäfvnen Negation, Negation af Negation. Quantum har derigenom sig sjelf såsom ett Annat till sin bestämning, d. ä. såsom ett upphäfvnet Annat. Men en sådan bestämning är Qualitativ och Quantum är bestämdt, genom att vara Qualitativt. Ty den Qualitativa bestämningen, sådan den är i sin sanning, är upphäfvnen Annorvaro. I den Quantitativa Oändligheten är nu Quanti likgiltiga Utom-hvart-annat försvunnet, och hvardera Quantum är Negation af det andra, såsom sin Negation, samt sålunda Negativt på detta hänfördt. Det Quantitativt Oändliga i sin sanning

40 är sålunda Qualitet, d. ä. Quantum med en Qualitativ bestämning, hvilken omedelbart är förhållande mellan hvarandra bestämmande, negerande Quanta. Utvecklingen af det Quantitativa Förhållandet är fortgång till ett Quantum, som tillika är Qualitet, d. ä. hvars Quantitativa bestämning sammanfaller med dess Qualitativa. Men redan här är för oss klart, att Quantiteten, såsom likgiltig bestämning, i sjelfva verket är Qualitativ, och att hvarje Quantum är Grad, nuans af en Qualitet, samt sålunda en ny Qualitet. Eller: Quantum är derigenom bestämd Quantitet, att det är nuans af en allmän Qualitet. Ty Qualiteten såsom allmän, bestämningslös, sammanfaller med den Rena Quantiteten.

50

C. Det Quantitativa Förhållandet.

a) Direct Förhållande.

§. 28.

Det Quantitativa förhållandet är omedelbart Direct Förhållande, d. ä. ett Quantum, hvilket icke blott är omedelbart Quantum, Tal, utan Exponent

för tvenne, *hvarandra bestämmande Quanta*.

Det directa Förhållandet är ett *Bråk*. Bråket är omedelbart Quantum, ett Tal. Det *uttrycker* ett Förhållande mellan Täljare och Nämnare, hvilka lika så i sig äro omedelbara Quanta, men tillika hafva sin betydelse icke såsom sådana, utan genom sin Relation till hvarandra. Sjelfva Bråket är uttrycket för denna deras betydelse. Ett Bråk kan uttryckas som oändlig Serie. Denna Oändlighet finnes lätt bestå uti de termer, hvilka ännu saknas för att uttrycka Bråkets valeur, men hvilken Oändlighet i Bråkets Ändliga uttryck (a/b) innehålles, är upptagen.

10

§. 29.

Exponenten är, såsom omedelbart Quantum, *föränderlig*; de Quanta, som utgöra Exponenten, kunna förökas och förminskas. Men såsom uttryckande ett Förhållande är *Exponenten oföränderlig*; ty den är Antal af ett gifvet Ental, och förhållandet mellan Antalet och Entalet är alltid detsamma. Denna Oföränderlighet är *Qualitativt* moment. Exponenten är derigenom ett Quantum, som å ena sidan är likgiltigt för bestämning, men å en annan är i sig bestämdt, fordrar en bestämd Proportion i den Quantitativa bestämningen.

20

Tillämpningen är lätt. I hvarje Bråk kunna Täljare och Nämnare ökas och minskas till sitt Talvärde, utan att sjelfva Bråket derigenom förändras, endast denna förökning och minskning sker i en bestämd Proportion. Sjelfva denna bestämda Proportion är *Qualitativt* moment.

§. 30.

Exponenten är Antal af ett bestämdt Ental och består af tvenne Quanta. Men de äro icke omedelbara Quanta, utan bestämma hvarandra ömsesidigt. Den ena är Ental, den andra Antal, och deras Förhållande är sådant, att *i samma mon Antalet ökas, förminskas Entalet*, och *vertom*. Exponenten är sålunda Exponent af ett *Omvändt Förhållande*.

30

T. ex. Bråket $2/3$ är Antal af ett bestämdt Ental, 3:djedelen. Här är bråket = $1/3 \cdot 2$. Nu kan detsamma Quantitativt förändras till $6/9$ &c. Men $1/9 \cdot 6$, jemnfördt med $1/3 \cdot 2$, visar att i $6/9$ Antalet är = 2 . 3 och Entalet = $1/3 : 3$; d. ä. att det sednare är minskadt i samma mon, det förra ökas. Eller i Bråket $2/3$ är $2 = 1/3 \cdot 6$ och $1/3 = 2 \cdot 1/6$. För öfrigt bör anmärkas, att Bråket icke är ett med det hela Talet *bestämt* olika *slag* af Quantum; ty hvarje Tal är, såvida det till andra Tal refereras, ett Bråk: t. ex. $2 = 2/3$ af 3, = $1/4$ af 8, = $8/2$ af $1/2$ o. s. v.

40

b) *Omvändt Förhållande*.

§. 31.

Det Omvända Förhållandet är Quantum såsom *Product af Ental och Antal*. Men i detta Förhållande är likgiltigt, hvilkendera af de tvenne Quanta, som utgöra detsamma, betraktas som Ental eller Antal; likaså kan Exponenten betraktas under båda dessa bestämningar.

Exponenten i det Directa Förhållandet är hufvudsakligen Antal.

Här åter, såsom *Product*, är densamma både Ental och Antal; t. ex. 6 är såväl ett Sex-tal, som tvenne Tre-tal eller trenne Två-tal; således äfven 2 och 3 såsom Factorer såväl Ental, som *Antal*.

50

§. 32.

De tvenne Factorer, som utgöra det Omvända Förhållandet, begränsa

hvarandra ömsesidigt, så att den ena aftager i samma mon, den andra tillväxer, och tvertom. Men denna Factorernes ömsesidiga begränsning är sjelf begränsad. Ty ingendera Factorn kan förökas så, att den blefve lika med Producten, emedan då icke blott den andra Factorn blefve = 1, utan äfven den förre skulle upphöra att vara Factor och Producten att exponera ett Förhållande. *Factorns förökning kan derföre endast i oändlighet närma sig det Tal, som är lika med Producten*; Factorernes inbördes begränsning är således *Oändlig Progress*, och det Tal, hvilket begränsar dem, är utom Factorernes begränsnings-process, är sjelfva Producten.

10 Man tecknar väl, *in praxi*, en Multiplication med 1, t. ex. $a \cdot (1 + b)$; men i sjelfva verket är redan a samma sak, som $a \cdot 1$, och detta är således en tom upprepning af samma ord.

§. 33.

Exponenten är sålunda tvenne Quanta, af hvilka det ena är Product af hvarandra ömsesidigt inskränkande Factorer, det andra denna process begränsande Quantum. I förre fallet har Exponenten Factorerna till sin bestämning, i det sednare bestämmer den sjelf denna sin bestämning. Men detta bestämmande Quantum är Exponenten som omedelbart Quantum.

20 Det är således häri uttryckt, att *Quantum är Quantum* genom att vara sig motsatt såsom sin bestämning, Negation, och åter sjelf bestämna, negera denna bestämning; d. ä. *genom att vara För-sig-Varande, Qualitet. Quantum såsom sådant är Potens-Förhållande.*

Uti det directa Förhållandet förefinnas redan dessa 2:ne Momenter, men endast för yttre betraktelse. Det synes också derföre vara ett tillfälligt Postulat, att uti ett Bråk Täljare och Nämnare endast i en bestämd Proportion kunna ökas och minskas. Men i det Omvända Förhållandet framträder Exponenten sjelf, i det Oändliga, såsom det bestämmande. Exponenten är sålunda, sönderfallen i sina

30 Factorer, ett Quantum, som kan förstoras och förminskas, men är detta genom att sjelf vara Negation af denna likgiltiga bestämning.

c) *Potens-Förhållande.*

§. 34.

Potens-Förhållandet är det sig sjelf bestämmande och derigenom Qualitativa Quantum. I Potensen är uttryckt, hvad som redan i det Omvända Förhållandet var gifvet, att Quantum såsom Quantitativt Förhållande är enhet af Ental och Antal. Ty Potensens Factorer äro ett och samma Quantum. Potensen vidare är icke blott af sina Factorer bestämd, utan

40 *bestämmer sjelf Factorn såsom sin Rot. Potens-förhållandet är sålunda ett uttryck af Quantitetens sanna natur, att vara likgiltighet för bestämning, genom att i sig hafva sin bestämning. Denna Quantitetens natur är Qualitet, och hvarje Potens är derföre äfven en Qualitet.*

Potensen är det Quantitativa uttrycket, för hvad Quantitet är. Endast fattadt som *Dignitet* är Talet i sig bestämdt, oberoende af den utom Talet varande, oändliga serien af Tal; ty Digniteten bestämmer sjelf det Ental, hvilket såsom Antal i Digniteten innehålles, och är sjelf Exponent af detta Entals förhållande till sig sjelf. Denna Potensens Qualitativa natur har också, isynnerhet i vår tid, förskaffat

50 *orden Potens och Potentiera inträde i Naturvetenskaperna, såsom uttryck för en Qualitativ utveckling.*

§. 35.

Qualiteten har visat sig öfvergå i Quantitet, den För-sig-Varande bestämningen i sin Negation, i likgiltig bestämning, bestämningslöst-, *l-sig-*

Varande. Quantiteten åter öfvergår uti Qualitet, ligkiltigheten för bestämning uti *För-sig* bestämdt Varande. Detta Varande är *Måttet*, den *I-och-För-sig-Varande* bestämningen.

Anmärkning. Att Quantiteten nödvändigtvis är fästad vid ett Qualitativt Varande, äfvensom att all Qualitet är Quantitativ, ett mer eller mindre af Qualitet, motsvarar äfven den allmänna föreställningen. Matematikens härifrån afvikande betraktelsesätt, att nemligen fatta Quantiteten såsom endast Abstract, ett Varande utan all Qualitet, leder äfven i sin fortgång till Qualitativa Quantiteter. I det föregående har blifvit ådagalagdt, att Qualiteten, den omedelbara bestämningen, endast är såsom upphäfven. *Det bestämningslösa Vara, uti hvilket den Qualitativa bestämningen är upphäfven, är den rena Quantiteten.* Denna är derföre ligkiltighet för bestämning, icke såsom en för Qualiteten yttre omklädnad, utan emedan sjelfva den Qualitativa bestämningen öfvergått i denna bestämningslöshet. Quantiteten är likväl icke omedelbar bestämningslöshet, det rena Vara, emedan den ur bestämningen framgått, såsom dess negation. Quantiteten är bestämd, Quantum, med den bestämning, att icke vara Qualitativ bestämning. Den Qualitativa bestämningen är Någots öfvergång i ett Annat såsom sin bestämning; *Quantum är Utom-hvart-annat af* för hvarandra *ligkiltiga*, bestämda *Quantiteter.* Först såsom Intensivt visar sig Quantum vara till andra Quanta refererad. Detta Quantitativa Utom-hvartannat utgör den Quantitativt Oändliga Progressen. I den sanna Quantitativa Oändligheten är väl Progressen upphäfven derigenom, att så väl det Ändliga Quantum som det utom detsamma varande Oändliga äro bestämda Quanta, och detta genom att hvardera i sig innehålla det Andra såsom Moment, såsom upphäfven Negation; men denna bådas *sanna Oändlighet är*, emedan hvardera sålunda är *Exponent af förhållandet mellan sig*, såsom *bestämdt Quantum*, och *det i sig upphäfna Oändliga Antalet*, omedelbart *Quantitativt Förhållande.* Att Quantum i sig har sin bestämning, detta innebär redan den sanna Oändligheten, och här framträder således det *Qualitativa momentet*; men denna Quantitetens immanenta bestämdhet är förut i *Potensen* uttryckt. I det Directa förhållandet är Quantum Förhållande mellan omedelbara, gifna Quanta. I det Omvända Förhållandet utvecklar sig Quantum till skilnad emellan sitt Qualitativa och Quantitativa moment. Såsom *Quantitativt*, är det Exponent för förhållandet mellan sina Factorer och af dessa bestämdt; såsom *Qualitativt*, bestämmer detsamma dessa omedelbara Quanta, Factorerna. Men emedan det *exponerande och Factorerna* (bestämningen) *bestämmande är samma Quantum*, öfvergår det Omvända Förhållandet i *Potens-Förhållande*, hvilket är ett uttryck för denna Identitet. Både hvad det omedelbara Quantum, Talet, är, nemligen Antalet såsom i Entalet upphäfven bestämning, och den Quantitativa Oändlighetens sanning, att vara bestämningen, sin Negation, upphäfvande Quantum: allt detta är i Potensen *uttryckt.* Ty Roten, hvilken i Potensen är Antal, emot denna såsom Ental, är väl å ena sidan Potensens bestämning, emedan Potensen är dess Product, men är å Andra sidan af Potensen bestämd, upphäfven bestämning, såsom Potensens bestämning, af Potensen negerad. Detta utgör Quantitetens För-sig-Varande, dess *Qualitet.* Ty För-sig-Varandet är upphäfven bestämning, Negation af Negation. Dock är detta icke en återgång till den Rena Qualiteten, utan, emedan Qualiteten öfvergått i Quantitet och denna i den förra, framgår här ett nytt Varande: en *Quantitativt uttryckt Qualitet*

eller *Quantitet med en Qualitativ bestämning, Måttet*. För öfrigt inses, att i Läran om Quantiteten, likasom i det Qualitativa Varandet, vid hvarje öfvergång till en ny notion, de föregående icke äro lemnade å sido; utan i denna upptagne. Så öfvergår den Rena Quantiteten i Quantum m. m., i Quantitativt Förhållande samt slutligen i Potensen, såsom i sina Definitioner. I Potensen har nu Quantiteten sin förklaring, d. ä. Potensen utsäger, hvad Quantitet *är*, och är därför dennas sanning. All Quantitet kan sålunda fattas, definieras, endast som Potens.

10 Uti Läran om *Qualiteten* är utveckladt: huru den omedelbara, bestämda Tanken (Föreställningen) icke genom ett Utom-varande Annat är bestämd, utan inom sig är denna Annorvaro, såsom samma totalitet, samma process af bestämningar, som den utom-varande bestämningsserien: huru denna Oändlighet, hvilken föreställningen inom sig är, endast är Negation af en (eller flere) i föreställningen innehållen bestämning (delföreställning), och huru därför denna Oändlighet sjelf endast är en bestämning, bland den i föreställningen innehållna serien af bestämningar (Se Inledn. §. 7),

20 hvilken bestämnings Negation därför hvarje annan (föreställningens) bestämning är. Genom denna bestämningarnas Negativitet, är den ena föreställningen, hvad den andra är, och den bestämda Tanken, föreställningen, är, ehuru inom sig Serie af bestämningar, hvarje bestämnings upphäfvande, Negation, och derigenom För-sig-Varande, individuel, ensam föreställning. Men emedan den endast genom sina bestämningars (delföreställningars) identitet är individuel, genomgår föreställningen dem, såsom likgiltiga bestämningar, *continuerar* sig genom sina bestämningar, är utsträckning, *Quantitet*. Denna kan nu definieras både såsom bestämningarna genomgående, för bestämning likgiltigt Vara, eller såsom *likgiltig bestämning*,

30 bestämningslös föreställning.

Quantiteten, den likgiltiga bestämningen, är ett Mer eller Mindre; ty ett *plus* eller *minus* af Qualitet förändrar icke Qualiteten som sådan, är en Qualitativt likgiltig bestämning. Men Mer och Mindre äro bestämda Tal, Quanta. Talet åter är Ental, en föreställning, genom att innehålla ett Antal (af föreställningar), hvilket dock är för Talet likgiltigt Antal, emedan hvilket Tal som helst kan såsom Ental utgöra grunden för Antalet, d. ä. emedan continuitet och discretion äro oskiljaktiga, således hvarje föreställning har ett oändligt innehåll af bestämningar, och är *en* bestämning antingen detta är

40 stort eller litet. Denna Antalets likgiltighet gör detsamma till, för Talet yttre, oändlig Serie af likgiltiga Tal. Här återkommer det Utom-hvart-Annat af föreställningar, hvilket i det Qualitativa Varandet försvunnit, genom bestämningens upphäfvande i det Oändliga; men här är detta Utom-hvart-Annat såsom sådant uttryckt, emedan det nemligen är Utom-hvart-annat af, för hvarandra likgiltiga bestämningar. Likväl då den ena föreställningen (Quantum) i den andra såsom likgiltigt Antal innehålles, och tvertom, *är* hvardera föreställningen, genom att negera, upphäfvande den andra, sin negation (sitt Utom), och hvardera är därför *Negation af Negation*, Oändlighet. Denna Negation är *Qualitet*. Den innebär, att föreställningen inom sig är ett Mer och Mindre af samma Oändlighet, samma För-sig-Varande bestämning; men att detta Mer och Mindre är

50 nödvändigt moment, att föreställningen är För-sig-Varande, derigenom att Mer och Mindre äro hvarandra negerande, upphäfvande bestämningar. Eller tvertom: Föreställningen är ett Mer och Mind-

re, *Quantitet*, genom att i båda vara samma identiska bestämning (*Qualitet*). Denna föreställningens, bestämningens Oändlighet, kan därför anses såsom en förklaring öfver den Qualitativa Oändligheten, För-sig-Varandet. Den är därför också icke en återgång till För-sig-Varandet, som sådant, utan till *den individuella bestämningen*, såsom i sig innehållande ett Mer och Mindre och *i detta Mer och Mindre med sig identisk*. Det Quantitativa Förhållandet är en utveckling, af hvad i denna Oändlighet omedelbart innehålles, så att i Potens Förhållandet det Qualitativa och Quantitativa icke blott äro skilda sidor hos Quantum, utan sjelfva Quantum är den Qualitativa bestämningen.

10

Tredje Kapitlet. Måttet.

A. *Det Specificerande Måttet.*

§. 36.

Måttet är, i sin allmännaste Definition, *Enhet af Qualitet och Quantitet*; men såsom det omedelbart fattade Resultatet af föregående utveckling, är Måttet: *Quantum med en Qualitativ bestämning*.

20

Sjelfva ordet *Mått* bör fattas såsom *Modus (essendi)*: Varande, såsom både Qualitativt och Quantitativt Varande; hvilken betydelse detta ord äfven har i den gamla satsen: »*Allt har sitt Mått*» (*Est modus in rebus*). Det bör således icke förvexlas med den Kantiska Logikens *Modalitet*: en bestämning af föreställningens förhållande till det tänkande Subjectet, hvilken icke utvidgar kunskapen om Objectet. *Kant*, som empiriskt indelade Omdömena, inrättade, såsom bekant är, Kategorierna (Förstånds-begreppen *a priori*) efter denna indelning; stödjande sig på den utredning af tänkandets natur, att all tanke är Omdöme. Han uppställde därför Kategorierna under fyra titlar: Quantitet, Qualitet, Relation och Modalitet, utan att utreda, hvarken att dessa voro de enda, eller deras nödvändiga inbördes sammanhang. Relations- och Modalitets-Kategorierna: Möjlighet, Verklighet och Nödvändighet förekomma i denna Logiks Andra Afdelning, ur det föregående utvecklade, likasom här Qualitet och Quantitet. Om man jemnför den här gjorda utvecklingen med de Qualitativa och Quantitativa indelningar, som förekomma i den Kantiska Logiken, så finnes: 1:o att så väl Negation som Affirmation här fått en annan betydelse, än hos *Kant*, och att all Qualitet är dessas Enhet. — 2:o att för Quantiteten bestämningarne Allmänhet, Särskildhet och Enskildhet efter orden saknas; men likaså: att denna Allmänhet är samma notion, som den Oändliga Progressen: att det Särskilda, Inskränkta, är Bestämningen i motsats mot den Falska Oändligheten: att Enskildheten är den sanna Oändligheten, För-sig-Varandet. — 3:o att Qualitet och Quantitet äro hvarandra förutsättande bestämningar, som i sin sanning sammanfalla i en Enhet, hvilken är Måttet.

30

40

Bland sednare tänkare har Spinoza nyttjat bestämningen *Modus*, för att beteckna det individuella Tillvarandet, ehuru icke såsom För-sig-Varande, utan som ett Qualitativt Något. Ty han lärer att *Modi* äro försvinnande, af ett Annat beroende och i ett Annat öfvergående. Det i desamma bestående, sanna, äro den Absoluta Substansens Attributer, af hvilka Spinoza känner tvenne, Tanke och Utsträckning, och hvilka han fattar vara Substansens olika Manifestations-sätt, så att denna, ehuru en och samma, oföränderliga Substans,

50

uppfattas än under det ena, än under det andra Attributet. Nämnda betydelse af Modus, att vara det Individuella, det totalt bestämda, kan här fasthållas i afseende å Måttet, dock med Abstraction från dess antyddade förhållande till Substans och Attribut. Bestämningens och härjemte Måttets förhållande till Väsentet, såsom det Allmänna, skall i det följande utredas. Måttet är För-sig-Varande, men ett Quantitetens För-sig-Varande, hvilket således i sig upptagit den Qualitativa Bestämningen.

10 §. 37.

Måttet är derföre omedelbart a) *Specifikt Quantum*, ett i sig bestämdt, qualitativt Quantum; men i denna omedelbarhet så väl Quantitet som Qualitet. Dess *Quantitativa sida* är dess likgiltighet inom sig för förstoring och förminskning; dess *Qualitativa*: att det är i sig bestämdt, sjelf är en Gräns för detta till- och af-tagande, hvilken icke kan Quantitativt öfverskridas, utan att Quantum blir en ny Qualitet. Men båda sidorna äro Quantitativa, så att *den förra är likgiltig Quantitet, den sednare i sig bestämd, Qualitativ Quantitet*.

20 *Hegel* anför tvenne de gamlas gåtor, hvilka uttryckte denna Måttets dubbla natur. De lyda: blir ett hufvud kalt, genom att förlora ett hårstrå? och: upphör en hop att vara hop, om ett korn borttages? hvilka frågor kunna besvaras med Ja och Nej. Hvarje Qualitet, Något, har samma natur att, utan att qualitativt förändras, tåla en förökning eller förminskning, men att äfven *på en viss punkt* af Quantitativ förändring öfvergå i en ny Qualitet. Denna vid en Qualitet bundna, bestämda Quantitet är dess Mått, och endast så länge detta Quantum icke öfverskrides, är Qualiteten samma Qualitet. Så finnes äfven för menniskan både i kroppsligt och andeligt afseende ett Mått, en harmoni, hvars öfverskridande skulle betaga henne dess menskliga natur. Att

30 genom ett *småningom* söka förklara denna, genom Quantitativ stegring skeende Qualitativa öfvergång, är att fastställa en blott Quantitativ, likgiltig skilnad emellan den ena och den andra Qualiteten, är således en återgång till den Rena Quantiteten.

§. 38.

Det specifika Quantum sönderfaller derigenom i tvenne, likasom för-sig-existerande Quantiteter, af hvilka den ena, såsom *Regel, specificerar*, bestämmer den andra, och af hvilka den förra utgör Måttet såsom b) *Specificerande Mått*. Den specificerande upptager den *likgiltiga* Quantiteten, men endast till ett visst Quantum, hvilket den Specificerande Quantiteten uttrycker. Men *den Specificerande Quantiteten är*, utom denna specifications process, endast en omedelbar *Qualitet*, hvilken för att vara Specifik, d. ä. Quantitativt bestämd, *förutsätter den Rent Quantitativa sidan*. Likaså är *denna, såsom förutsatt*, omedelbar *Qualitet*, emedan densamma endast såsom Negation af det specifika Quantum är likgiltig Quantitet. *Måttet är derföre Exponent af förhållandet mellan Qualiteter*.

50 Detta kan fattas sålunda: att, om den Specificerande Quantiteten tages huru liten som helst, densamma likväl, inom sin gräns, är öppen för förstoring och förminskning, men endast genom att afbryta (negera) denna process, är en Specifik Qualitet; likaså: att den rent Quantitativa sidan, såsom Qualitetens likgiltighet för ett Mer eller Mindre, i hvarje punkt, för sig fattad, är en Quantitativt bestämd Qualitet, men endast, såsom denna gräns öfverskridande, negerande, är likgiltig Quantitet. Måttet såsom yttre Mått (*mensura*) är en Regel, hvilken väl uttrycker ett Quantitativt förhållande,

men ett af yttre bestämning, tillfällig öfverenskommelse, beroende förhållande, icke ett i Tingens natur grundadt, i Tingen inneboende Mått.

§. 39.

Men de båda *Qualiteter*, af hvilkas Förhållande Måttet är en Exponent, äro genom att stå i förhållande till hvarandra äfven, *hvardera* för sig, *Quantitativt bestämda*. Ty Måttet, såsom Exponent af Förhållandet, är ett för dessa *Qualiteter* likgiltigt moment, en *Quantitet*, öppen för förstoring och förminskning. Exponenten är derigenom föränderlig. Men *Exponenten* är, såsom likgiltig *Quantitet*, *Negation* af den omedelbara *Qualiteten*, och är således *negativt hänförd på* (bestämmer) *dessa Qualiteter*. Exponentens föränderlighet är således bestämning hos *Qualiteterna*, och *hvardera Qualiteten* är, genom att till *Exponenten* vara refererad, af denna bestämd. Deras bestämning är denna samma *Exponent*, hvilken derföre icke är likgiltig bestämning, utan *hvardera Qualiteten genomgående Mått*. Måttet såsom sådant är c) *För-sig-Varande Mått*.

Så är hvarje Ting icke blott ett bestämdt Quantum af en *Qualitet*, hvilken utom Tingt vore obestämd *Quantitet*, men nu i Tingt blifvit specificerad enligt dettas inneboende natur; utan den specificerade *Qualiteten* är äfven utom Tingt specifik, och Tingtens specifika natur, dess Mått, består endast i Förhållandet emellan *Qualitetens Specification uti* och *utom* Tingt. Det äro således icke blott olika *Quanta* af samma *Qualitet*, som utgöra detta Förhållande; utan *hvardera sidan* är, såsom specifik, en i sig bestämd, från den andra specifikt skild *Qualitet*.

Hegel anför såsom Exempel: i samma temperatur antaga likväl olika kroppar olika Grad af *Värme*. Denna grad tilltager icke i samma förhållande, som den omgivande temperaturen; utan då den sednare t. ex. ökas i en aritmetisk Progression, tilltager den förra i en växande Progression, i digniteter af den Aritmetiska Serien, Potens-Förhållande. Nu är redan den omgivande temperaturen bunden vid ett Något t. ex. den omgivande luften, hvilken likaså enligt sin *capacité* specificerar *Värmet*. Af denna dess specification i luften beror således också de nämnda Kropparnas specifika *Värme*. Dessas Mått är derföre deras fortfarande förhållande till luften, såsom specificerande, d. ä. till dennas Mått. Likaså är luftens värme beroende af dessa kroppars, med hvilka den står i beröring. Så väl luftens, som en i den befintlig kropps värme-mått är exponent af dessas förhållande, och således exponentens factorer i båda desamma. Vid detta exempel bör likväl märkas, att *Värmet* icke får fattas såsom en för sig bestående *Qualitet*, utan såsom den *Quantitativa Exponenten* för *Qualiteternas* förhållande, hvilken tillika uttrycker allt hvad *hvardera Qualiteten* för oss är. Det andra i *Hegels* Logik anförda exemplet: Rörelsen såsom Exponent af Rummets och Tidens förhållande, är derföre mera exact, ehuru icke lättare fattligt. Denna dubbelhet, att för sig vara specificerande och för ett Annat endast *Quantitativt*, utgör sålunda allt Måtts natur.

§. 40.

Månet såsom *För-sig-Varande* är ett tillvarande *Något*, en genom ett *Quantitativt Förhållande bestämd Qualitet*. Dessa *Något* äro endast genom denna *Quantitativa* bestämning; de äro specifika, och Måttet är Exponenten för denna deras *Specification*. *Måttet är*, såsom detta *Något*, existerande, *Realt Mått*.

B. Det Reala Måttet.

a) Måtsförhållande.

§. 41.

Måttet såsom *Realt Mått* är ett Något, Exponent af ett förhållande hos en *Qualitet*, hvilken genom Exponenten är *quantitativt bestämd*. Exponenten är specifikt Quantum och har, såsom Quantum, utom sig *andra specifika Quanta*, hvilka äfvenså exponera ett Förhållande. *Hvardera* Exponenten är ett mot den *andra bestående Mått*, men genom detta I-sig-bestående, *Negativt hänförd* på den andra: 1) *Enkelt Måts-förhållande*.

10 Detta Andra till hvilket Måttet refererar sig är icke ett godtyckligt antagande. Det är en analog öfvergång med den ifrån det extensiva Quantum till det Intensiva. *Exponenten* är här omedelbart Quantum, emedan det reala Måttet är ett omedelbart Något, det *quantitativa förhållandet* såsom bestämning, *Qualitet*. *Hegel* nyttjar såsom exempel: *Specifika Tyngden = Exponent af Förhållandet mellan Vigt och Volum*. Vid tvenne specifikt skilda kroppars för-
ening är *Vigten Summan af bådas Vigt*, men *Volumen icke*. Den förra är *hvarderas sjelfbestånd*, den sednare *deras Negativitet*, *Ide-
ella moment*.

20

§. 42.

Men *hvardera sidan* är icke blott förhållande till ett specifikt Annat, utan till flera andra. Ty *något har*, genom sitt För-sig-Varande, sin *likgiltighet* för specifikt Andra, *Andra specifika Quanta utom sig*. Detta Utom är nödvändigt moment, ty *Något är till Andra negativt hänfördt*, och *Måttet är 2) Serie af Måtsförhållanden*. Hvarje Något är skildt ifrån ett annat Något, genom att vara en annan Serie af Exponenter, mellan sig och flera andra, d. ä. till dem *hafva en Annan Affinitet*, än detta *Andra Något*. Men *hvar och en af dessa flera Andra* är likaså en *sjelfständig*, till flere refererad Enhet. *Dessa flere skilja sig* derföre ifrån *hvarandra*, genom att refereras till de *tvenne Något*, såsom *förutsatta* och *sjelfständiga*, *skilda Enheter*.

30

Ett Något A är detta, genom att hafva ett annat Förhållande till B och C, än D har, och således genom att uttrycka förhållandet mellan dessas *Affinitet* till den *Qualitet*, som benämndes A. A är sålunda Exponent-serien b/a , c/a ; då åter D är serien b/d , c/d o. s. v. Men B och C äro, såsom *förutsatta*, skilda Något, endast skilda genom att vara *Serierna*: a/b , d/b och a/c , d/c o. s. v. De *förutsätta* derföre A och B *såsom skilda*.

40

Detta göres ännu tydligare, om det användes på ett concret fall: t. ex. *Qväfvet* är från *Vätet* skildt, genom att hafva en annan *affinitet* till *Syret*, än detta. Men *Syret* är Serie af sin *Affinitet* till *Qväfvet* och *Vätet*, *förutsätter* derföre dessas *skilnad*, *negativa sjelfständighet*.

§. 43.

Denna det ursprungliga, *Reala Måttets*, *Någots*, *förutsättning* för de Mått, till hvilka detsamma har ett förhållande, visar: att *Något I-sig har* bestämningen för den *Affinitet*, det äger till *termerna i Serien af Måtsförhållanden*. Denna *Måttets I-sig-Varande Affinitet* är 3) *Valfrändskap*. Den synes närmast vara endast ett *Quantitativt Förhållande*, emellan tvenne Något; men det *Väsentliga* i detta Förhållande är: att detsamma är *uteslutande*, d. ä. att hvarje Term i Serien af *Måtsförhållanden* utesluter den Andra, hvilket *Uteslutande* förutsätter Något, det reella Måttet, d. ä. af detta bestämmes.

50

Att här ordet *Frändskap*, ett uttryck isynnerhet för *Kemiska för-*

hållanden, användes för att beteckna Måttet, bör icke förefalla oväntadt, då man besinnar: att här handlas om förhållandet mellan specifikt skilda, själfständiga Något. Dock bör Frändskapen icke fattas såsom en i Tinget inneboende Kraft, utan såsom dess Mått, d. ä. såsom Tingets med själfva Tinget identiska bestämning, utom hvilken Tinget icke för sig finnes. Då i Kemin läres, att Kroppars Frändskap beror af deras, så kallade, Elektro-Positiva och Negativa karaktér, finnes härtill intet skäl; emedan lika sannt kan sägas, att kropparnas elektriska Förhållande beror af deras Frändskaper.

10

b) *Scala af Måtsförhållanden.*

§. 44.

Måttet är såsom Valfrändskap *uteslutande*. Det *specifika Något skiljer sig*, såsom af en bestämd Qualitet specificerad, *ifrån andra specificationer af detta Något*; så att hvarje Något, i hvarje särskild Exponent af Serien, är ett Annat. Men Något är tillika specificerad, endast genom att stå i ett Quantitativt förhållande till Seriens öfriga Termer, genom att vara ett *mer eller mindre af* den bestämda *Qualiteten*, än dessa. Valfrändskapen har derföre äfven Momentet af *Continuitet*, icke blott för yttre jemnförelse, utan emedan denna Quantitativa bestämning innehålles i dess Begrepp. Å ena sidan är *Något* bestämmande, *uteslutande, det för Serien af Exponenter Förutsatta*; å den andra är *Något inom sig* en sådan *Serie*, och är denna Serie först *genom att af Andra* bestämda *Qualiteter specificeras*, d. ä. genom att hafva dessa till sin förutsatta bestämning. Det förra är Måttets Qualitativa, det sednare dess Quantitativa sida. Denna Måttets dubbla natur gör detsamma till en *Scala af Måtsförhållanden (Knotenlinie von Maasverhältnissen)*. Måttet är, såsom sådant, likgiltigt för Quantitativ stegring, men tillika uteslutande, d. ä. öfvergår genom denna stegring i ett nytt Mått.

20

Såsom exempel anför *Hegel*: Tal-Systemet är ett sådant Quantitativt fortgående, så att hvarje Tal har ett Arithmetiskt förhållande till sitt föregående och efterföljande, under det att i denna Serie likväl förekomma Tal, som till hvarandra hafva ett Specifikt förhållande; såsom Aliquoter, Rot och Dignitet o. s. v. Likaså i Ton-Systemet, uti hvilket endast vissa toner frambringa harmoni, och för öfrigt hvarje ton utgör grundton för en ny Serie af harmonier. Vidare följa Chemiska föreningar en sådan Scala, och hvarje genom Quantitativ stegring åstadkommen förening sker *icke småningom, utan öfvergången är ett afbrott af den Quantitativa Progressen*. Äfven i det andliga visar sig samma förhållande: det är t. ex. endast genom ett öfverskridande af sitt Mått, genom Quantitativ stegring, som lättsinnet blir brottslighet, — och »*Summum jus summa injuria*» är en känd och erkänd sanning. Likaså kan en Statsförfattning, genom Statens blotta förstörande upplösas, och således Staten, endast genom Quantitativ förändring, fordra ett nytt mått för sin existens.

30

40

c) *Det Omätliga.*

§. 45.

Då Måttet, genom den Quantitativa Progressen, öfvergår i ett Annat, negeras, är denna Måttets Negation *det Omätliga*. Men det Omätliga är i själfva verket endast Måttets Quantitativa sida, såsom likgiltighet för bestämning. Deruti att denna Måttets Negation åter är en ny specifik Qualitet, ligger dess upphäfvande, så att *det Omätliga är sådant, endast i afseende å det negerade Måtsförhållandet, men I-sig åter är ett Mått*. Hvad i denna Process är *uttryckt*, är: Att *Qualiteten negeras, öfvergår i en Quan-*

50

titativ, *likgiltig bestämning*, och *denna åter upphäfves*; således att så väl det Specificika Förhållandet blir endast likgiltigt, Quantitativt, som att denna dess likgiltighet, Måttets Quantitativa Utom-sig-gående är ett försvinnande moment. *Sjelfva denna Process är derigenom upphäfven* och Måttet, såsom dess Negation, är densamma genomgående, ostörd Enhet, *Indifferens för så väl Qualitativ som Quantitativ bestämning*.

Den Qualitativa Oändligheten är omedelbar Öfvergång; det Tillvarande är sjelf ett Annat, förändras inom sig. Den Quantitativa Oändligheten är Quanti Utom-sig-gående och continuation i ett Annat. I Måttets Oändlighet, det Omätliga, blir den Qualitativa bestämningen (öfvergår i) en likgiltig, endast yttre, Quantitativ bestämning, och derigenom är sjelfva *Qualitetens öfvergång i en Annan Qualitet uttryckt vara en likgiltig, Quantitativ öfvergång*. Likaså är denna *Quantitativa öfvergång en upphäfven*. Resultatet af denna Process är derföre Varandet såsom likgiltigt, Indifferent *Substrat*, för hvilket Processen endast är likgiltig öfvergång från ett *Tillstånd* till ett Annat.

C. Indifferensen.

20 §. 46.

Indifferensen är det Realiserade Måttet, den Enhet af Quantitet och Qualitet, hvilken Måttet i sin omedelbarhet är, såsom uttryckt. Indifferensen är denna uttryckta Enhet, genom att vara Negation af så väl det Qualitativa, som Quantitativa Momentet. Indifferensen är omedelbart ett Obestämdt Vara, men hvilket framgår ur bestämningen, är dennas Negation. Den är sålunda a) Abstract Indifferens, med sig lika, för bestämningen till Grunden liggande Substrat. Bestämningen är för detta Substrat en försvinnande, tom åtskilnad. Men denna Toma Åtskilnad är sjelfva Indifferensen, emedan denna är Negation af bestämningen, upphäfven åtskilnad. Bestämningen är derföre i Indifferensen immanent Moment, i densamma upphäfven bestämning.

§. 47.

Uti Indifferensen, såsom Resultat af den Process, hvilken utgör det Omätliga, är uttryckt: att all Qualitativ bestämning är likgiltig, Quantitativ, men äfvenså att den Quantitativa bestämningen är negerad, upphäfven. Det *Mer* och *Mindre*, hvartill Qualiteten är Reducerad, är derföre ett upphäfvet *Mer* och *Mindre*. Indifferensen har sålunda i sig, såsom Momenter, ett upphäfvet *Mer* och *Mindre*, d. ä. *Indifferensen är total i hvardera Momentet*. Hvardera Momentet, *sidan*, är derföre dessa Momenter af ett *Mer* och *Mindre*. Detta *Mer* och *Mindre* är vidare, Qualitativt Moment, d. ä. den *Qualitet*, som i Indifferensen *existerar*, nemligen den Quantitativa. Då tillika hvardera *sidan* är den totala Indifferensen, samma totalitet, äro uti hvardera *sidan* dessa Qualitativa Momenter i omvänt förhållande, så att den enas *Mer* är den andras *Mindre* och tvertom. *Indifferensen är sålunda b) Omvänt Förhållande af sina Factorer.*

Indifferensen har den upphäfna bestämningen I-sig, är icke blott abstraction från bestämning, och derföre i bestämningen immanent, Totalt närvarande. Den är ett *X*, hvilket är Totalt i sina Momenter *a* och *b*, af hvilka derföre hvardera I-sig är dessa samma Momenter, $a = a$ och $b = a$ och b . Detta kan likväl endast fattas sålunda, att $a = (+a) \cdot (-b)$, $b = (+b) \cdot (-a)$, d. ä. att hvardera Momentets Factorer äro i ett omvänt förhållande. Genom denna Indifferensens continuation i sina Momenter, blifva dessa Momenter skilda *sidor*, uti hvilka de sjelfva utgöra Momenter, såsom Indifferensens factorer.

§. 48.

Men det Negativa (derigenom *Qualitativa*), hos Momenterna i hvarje sida, d. ä. hos Indifferensens Factorer, är, likasom hos hvardera sidan, blott *deras Quantitativa olikhet*. Då sålunda den ena Factorn vore ett Mer, den Andra ett Mindre, skulle den förra i sitt *öfverskott* hafva ett *likgiltigt Vara*, hvilket icke bestämmer den sednare. Men derigenom vore det *Qualitativa* momentet försvunnet, emedan detta utsäger, att hvardera Factorn är, hvad den är, endast genom den andra. Äro åter Factorerna lika, försvinna sjelfva Factorerna, ty deras Tillvaro beror af deras *Quantitativa Differens*. Det *Qualitativa* hos Factorerna förstör således all *Quantitativ bestämning*, likasom det *Quantitativa* upphäfver det *Qualitativas* tillvaro. Indifferensen är således denna motsägelse, att vara skilda Momenter och i hvarje Moment vara Total, såsom c) *Absolut Negativitet af sina Momenter*.

På i §§. gjorda exposition af Indifferensens natur kan lämpas, hvad som blifvit sagdt om För-sig-Varandet. Öfvergångsmomenterna äro: 1:o Att Indifferensen icke är abstraction från *Qualitativ* och *Quantitativ* bestämning, utan sjelfva Processen af dessas ömsesidiga *Negation*; 2:o att således den *Qualitativa* bestämningen är *Negerad*, *Quantitativ*, och den *Quantitativa* *Qualitativ*, samt att dessa båda äro Indifferensens nödvändiga Momenter; 3:o att hvardera Momentet upphäfver det andra, är samma öfvergång som detta. Redan i den omedelbara Indifferensen har all *Qualitativ* bestämning försvunnit, blifvit för Indifferensen *Indifferent*. Det *Qualitativa* Moment, här förekommer, är derföre endast *Quantitativt*, *likgiltigt*, men i Indifferensen upphäfven *likgiltighet*, emedan Indifferensen är hvardera sidan. Dessa, såsom bestående af tvenne hvarandra negerande factorer, äro derföre hvardera ett *Plus* och *Minus* af samma *Indifferent* Enhet, samt således detta *Plus* och *Minus* samma totalitet, och derigenom allt *Plus* och *Minus* upphäfvat.

Anmärkning. A) Den enhet af *Qualitet* och *Quantitet*, hvilken Måttet omedelbart är, framställer sig, i det *Specificerande* och *Specificerade Måttet* (emedan Måttet omedelbart är ett *Qualitativt Quantum*, och således både *Quantum*, öppet för förstoring och förminskning, samt tillika i-sig bestämdt, *Qualitativt Quantum*) såsom *det qualitativt obestämda Quanti upptagande i bestämning*, dess *qualificerande*. Men då Måttet, såsom *specificerande Regel*, förutsätter *det obestämda Quantum*, är detsamma af detta bestämdt, och således är *det Obestämda* sjelf bestämmande, *specificerande*. Hvardera sidan är sålunda 1:o, såsom förutsatt, *omedelbar*, endast en *Qualitet*; 2:o, såsom i *Förhållande* till den andra, i-sig ett *Mått*. Öfvergången beror väsendtligen derpå: att för hvardera sidan, såsom *Qualitet*, *Måttet*, *Exponenten* af deras *förhållande*, är *likgiltig bestämning*, *Quantitativ Exponent*, men såsom sådan är *Negation af deras Qualitativa Varande*, negerar, bestämmer detta. Denna *Quantitativa Exponent* är derföre hvardera sidans, (*Qualiteternas*), *immanenta* bestämning, och är såsom *Mått För-sig-Varande*, af allt *Utom* oberoende, *Annorvaron* upphäfvande *Mått*. Detta *Utom* finnes nemligen för det *Specificerande Måttet* såsom *obestämd Quantitet*, och i Måttet, såsom *Exponent* af *Förhållandet* mellan *Qualiteter*, är sjelfva *Exponenten* *likgiltigt Moment*, samt derigenom äfven de skilda *Qualiteterna* utom detta *Förhållande*, omedelbara *Qualiteter*. Måttet, hvilket såsom *Specificerande* är *Förhållande* mellan *tvenne Quantiteter*, och öfvergår till *Förhållande* mellan *Qualiteter*, är nu såsom *För-sig-Varande Förhållande* mellan *tvenne Mått*, men af hvilka det ena är,

hvad det andra är, nemligen en af Quantitativ Exponent bestämd Qualitet. Det är *Realt*, existerande *Mått*, emedan det är *Qualitetens immanenta bestämning*, utom hvilken Qualiteten *icke är*, är ett *In-tet*, det bestämningslösa.

10 B) Måttet såsom *Måttsförhållande* är omedelbart en *Qualitet* med ett bestämdt *Mått*, *ett specifikt Något*. Detta, emedan det *I-sig* är ett bestämdt *Mått*, *utesluter* ifrån sig, *negerar Andra Mått*, men är derföre äfven *af dessa negeradt, bestämdt*. *Tvenne Måttsförhållanden*, hvilka sålunda bestämma hvarandra, hafva denna sin bestämning i
 20 *ett tredje Måttsförhållande*, hvilket refereradt till dessa är *ett nytt Något*. Detta *tredje* är likasom ett af *de tvenne sammansatt Måttsförhållande*, utom hvilket dessa äro *tvenne För-sig-varande Något*. *Det tredje Något* är derföre *Negativt refereradt till de tvenne*, således en *Serie af Förhållanden*, och *dessa tvenne Något äro till hvarandra och till termerna i det tredjes Serie refererade, således äfven sjelfva Serier af Måttsförhållanden* o. s. v. *Hvad i denna Oändlighet af Serier* är det bestående *Måttet*, är att *dessa Något förutsätta hvarandra*, att således *det ena Något väl är genom ett Annat bestämdt, men af detta äfven såsom dess bestämning förutsättes*. Denna ömsesidiga förutsättning är *Valfrändskap*. *Valfrändskapen* innebär att *hvarje Något i-sig är Måttet* för den *Serie af Måttsförhållanden*, af hvilka det består, *sjelf bestämmer de Något, till hvilka det refererar sig*. Men *då Exponenterna* för dessa *Förhållanden* äro *Quanta*, och således *Någots Frändskap* till *Andra Något, beror af en bestämd Quantitet, är detsamma* äfven (likasom emellan *Frändskapsmomenterna*) *öppet* för en *Quantitativ förändring, förstoring och förminskning*. *Måttet* såsom *Valfrändskap* öfvergår derföre i en *Scala af Måttsförhållanden*, en *af likgiltiga momenter afbruten Serie*. Genom denna *likgiltighet* för förstoring och förminskning, går *Något* öfver sitt *Mått*,
 30 blir *Omätligt*. *Det Omätliga* är i *sjelfva verket Måttets*, såsom *Scala af Måttsförhållanden, Quantitativa moment*, dess *likgiltighet* för ett *Mer och Mindre*, men detta dess *Quantitativa moment sålunda fattadt: att äfven hvarje Någots Frändskapsmoment*, hvarje dess *Måttsförhållande*, är *Quantitativt uttryckt, har ett Quantum såsom Exponent*, och såsom sådant är en *likgiltig bestämning*. Att det *Omätliga* är ett *Mått*, innehåller endast, att den *likgiltiga bestämningen* *icke är bestämning*, utan åter är *negerad, upphäfv*en, att således *Måttet* i sin *sanning är Negation af Negation*, *Negation af det negerade bestämda Måttet, Indifferent Mått*.

40 C) *Indifferensen* är omedelbart *Substrat* för (abstraction från) *Qualitativ och Quantitativ bestämning*. Men såsom *Substrat* vore *Indifferensen Utom bestämningen*, och denna vore *Indifferensens Negation, bestämning*. *Indifferensen* är derföre *icke Substrat*, utan *sjelfva den upphäfvna bestämningen, Den Process, hvarigenom Måttets* så väl *Quantitativa* som *Qualitativa Moment negeras*. Denna *Negation* är omedelbart sådan, att *Qualiteten bestämmes vara Quantitativ, och Quantiteten vara bestämmande, Qualitativ. Qualiteten är derföre här hvarandra negerande, bestämmande Quanta*. Men *då Indifferensen är Total* i hvarje *moment*, emedan den endast sålunda
 50 är för *bestämningen Indifferent Vara, är af dessa Qualitativt till hvarandra hänfödda Quanta den ena, hvad den andra är*. De äro således *samma Indifferentia Enhet*, hvarken *Qualitativa, hvarandra bestämmande, eller Quanta*, emedan de *icke äro Indifferensens Factorer* såsom *Quanta, likgiltiga bestämningar, utan såsom Qualitativt till hvarandra hänfödda*.

Använde vi här, hvad som blifvit sagdt i slutet af *Anmärkningen* till Lärnan om det Quantitativa Förhållandet, med fästadt afseende på Inledningen och derstädes nyttjade Terminologi, så kunne vi förtydliga och combinera det anförda, genom följande betraktelse.

I nämnda Anmärkning säges att föreställningen, den bestämda tanken, är Oändlig, derigenom att dess Mer och Mindre (af del-föreställningar) äro hvarandra negerande, upphäfvande föreställningar. Deruti innehålles 1:o att Mer och Mindre negera, bestämma hvarandra, men 2:o att de bestämma hvarandra såsom upphäfna, negerade bestämningar. Föreställningen är sålunda åter ett upphäfv-
10
vet Utom-hvart-annat af bestämningar. Då nu säges, att detta Föreställningens För-sig-Varande är *Mått*, kan detta sålunda fattas: att *föreställningen är denna bestämda föreställning*, har *detta* bestämda *Sätt* att Vara, emedan densamma är ett *Antal af Andra* (del-) föreställningar, *men sjelf bestämmer detta Antal*. Nu frågas: hvad är föreställningen såsom Antalet bestämmande? — *Den är Ental emot detta Antal, såsom Utom-varande, densamma Negerande Serie af Ental*, d. ä. den är *en* föreställning emot dessa såsom *Andra* (Qualitativt skilda) och *dessa äro likgiltiga* (endast Quantitativt skilda), *genom att upphäfvvas såsom Andra*, d. ä. *genom att antaga den ena föreställningens såsom Andra*, d. ä. *genom att antaga den ena föreställningens kvalitet*
20
är dess Negativa förhållande till de Andra, och detta förhållande är deras förhållande såsom *uteslutande Tal*, såsom Mer och Mindre. *Föreställningens Qualitativa natur* (det hvarigenom den skiljer sig från Andra föreställningar, är bestämd föreställning) *är således uttryckt i ett Quantitativt Förhållande*, och *denna dess bestämning är dess Mått*, ehuru på denna punkt af betraktelsen *Realt Mått*. En uppmärksam genomläsning skall göra det lätt, att i det sagda återfinna det omedelbara, Specificerande Måttets ståndpunkter. Nu är detta Quantitativa förhållande Föreställningens bestämning, dess
30
Mått. *Genom att uttrycka föreställningens Qualitativa natur*, vara dess bestämning, *utesluter detsamma Andra förhållanden*, och är Negation af — ett Annat för dessa Andra, Quantitativt uttryckta föreställningar, *är således af dem bestämd*. *Det är vidare*, såsom Quantum, *föränderligt*, kan i större och mindre Tal uttrycka samma Förhållande, är derföre *bestämdt af Oändliga*, *Andra förhållanden*, och är sålunda Serie af förhållanden till Andra Mått (Förhållanden), d. ä. *Serie af Måttförhållanden*. Men *det bestämmer äfven i sin ordning dessa Andra Mått* och är derigenom *Valfrändskap*, står endast i bestämda Förhållanden. Om t. ex. 1 antages såsom för dessa Quanta till grunden liggande Enhet, och $1/2$ anses beteckna ett Realt Mått, kan detta äfven tecknas $2/4$, $3/6$, $4/8$ o. s. v. Genom hvarje sådan förändring utesluter detta Exponenter af 4:delar, 6:delar och 8:delar o. s. v., men det kan icke uttryckas t. ex. i jemna 3:dje, 7:de och 5:tedelar. *Måttet* är derföre likgiltigt för vissa Relationer, men förändras såsom Quantitativt Förhållande, och derigenom såsom
40
Qualitet, refererad till (vissa) andra Mått. Detta innehåller 1:o att *Föreställningen*, såsom Mått, *af Andra föreställningar* (Mått) *är bestämd*, och 2:o härvid förhåller sig uteslutande, *endast af vissa föreställningar är bestämd såsom denna föreställning*, men åter i andra förhållanden *sjelf blir en Annan föreställning*, är *Scala af Måttförhållanden*. *Dess Quantitativa Exponent* gör densamma icke till ett *omni modo determinatum*, en bestämd föreställning, är derföre icke ett uttryck för dess *Qualitativa Natur*, är icke dess *Mått*; utan *Föreställningen har sitt Mått i en Oändlig Serie* af föreställningar, hvilka
50

10 *än äro ligkiltiga, än Qualitativa, d. ä. blir Omätlig.* Men äfven denna bestämning af föreställningen är, såsom mot Måttet bestående Negation, ett Mått. Detta är åter försvinnande och föreställningen är endast denna *Process af försvinnande*, negerade, Qualitativa-Quantitativa- och Måtts-bestämningar. Föreställningen är, såsom sådan, *det Allmänna*, bestämningarna upphäfvande *Tänka*. Såsom detta, för bestämning *Indifferentia Tänka*, sammanfaller den Ena föreställningen med den Andra. Uti Läran om *Indifferensen* bevises, att detta Allmänna Tänka icke är Substrat för den bestämda Föreställningen, utan sjelfva Processen, den upphäfna föreställningen.

Varandets öfvergång till Väsende.

§. 49.

20 Indifferensen är Negation af det Realia Måttet. Detta var Dialektik emellan Måttet såsom Quantitativt och Qualitativt, den enas af dessa bestämningar öfvergång i den Andra. *Indifferensen är således den uttryckta Negation af Varandet både såsom Qualitativt och Quantitativt Vara.* Dessa bestämningar innehållas nu, såsom upphäfna, uti Indifferensen, och Indifferensen är Mått, Enhet af Qualitet och Quantitet, genom att i sig innehålla dessa bestämningar såsom negerade, så att hvardera endast är sin Negation. Men *Indifferensen, såsom Absolut Negativitet* (Negation af sina Momenter), är äfven *Negation af denna Qualitetens och Quantitetens negativa Identitet, således af Måttet, och derigenom Negation af alla Varandets bestämningar.* Här framgår således åter ett Bestämningsslöst Vara, såsom Negation af Bestämningen, men såsom Negation af alla Varandets Bestämningar är det *Negation af Varandet öfverhufvud, det på sig Reflecterade Rena Varandet, Väsendet.*

30 Redan Det Qualitativa För-sig-Varandet är upphäfvnen bestämning. Men såsom omedelbart För-sig-Varande är detsamma Enhet, en bestämning såsom upphäfvnen Negation. Det öfvergår i *Quantitet*, ett allmänt bestämningsslöst Vara, hvilket som sådant *redan är Indifferens*, ehuru endast ett för Qualitativ bestämning indifferent Vara. Denna Indifferens, ligkiltighet för bestämning, är derföre Quantitetens bestämning. Den Quantitativa Oändligheten är likaså Negation af Negation, af bestämning, men endast af denna ligkiltiga bestämning, och är derföre Qualitativt Moment. Måttet är denna, genom den ligkiltiga bestämningens upphäfvande framgångna Qualitet. Äfven Måttet är derföre Negation af Negation. Men det omedelbara Måttet är lika omedelbart så väl Quantitet som Qualitet. I 40 det Realia Måttet *äro* dessa hvarandra *upphäfvande*, negerande Momenter. Indifferensen är denna dubbla Negation såsom uttryckt; ty uti Indifferensen finnas dessa Momenter endast såsom upphäfna. *Indifferensen är derföre Måttet i sin sanning, såsom uttryckt Negation af Negation, men är tillika, såsom Absolut Negativitet, Måttets upplösning*, emedan dettas Momenter i Indifferensen sammanfalla uti den ena Enhet och Totalitet, hvilken är sjelfva Indifferensen i sin sanning, nemligen *Väsendet.*

50 Den bestämda Tankens utveckling, såsom omedelbar, blott bestämd Tanke, har här nått sin högsta ståndpunkt. För att icke sluta densamma med en oriktig uppfattning af dess Resultat, bör ihågkommas: att hvad i *Inledningen* blifvit benämnd Jag'et, såsom Väsende, är *Jag'ets Väsende*, samt att, ehuru denna utsago icke saknar sanning, äfven om den här åberopas, Väsendet sådant det *här* framgått är den bestämda *Föreställningens* — den Rena Tanken såsom *Väsende.* För uppfattningen af skilnaden mellan dessa notioner är

upplysande, att erinna sig, hvad som blifvit sagdt om det Allmänna, bestämmingslösa Tänka, såsom det Icke-tänkta, det Utom Tanken Varande *Objectet*, samt om detsamma såsom Abstract *Subject*, från allt bestämdt Tänka abstraherad Tankeförmåga. Ingendera af dessa uppfattningar är Väsendet, såsom den Rena Tankens Väsende, emedan hvardera är Abstraction, och derföre endast såsom Abstract moment i den Rena Tankens utveckling förekommer. Dennes Väsende är *Tanken* (den bestämda Föreställningen), såsom Negation af all omedelbarhet, af Varandet, och denna Negativitet är äfven Negation af ofvannämnda Abstracta Momenter.

10

Slut-Anmärkning. Varandet har nu såsom Varandet i sin helhet (hela Läran om Varandet), rättfärdigat den anticiperade definition, att det är Utom-hvart-annat af hvarandra negerande bestämningar. Såsom sådant visar det sig i bestämningarna: Vara och Icke-Vara, Något och ett Annat, Ändlighet och Oändlighet, Qualitet och Quantitet (i Måttet), således öfverallt i det Dialektiska Momentet. Såsom ofvan sagdt är, är detta tydligast uttryckt uti Quantum, emedan de utom hvarandra varande Quanta hafva den bestämning, att vara ett likgiltigt Utom-hvart-Annat. Då åter i Inledningen Varandet säges vara: den Rena Tanken såsom omedelbar enhet af sina Momenter, Allmänhet och Bestämning; gäller detta närmast det Rena Vara. Ty den omedelbara bestämningen är omedelbar Allmänhet, och tvertom. Men äfven i Varandet såsom Totalitet af Varandets Kategorier, förefinnes denna enhet, identitet, sålunda: att bestämningen öfvergår i det Allmänna, t. ex. Qualitativa bestämningen i Quantitet, Måttet i Indifferens, men derigenom äfven det Allmänna blir bestämning, emedan det är dennas Negation och af densamma negeras. Uppå denna ståndpunkt öfvergå derföre det Allmänna och bestämningen omedelbart i hvarandra. Den Allmänhet hvilken såsom Negation af alla Varandets bestämningar framgår i Väsendet, bibehåller deremot i Väsendets utveckling denna sin karakter af Allmänhet emot Bestämningen, såsom negeradt, ideelt moment.

20

Att Varandets kategorier äro nödvändiga och fulltaliga, icke flere än de anförda, bevises af sjelfva utvecklingen. Om också denna *kan* fixare och bestämdare uppfattas, än här skett, d. ä. om också flere och noggrannare omedelbara bestämningar i Tankens utveckling förefinns, så äro de likväl som sådana i de anförda innehållna och af samma natur med dessa. De hafva derföre äfven dessas utveckling och återgå till samma Negation, som dessa. Nu kan också inses, hvarföre det heter: att Methoden icke är yttre Form, utan det, hvarigenom hvarje Kategori har sin betydelse. Ty en annan plats i serien af notioner skulle äfven göra Kategorin till en annan. En anmärkning, mot Methodens, utvecklingens nödvändighet, grundad derpå: att dessa bestämningar endast äro *vårt* tänkandes, en likasom *af oss* gjord utveckling, vore en återgång ifrån notion om Tanken såsom Ren Tanke, emedan denna då icke uppfattas såsom lefvande Tanke, utan såsom död product, af den tänkande producerad. Ja denna anmärkning är af sjelfva utvecklingen vederlagd; ty den Rena Tanken, utom vårt tänkande, utom vår tankes uppfattning, vore det falskt Oändliga, hvilket, såsom Negation af bestämningen, inom Läran om Varandet framträdte i Qualitativ och Quantitativ skepnad samt såsom det Omätliga i Måttet.

30

40

50

Varandets Kategorier äro den omedelbara, sinnliga existensens bestämningar. Denna är ett sådant Utom-hvart-annat af Bestämningar, hvilka negeras och utesluta hvarandra. Den är ett Blifvande,

ett uppkomma och förgås, en värld af försvinnande, Ändliga Varanden, hvilkas betydelse just är denna deras Ändlighet, och i hvilka det Oändliga är det bestående, derigenom att dessa Varanden sjelfva äro ändliga och förgängliga. *Allt tänkande är denna det Ändligas Negation*; ty hvarje tänkande af ett föremål är dettas uppfattning såsom allmänt, en uppfattning af dess Allmänna natur, således ett lemnande af detsamma, såsom ett oändligt Utomhvertannat af bestämningar. Hela Läran om Varandet kan derföre sägas innefatta en Exposition, af det omedelbara vetandets nödvändiga öfvergång i förmedladt vetande. Denna exposition innehåller äfven, att och hvarföre det omedelbara Vetandet icke kvarstår utom Tankens uppfattning, utan i denna är upptagen. Ty den Oändlighet, hvilken är utom bestämningen, är icke-Oändlighet, utan är likasom den sednare, då den fattas i motsats mot denna, Ändlig. Uti Tanken, såsom Negation af denna Ändlighet, är det Falskt Oändliga upphäfvvet, har sin sanna betydelse att vara försvinnande, ett *Sken*. Tanken såsom allmän är derföre uttrycket för det Ändligas sanna natur; den ut-säger hvad föremålet i sin sanning är, uttalar dess *Väsende*. Det sannt Oändliga inom Varandet är sålunda öfvergång till Väsendet, ehuru densamma såsom Qualitativ är omedelbar, såsom Quantitativ återgång till den Qualitativa och derigenom på sig Reflecterad, För-sig-Varande Oändlighet. Denna är Mättet och, såsom *uttryckt*, Indifferensen i sin sanning, Väsendet. Väsendet kan derföre fattas såsom För-sig-Varande Oändlighet. Begreppet såsom den I-och-för-sig-Varande Oändligheten.

Betraktas Varandet från Begreppets ståndpunkt, såsom den rena Tanken i sin omedelbarhet, så innehåller Läran om Varandet, att den omedelbara Tanken är Bestämning, bestämd Tanke, men är denna såsom omedelbar, af det Allmänna Tänka icke förmedlad. Varandet är sålunda Bestämningen, icke såsom Position, utan såsom det gifna, omedelbara. Men då Bestämningen *är* Bestämning, genom att icke vara det bestämningslösa, Allmänna, är detta Allmänna endast det, hvars Negation Bestämningen är. Bestämningen är sålunda i sjelfva verket af det Allmänna förmedlad, förutsätter detta; men detta är äfven sjelf en Negation af Bestämningen, en Annan Bestämning. Bestämningen är derföre, omedelbart fattad, det Allmänna; ty endast i motsats mot det Allmänna, bestämningslösa, är den Bestämning. Sjelfva denna öfvergång ifrån det Allmänna till Bestämningen och tvertom är omedelbar. Det i sanning omedelbara är derföre sjelfva öfvergången. Men denna är förmedlingen såsom *Acus*. Förmedlingen är således det omedelbara och denna Förmedling är Väsendet. En återblick på Varandets Dialektik skall göra det lätt, att öfverallt upptäcka denna öfvergång till det Speculativa Momentet. Denna uppfattning bör också påminna derom, att det Speculativa Momentet, såsom enhet af den, i det Dialektiska förekommande motsatsen, icke är fast, orörlig enhet, utan Process, förmedling. Väsendet får också derföre icke fattas som det Abstract Allmänna emot Bestämningen (emedan detta sjelf är Bestämning); utan såsom det sannt Allmänna, såsom Bestämningens Negations-, Förmedlings-Process.

Författaren slutar denna Slut-Anmärkning med ett ord till Läsaren, *ifrån sig*. Han förutsätter nemligen, i dubbelt afseende till Läsarens heder, att mycket af det härtills sagda, efter första genomläsningen, måste förefalla Läsaren dunkelt och vagt. Han föreslår derföre, att Läsaren ville till vinnande af upplysning genomgå denna

Lära om Varandet i *Hegels Wissenschaft der Logik*. Detta har för Läsaren den trefaldiga fördel: att undgå tråkigheten i en omläsning: att finna, som F:n hoppas, samma sak, framställd snillrikt samt med tillämpningar och utsigter åt alla håll af Vetandets område: att, genom ett kritiskt förfarande mot denna *Framställning*, ledas till bestämdare och noggrannare uppfattning af hvarje särskildt moment. Denna uppmaning är ämnad att gälla äfven för följande Afdelningar af F:ns *Framställning*, i händelse icke Läsarens lyssnande dertill gjort densamma för det följande öfverflödigt, till både Läsarens och F:ns tillfredsställelse.

10

ANDRA AFDELNINGEN. VÄSENDET.

Väsendet är Varandets sanning. Ty Väsendet är det Vara, hvartill alla det omedelbara Varandets bestämningar reducerats, uti hvilket dessa alla blifvit upphäfna. Det är sjelf, *för oss, det Omedelbara*, till grunden liggande, men, såsom Negation af det omedelbara Varandet, af detta *förmedladt*. Det är sålunda *sig med sig förmedlande Varande*, ett *bestående* Vara genom att upphäfva Varandets, d. ä. sitt bestånd, *genom att vara försvinnande*, Phænomén. Väsendets utveckling är dess Process, att *För-sig* blifva, hvad det *För-oss* är, att göra den upphäfna bestämningen, Phænomenet, till Väsendets eget Sken. *Såsom Totalitet* af Väsendets Kategorier, *är Väsendet den på sig såsom Allmänhet reflecterade bestämningen.*

20

Väsendet bör icke fattas såsom Abstraction från det bestämda Vara, såsom ett för bestämningen till Grunden liggande Substrat, hvilken notion tillkommer den Omedelbara Indifferensen. Man talar väl sålunda om ett Tingens Väsende, hvilket vore utom eller inom Tinget, från detta och dess vexling afskildt, såsom om ett tänkt i motsats emot sjelfva Tinget, det existerande. Man vill väl också hafva detta Väsende ansedt såsom det, i det förgängliga Tinget bestående, väsendtliga. Men naturen af denna väsendtlighet är redan i Läran om Varandet framställd. Ty denna Väsendtlighet blir det tänkta, bestämningen, det Ändliga, under det att det utom varande Tinget är det bestämningen motsatta, Oändliga. En sådan Abstraction är en tredjes görande, hvarföre äfven dess Resultat är en, från Præmisserna afskild, död Product. Väsendet, såsom Varandets Negation, är icke ett sådant produceradt, utan, emedan den Negativitet, hvarigenom — och hvilken Väsendet *är*, är Varandets egen, har Väsendet bestämningen såsom försvinnande i sig upptagen, och är på en gång producerande och Product. Då Tanken såsom omedelbar Allmänhet visar sig vara bestämning, och åter denna bestämning är försvinnande, öfvergår i en ny, samt då Serien af bestämningar upplöser, upphäfver sig i det Allmänna Tänka, såsom det i denna Serie af bestämningar bestående; så visar sjelfva denna utveckling: att det Allmänna icke är det Omedelbara, utan det genom bestämningens upphäfvande förmedlade, men likaså: att detta förmedlade är det Omedelbaras sanning, och således det för bestämningen förutsatta omedelbara. Detta dubbla Resultat af Läran om Varandet är likväl endast en insigt *för oss*. Det Allmännas öfvergång i Bestämning, Varandets i Tillvaro, är endast omedelbar; det Allmänna och Bestämningen äro i Varandet hvarandra uteslutande bestämningar och utgöra det för Väsendet förutsatta omedelbara, genom hvars negation Väsendet framgått. *Väsendet*, såsom det på sig Reflecterade Allmänna, *är* den genom bestämningen Förmedlade, upphäfna

30

40

50

bestämningen, *sjelfva förmedlings-Processen*. Det tillhör *sjelfva Läran* om Väsendet att utveckla: att bestämningen är dess eget Moment, af *sjelfva Väsendet* är ponerad, och att det samma *sjelf* är enhet af omedelbarhet och förmedling, af bestämning och allmänhet. Varandet är öfvergång från bestämning till bestämning, Väsendet är Varandet ur dessa bestämningar, såsom sina, på sig reflecterad, så att dessa äro detta Varandes egen Reflex. Väsendet är därför Reflexionens, det Reflecterande Tänkandets ståndpunkt; d. ä., hos det tänkande Subjectet, uppfattning af Tingens Allmänna Natur, Lagar o. s. v. Det är derigenom Vetenskapernas vanliga ståndpunkt, definitionernas och den formella Logikens vädjobana. Läran om Väsendet är icke blott i sig svår, den försvåras äfven genom den naturliga obenägenheten, att förkasta en hop gängse och gällande Kategorier, hvilka man vänt sig att utan pröfning anse för klara och sanna bestämningar, såsom sig i sig motsägande och för uppfattningen af Tingens sanna Väsende otillräckliga bestämningar. Sådana bestämningar äro Identitet, Grund, Inre-natur, Kraft, Orsak o. s. v., hvilka vanligen såsom abstracta, formella notioner användas för att uttrycka det i hvarje sak sanna och förnuftiga.

20

Första Kapitlet. Väsendets Reflexion.

A. Reflexion.

§. 51.

Väsendet är, omedelbart fattadt, Reflexion; ty det är det till sig återgångna, på sig tillbakaböjda Varandet, Varandet i sig reflecterad. Såsom Negation af alla Varandets bestämningar, är det öfverhufvud Varandets Negation, således Negation af det Omedelbara och detta förutsättande. Men denna Negation är derigenom tillika Position af det, för förmedlingen förutsatta Omedelbara, således ett upphäfvande af sin förutsättning. Ty Väsendet har, såsom *förmedladt*, till sin förutsättning *det Omedelbara*. *Det Omedelbara åter är Omedelbart, genom att förutsättas, genom att vara Reflexionens utgångspunkt. Sålunda förutsätter det Omedelbara sjelfva den actus, den process, som utgör Reflexionen, och är af denna förmedladt. Sjelfva Reflexion, såsom actus, är därför det omedelbara, af hvilket det Omedelbara och Förmedlade är förmedladt. Men Reflexion, såsom actus, är denna samma öfvergång från det förra till det sednare, är därför i sig Förmedling. Samma process sålunda, i hvilken det Omedelbara framgår, gör detta samma till förmedladt. Likaså är det förmedlade såsom förutsatt utgångspunkt ett Omedelbart. Hvardera Momentet är sitt Andra.*

Reflexionen, som Reflexions förmåga, tillhör Psychologin. Dess *Reflexion* är en *yttre*, öfvergång från det omedelbart gifna, sinnliga, till dess abstracta begrepp, och tvertom. Hit hör *Kants* indelning af Omdömeskraften, uti reflecterande och bestämmande Omdöme; hvarpå den bekanta indelningen af omdömen, uti Analytiska och Synthetiska, stöder sig. Denna Reflexion är ett görande *utom* sjelfva föremålet, hvilket för detsamma är likgiltigt. Men redan häruti ligger det sanna, att den ena processen förutsätter den andra, abstraction förutsätter determination och tvertom. Den ena och andra uppfattningen är subjectiv och tillfällig, och båda äro i sin sanning i hvarandra öfvergående. *Hegels* uttryck: att Reflexionen är en Rörelse *ifrån Intet till Intet*, är ett af dem, hvilka det väl kostar mindre möda att bele, än begripa, men hvilkas obegriplighet endast har sin

50

rot i Individens maklighet. Det Omedelbara är, förr än det förmedlade framträder, *icke* Omedelbart, är öfverhufvud *icke*. Reflexionen utgår derföre från ett *Intet*. Likaså är det Förmedlade, då man afser från det Omedelbara, före sjelfva Förmedlingen *icke* af något *förmedladt*, ett *Intet*. Då likväl hvardera är en nödvändig förutsättning och det Omedelbara först, då Reflexionen likaså återvändt från det förmedlade, är ett Omedelbart; så är *Reflexionen* i sjelfva verket en *öfvergång från Intet till Intet och tillbaka till Intet*, hvilket först i denna återgång är ett Omedelbart, men tillika genom densamma förmedladt, upphäfven omedelbarhet.

10

B. De rena Reflexions-bestämningarne.

a) Identitet.

§. 52.

Väsendet såsom denna Förmedlings-Process, är således *bestämt* att vara den, i sina Momenter med sig lika Förmedlingen — i hvardera Reflexionens Moment med sig *Identisk* Reflexion. *Väsendets bestämning* är nu denna dess *Identitet*, *Väsendet* såsom på sig hänförd, i sig *Reflecterad* Enhet. Men *Väsendet*, såsom *sig* på *sig* hänförande, *Identitet*, *skiljer sig från sig*, negerar sig såsom negation af ett *Annat*. Identiteten är ett förnekande deraf, att *Väsendet* vore skildt ifrån ett *Annat*, skulle hafva ett annat, än sig sjelf, till sin förutsättning, men skiljer sig derigenom ifrån denna skilnad (emellan sig och ett annat), är således i sjelfva verket sjelf *Åtskilnad*.

20

Identiteten kan fattas såsom: *det på sig hänfödda Omedelbara*. Ty *Väsendet* är det på sig hänfödda *Varandet*, hvilket här, i *Väsendet* såsom *Reflexion*, fått den betydelse: att *Väsendet*, *såsom Förmedling*, är det på sig hänfödda *Omedelbara*. Identiteten är sålunda *detsamma*, som *Reflexion*, men *Reflexion* i en bestämning, i ett ord, en kategori, hvilken uttrycker denna det omedelbaras *Reflexion* på sig. Såsom på sig *Reflecterad*t, skiljer sig det *Omedelbara* ifrån det, *icke i-sig*, utan i ett *Annat* reflecterade, ifrån bestämningen, det *Förmedlade*, men är tillika inom sig *förmedling*, nemligen det med sig *Förmedlade* *Omedelbara*.

30

Principium Identitatis, sådan den vanligen uttryckes, fasthåller vid den abstracta Identiteten. Den upptages derföre såsom en af tankelagarna, jemte de öfriga, men utan någon förbindelse med dem. Så anför man denna och *Principium Indiscernitium* bredvid hvarandra, sägande: Allt är (med sig) *Identiskt*, och: Allt är från ett annat skildt, i den mening, att Identiteten tillkommer föremålet i och för sig, *Åtskilnaden* föremålet refererad till andra. Man inser lätt: att, hvad som *icke* tillkommer föremålet i och för sig, alls icke tillkommer *detsamma*, utan blott är en subjectiv bestämning af den föreställande; men derjemte: att, då Identiteten fattas tillkomma föremålet, under *en annan* synpunkt, än *Åtskilnaden*, redan detta är en uppfattning af Identiteten såsom *Åtskilnad*. Denna sats, det tautologiska $A = A$, är, såsom man också yrkat, genom denna abstracta uppfattning, tom på allt innehåll, och dess sanning endast formell, otillräcklig. Man har, för att på sitt vis karakterisera *Hegels* System, sagt, att *detsamma* vore en omstufning af Identitets-satsen; men har dervid icke besinnat, att denna omstufning består uti uppvisandet af det formella tänkandets och den Abstracta Identitetens Nullitet, samt derigenom öfvergår till en speculativ uppfattning af Tankens natur. Det inses väl lätt, att det *Rena* *Vara* är Identitets-satsen, tanken = tanken, men tillika, att denna som sådan erkännes vara

40

50

tom, innehållslös. Likaså är Väsendet det med sig identiska; men här äro redan Subject och Prædicat från hvarandra skilda, och derföre det förra af det sednare bestämdt, d. ä. en Identitet, som beror af de Identiskas Åtskilnad. Om nu ett ännu högre uttryck för Identiteten finnes, och den vidare utvecklingen fortgår, såsom den härtills skedda, genom en Serie af Tankens bestämningar; så kan i sanning Identitetens utveckling, till denna Concretion, icke anses för ett *blott omformande* af en viss, gifven sats, och dess tillämpning till gifna facta. Ty genom en sådan utveckling, utgör den rikedom af bestämningar, densamma frambragt, sjelfva denna Sats.

b) *Åtskillnad.*

§. 53.

1) *Åtskillnaden* sådan den här framgått, är *Åtskillnad mellan sig och Identiteten*. Den har sålunda dessa till sina Momenter; men är derigenom sjelf så väl *det Hela*, som sitt Moment. Såsom det Hela, är den Väsendet i sin Totalitet. I denna Totalitet är *Identiteten* endast *Moment*, *det på sig hänfödda*, *Åtskillnaden* såsom Moment uteslutande Väsendet. Men *Åtskillnaden* är äfven på sig hänförd, *med sig Identisk* *Åtskillnad*. *Identitet och Åtskillnad* äro sålunda, å ena sidan, båda *samma Identitet med sig*, men, å den andra, ifrån hvarandra också *Skilda*. Deras Identitet är 2) *Likhet*, deras Skilnad *Olikhet*.

De Skilda såsom Lika och Olika visa häri sin dubbla natur, men Reflexionen skiljer, såsom yttre Reflexion, dessa bestämningar sålunda, att de åtskilda i visst afseende äro *Lika*, i ett annat *Olika*. Denna Identitet och Skilnad är den ofvan (Anm. §. 52) antydda. *Likhet och Olikhet* äro Momenter hos de förut Skilda. Om Identiteten betecknas *a*, *Åtskillnaden b*, så är deras *Likhet a = a*, *b = b*, deras *Olikhet a non b*, *b non a*.

30

§. 54.

Då de Skilda fattas som *Likhet och Olikhet*, synas dessa bestämningar tillkomma skilda sidor hos de Skilda. Men i sjelfva verket är det *de samma Skilda*, hvilka bestämmas vara *Lika och Olika*. Denna bestämning är således samma öfvergång, *samma Reflexion*, jemnförelse mellan samma Skilda Enheter. *Likheten* är således *den ena Skilda*, såsom med sig identisk, *i sig Reflecterad Omedelbarhet, hänförd till*, d. ä. *Reflecterad i den Andra*, såsom *i sig Reflecterad*. *Olikheten* åter är denna samma Reflexion i ett Annat, men *de Skildas reflexion* i hvarandra, såsom *Skilda*. Hvardera är uti denna Reflexion i ett annat, Reflexion i sig. *Likheten det Omedelbaras Reflexion i det Omedelbara*, *Olikheten det Förmedlades (Skildas) Reflexion i det Förmedlade*. Hvardera är äfven ett Annat, än sitt Andra. *Likheten det, i de båda Skilda, Positiva*; *Olikheten bådas Negativitet*. *Åtskillnaden* är sålunda 3) *Motsats: Position och Negation*.

40

Negation, såsom Väsendets, är sålunda skild ifrån densamma, såsom *Qualitativ*: att den *Qualitativa Realiteten* omedelbart äfven är *Negation*, ett Annat och ett Annat; *Negation* åter, såsom Väsendets, är *Position* motsatt, men i sig bestämd, i sig reflecterad *Negation*. Den Väsendliga *Negation* har den bestämning, att vara det *i-sig Negativa*, utan att till sin *Motsats, Position*, hänföras.

50

c) *Motsägelsen.*

§. 55.

De Motsatta, Position och Negation, äro hvardera inom sig förmedlade. *Position* det med sig förmedlade *Omedelbara*; *Negation* det med sig för-

medlade Förmedlade. Men hvardera är äfven *uteslutande* Förmedling. Position är det i-sig Positiva, icke ett Annats Position (*Gesetzseyn*, förut-satt Omedelbarhet); men utesluter derigenom Position såsom ett Annats, d. ä. Negation, och är *sjelf* såsom uteslutande *negativt på detta hänförd*, är *Negation*, således *sjelf det ifrån sig uteslutna*. Negation är det i-sig Negativa, på sig hänförd, med sig Identisk Negation; men är, såsom Negation, uteslutande, *Identitet med sig, emot den Positiva Identiteten*, och således *sjelf Position* emot denna uteslutna, derigenom i sjelfva verket negativa Identitet. Hvardera är sålunda den *Motsägelse*: att såsom Reflexion i sig vara Reflexion *i sitt Andra*. Men hvardera är denna samma Motsägelse, d. ä., hvardera är inom sig samma Identiska (icke mera uteslutande) Förmedling. Hvardera är upphäfvnen Reflexions-bestämning, och Väsendet, såsom den i båda Identiska förmedlings-processen, är deras *Grund*, det till Grunden liggande Omedelbara såsom uttryckt, realiserad Reflexion (Förmedling).

Såsom sats lyder läran om motsägelsen: Allt är antingen *A* eller *icke-A*. Denna lag för tänkandet fattas vanligen sålunda: att *icke-A* är den toma Negationen af *A*, det obestämda, oändliga. Men den innehåller i sjelfva verket, att allt är så väl *A* som *icke A*. Ty om Subjectet (*Allt*) icke blott för oss, utan i och för sig är antingen det ena eller det andra, är det äfvenså väl detta, som det förra. Den skilnad yttre Reflexion härvid gör: att Subjectet *kan vara* så väl det ena, som det andra, men, om det verkligen *är* det ena, icke är det andra, är ett skiljande mellan Subjectet såsom möjligt och verkligt; hvilka Kategorier, enligt samma lära, icke angå föremålet i och för sig. Härvid förbises, hvad denna sats omedelbart uttrycker, att nemligen *Allt* är motsägelse. Den är sålunda Identitets-satsen motsatt, och lemnar ett ytterligare bevis på det räsönerande förståndets tanklöshet, att framställa motsatta Satsar såsom lagar för tänkandet, utan att på något sätt söka förlika dem. Det läres också derföre, att deras sanning icke kan af tanken fattas, utan endast genom en omedelbar erfarenhet, *en consensus gentium*.

C. Väsendet såsom Grund.

§. 56.

I Väsendet, såsom omedelbar Reflexion, äro dennas Momenter, det Omedelbara och Förmedlade, hvardera ett Intet, bestämningslösa Momenter. Position och Negation äro Reflecterade bestämningslösa Momenter. Position och Negation äro Reflecterade bestämningslösa Momenter. Position och Negation äro Reflecterade bestämningslösa Momenter. *Grunden är Enhet af Position och Negation*, Väsendet, såsom *genom sin Negativitet* sättande, *ponerande bestämningslösa Momenter*, men i och med detsamma sättande *sig sjelf*, *negerande sin Position*. Båda dessa Momenter innehållas i Reflexionsbestämningen såsom Motsats. Så är *Grunden den uttryckta, Realiserade Reflexion*, såsom Reflexionsacten. Väsendet såsom *Grund*, är således *den upphäfna Reflexions bestämningslösa Momenter*, såsom *sjelfva* den *actus*, hvori bestämningslösa Momenter upphäfvnes. *Denna är derigenom, ifrån en för sig bestående, förbytt i en försvinnande bestämningslösa Momenter*. *Det bestående är sjelfva den process*, hvarigenom bestämningslösa Momenter upphäfvnes, och *uti hvilken sjelfva bestämningslösa Momenter är*, emedan den endast är såsom upphäfvnen bestämningslösa Momenter. Väsendet, såsom *Grund*, är derföre *Position af Bestämningarna såsom försvinnande, phænomenella*. Men *Grunden är icke utom den upphäfna bestämningslösa Momenter*, utan *Bestämningen sjelf är*, såsom upphäfvnen, det med sig Identiska Väsendet och derigenom det bestämningslösa, Varande, men Varandet såsom Väsendets, det *i sig reflecterande Varandet, (Existensen)*.

Grunden för ett Tings Existens är sammanfattningen af alla de

vilkor, förhållanden och omständigheter, under hvilka dess Existens är, (är möjlig såsom Verklighet); men dessa vilkor äro i det existerande Tinget reflecterade, såsom dess immanenta Grund. Grunden är icke det Existerandes Orsak, det Producerande (en kraft), utan det Existerandes Reflexion i sig, såsom sammanfattningen af alla vilkoren för sin Existens. Denna dess Reflexion i sig är tillika Reflexion i ett Annat, nemligen i vilkoren såsom existerande. Detta utgör Existensens vidare utveckling och dess phänomenella natur.

10 Redan vid öfvergången till Väsendet var detta för oss bestämdt såsom Varandets Grund: förmedlingen, såsom det till Grunden liggande omedelbara, Varandets omedelbarhet upphäfvande. Denna Väsendets betydelse är här uttalad, utvecklade, och detta icke blott sålunda: att Reflexionsbestämningen vore ett omedelbart gifvet, Position, utur hvilket Grunden skulle framgå såsom dess Negation, utan sålunda: att så väl Position som Negation visat sig vara den Totala Reflexion, förmedlingsprocess, som utgör Grunden, således endast såsom upphäfvnen Position och Negation hafva sin sanning.

20 Rörande satsen: *Allt har en tillräcklig Grund*, anmärker Hegel, att ordet tillräcklig är öfverflödigt, emedan all Grund är en tillräcklig Grund. Vore nemligen Grunden icke tillräcklig, så vore den ifrågavarande bestämningen *grund-lös*. Vidare: att denna sats, likasom de öfriga tankelagarna, genom sitt Subject: *Allt*, åter gör den reflecterade bestämningen till en omedelbar, Grunden till en blott Qualitet hos ett Något. Allt har en Grund borde uttrycka, att Varandet icke i sig har sitt bestånd, utan är i ett Annat reflecterad; då deremot, genom denna form af Sats, Allt äfven innefattar Grunden, och således utsäger, att Allt i sig har sitt bestånd — och å en annan sida att Allt, såsom Alla Något, är en oändlig Serie, ett Skola.

30 *Anmärkning*. Gången af denna Väsendets utveckling såsom Reflexion är i sammandrag följande: Väsendet såsom Negation af alla Varandets bestämningar är väl återgång till det bestämningslösa Vara, dettas Reflexion på sig; men är denna återgång endast för oss; emedan det bestämningslösa Vara, såsom Lärans om Varandet utgångspunkt, endast är såsom lemnadt. Väsendet är derföre, såsom Resultat af Varandets utveckling, Varandets Negation och har Varandet till sin förutsättning, är ett Förmedladt, Negation af det Omedelbara. I betraktelsen af Reflexionens natur visas nu, att både *det Omedelbara är Förmedladt* och *det Förmedlade Omedelbart*, samt att det för båda till Grund liggande Omedelbara är sjelfva Förmedlingen, såsom Process; hvilken förmedling äfven hvardera af Reflexionens Momenter är, emedan hvardera är öfvergång från Omedelbart till Förmedladt, och tvertom. Men sjelfva denna öfvergång inom Momenterna är åter blott för oss; Resultatet af betraktelsen är endast: att Väsendet är *Förmedlings-processen*, och att denna är *det med sig Identiska Omedelbara*. Det är, såsom sådant, bestämdt, har denna bestämning, att vara det med sig Identiska Omedelbara.

40 *Identiteten* är Väsendet såsom denna på sig hänfödda, i sig förmedlade Omedelbarhet. Redan såsom på sig hänförd, innehåller Identiteten en Skilnad mellan sig och sig; men Identiteten innehåller vidare: att *Väsendet*, såsom med sig Identiskt, *icke är Identitet mellan sig och ett Annat*, hvilket vore en *Identitet mellan Skilda*, skiljer sig således ifrån Åtskilnaden. *Åtskilnaden* är nu denna *skilnad mellan sig och Identiteten*. Men hvardera af dess Momenter, Identitet och Åtskilnad, är med sig Identiskt. Denna deras Identitet är deras Likhet. Hvardera är också från det Andra skildt; har också derföre

en sida af Olikhet. Nu är både deras Likhet och Olikhet likhet och olikhet mellan samma Åtskilnadens Momenter. Likheten synes väl tillkomma dem, då de fattas såsom i sig Reflecterade, Omedelbara, men är *Likhet* endast *då det enas Omedelbarhet refereras till det Andras*, tillkommer dem således i sjelfva verket, då de hänföras till hvarandra. Olikheten är *deras Reflexion i hvarandra, såsom Skilda, Förmedlade*. Likheten är derföre *det i sig Reflecterade Omedelbara, Olikheten det i sig Reflecterade Förmedlade*, och hvardera sidan är en, för den Andra Annan, den förra *Position* (det förutsatta), den sednare *Negation*. *Motsägelsen* i hvardera af dessa Momenter ligger i deras betydelse: att vara det i-sig Positiva och Negativa, men tillika utesluta hvarandra. Ty sålunda är *Position* det i-sig Reflecterade Omedelbara, men derigenom *Negationen uteslutande*, af denna *förmedlad Negation*; likaså är *Negation det Förmedlade*, *Negation* af det Omedelbara, men *det på sig hänfödda, i sig Reflecterade, Förmedlade*, d. ä. *Omedelbar Negation, Position*. Sålunda är hvardera Momentet samma Förmedlings Process, Enhet af Reflexion i sig och Reflexion i ett Annat, och *Väsendet*, denna Enhet, är *deras gemensamma Grund*, såsom upphäfven Reflexions bestämning. Uti Grunden är bestämningen upphäfven, nedsatt till en sig upphäfvande bestämning, till enhet af *Position* och *Negation*, Omedelbarhet och Förmedladt. *Grunden är denna Enhet, har i den upphäfna bestämningen* såsom denna Enhet *sitt Varande*, är derföre *Existens*.

De Rena Reflexionsbestämningarne äro tvenne: Identitet och Åtskilnad. *Motsägelsen* är dessa bestämningars upplösning, öfvergång i Grunden, ehuru här, i enstämmighet med *Hegel's Wiss. d. Logik*, *Motsägelsen* blifvit anförd *såsom det tredje Momentet i Läran om Reflexionsbestämningarna*. Grunden är äfven bestämd Reflexion, men icke såsom ren bestämning, utan såsom genom de rena bestämningarnas upphäfvande bestämd. Att i det följande den, i Nyare Upplagor af Encyklopædin, antydda ordning icke blifvit följd, utan Existensen förd till Väsendets Dialektiska Moment, kan endast genom utvecklingen rättfärdigas, och skall i anmärkningen till nästföljande Kapitel finna en närmare utredning.

Ehuruval en fortsatt förklaring i andra ord, än den vetenskapliga utvecklingens, och ett fortsatt hänförande af hvarje ståndpunkt i denna utveckling till det i Inledningen sagda, torde af mången anses för öfverflödigt och för ett nedsättande af Vetenskapens värde, har likväl F:n den af erfarenhet förvärfvade öfvertygelse, att insigt i en, för Läsarens vanliga sätt att se och föreställa sig, så fremmande uppfattning af Tankens natur, som den Hegelska, härigenom lättast kan tillvägbringas, och fortfar derföre med denna jemnförelse.

Då *Resultatet af Varandets utveckling* fattas sålunda: att den bestämda Tanken, Föreställningen, såsom omedelbar, icke är bestämd, utan upplöser sig i en alla föreställningars Identitet, uti hvilken den ena föreställningen är, hvad den andra är; så innebär detta Resultat: att den i-sig bestämda Tanken såsom bestämd försvinner, icke är Tanken i sin sanning, samt *att tanken är Process*, och såsom sådan det i de vexlande bestämningarna bestående. Men sjelfva *denna Process* är nu endast *såsom Negation* af (ett Annat än) den bestämda Tanken. Den är såsom sådan åter endast en ny bestämd Tanke, hvilken har Serien af Föreställningar, bestämda Tankar, till sin omedelbara förutsättning, och derigenom sjelf blott är en af bestämningarna. Sjelfva Ordet, föreställningen, »Process» är en bestämd Tanke. Den är endast sålunda skild från den förutsatta, ome-

delbara Föreställningen, att den *I-sig* är *förmedling*. Den omedelbara föreställningen är *Position*, ett poneradt, denna *i-sig* *Negation*, inom sig *Process*, förmedling af bestämda Tankar, af *negerade omedelbara Föreställningar*. Men den omedelbara Föreställningen är, om den fattas såsom omedelbar, det Omedelbara endast i förhållande till den *i-sig* *Negativa Föreställningen*, dennas *Negation*, och har sin betydelse endast genom att förutsätta denna såsom Omedelbar, *Position*. Fattas den åter såsom *i-sig* omedelbar, bestämd föreställning, utan all förutsättning, utan allt sammanhang med den *Negativa*, är den det *Rena Vara* och dess *Dialektik* är *Varandets*; den upplöses i en icke-bestämning, i processen, den *Negativa föreställningen*. Redan denna insigt i Tankens *Väsende*: att den *i-sig* är *process*, *förmedling*, är uppfattning af Tanken såsom *Väsendet*. Föreställningen såsom bestämd Tanke har derigenom icke försvunnit, utan endast ifrån omedelbar bestämd tanke blifvit förvandlad i en lefvande och rörlig bestämning, en *Föreställning*, hvilken *i-sig* är *process*, *Negativitet*. *I Väsendet framgår* därför *den Tankens natur*, hvilken vid *Logikens utgångspunkt* var en förutsättning: att nemligen *Tanken icke är död Product*, utan i sig *levvande Tanke*. Ifrån denna utredning af Tankens natur, finnes ingen undflykt, genom att säga: det är *vårt* Tänka, det tänkande *Subjectet*, för hvilket Tanken är omedelbar eller förmedlad; ty detta »*vårt Tänka*,» den tänkande, är en bestämd föreställning, och måste såsom sådan fattas antingen som omedelbar eller i sig förmedlad Tanke, *Process*. Äfvenså är genom denna utsago både den *Positiva* och *Negativa föreställningen* gjord till *Negativ*, förmedlad, emot den *Tänkande* såsom omedelbar föreställning, och den *Tänkande* är af dem förmedlad.

Då nu den bestämda Föreställningen fattas såsom *Väsendtlig* bestämd, d. ä. såsom *process*, är densamma, såsom bestämd, en *Föreställning*, hvilken är, men hvilken är såsom *Process*. Detta dess *Vara* utgör dess bestämning, eller: den bestämda Föreställningen är denna bestämning. Eller också: emedan Tanken såsom *Process* är en bestämd Tanke, Föreställning, har den *Realitet*, *Existerar*, är ett *Ting* (har ett *Föremål*, hvilket är *Negation* af omedelbara bestämningar). Ty det *Existerande*, *Tinget*, är en föreställning, hvilken *i-sig* innefattar en *Oändlighet* af föreställningar, men af dessa såsom omedelbara icke är bestämdt, utan af dem såsom upphäfna, *Negerade* bestämningar. *Tinget* är ett *omni modo determinatum*, är detta *Ting* genom att skilja sig ifrån den aldrig fyllda *Serien* af *Ting*, i *Tid* och *Rum*, men har aldrig i vår uppfattning denna *Oändlighet* af bestämningar, är således icke genom dem, såsom sådana, utan genom att inom sig, oberoende af dem, vara ett *Ting*, d. ä. genom att negerar alla dessa bestämningar och genom deras *Negation* i sig hafva sin *Grund*.

Andra Kapitlet. Väsendet såsom Phænomén.

A. Existensen.

50 §. 57.

Existensen är Grunden, såsom *Varande*, *Väsendligt* *Vara*, d. ä. den på sig hänfödda, derigenom *Omedelbara Förmedlingen* (*Förmedlingsacten*), såsom bestämd, *Realiserad* i den upphäfna bestämningen.

Hegel uttrycker gången af denna öfvergång: *Läran om Varandet innehåller »Varandet är Väsende,» Lärans om Väsendet första Ka-*

pitel: »Väsendet är Varande,» så att »Allt, som är, har en Grund» samt »Allt, som är, Existerar;» och tillägger: om det nu säges: »Det Existerande har en Grund och är Vilkorligt,» så måste likaså sägas: »Det Existerande är Grund-löst och Ovilkorligt.» Detta har den betydelse att det Existerande icke är en ifrån sin Grund åtskild Existens: ty sålunda vore Grunden det för Existensen förutsatta Omedelbara, Position, och Existensen Negation. Men i Väsendet såsom Grund är all Åtskilnad upphäfvnen. Då Väsendet är i Grunden (är i denna uttaland, Realiserad), är detta dess *Vara* Existens.

10

a) *Tinget-i-sig.*

§. 58.

Existensen, såsom Grundens Varande, är Enhet af Reflexion i sig och Reflexion i ett Annat, såsom ett upphäfvnet Annat. Men denna Enhet är omedelbar och Existensen är derföre Omedelbar Existens, *Ting-i-sig* (*Ding-an-sich*). *Tinget-i-sig* är *den existerande Grunden*, ett bestämdt Vara (Tillvaro), men bestämdt såsom Negation af bestämningen. Såsom bestämningens Negation är likväl *Tinget-i-sig* icke från bestämningen skildt, utan bestämningen *såsom upphäfvnen* är *Tingets egen Position*. Bestämningarna *som sådana* tillkomma derföre icke *Tinget-i-sig*, utan äro upphäfna bestämningar, *Tingets Reflexion* i ett upphäfvnet Annat. Likaså litet tillkomma de detta Andra I-sig, emedan det endast såsom ett upphäfvnet Annat har Relation till *Tinget*, har dessa bestämningar. Det Andra är derföre äfven *Ting-i-sig* såsom samma process af upphäfna bestämningar. Bestämningarna som sådana uttrycka derföre *Tingets-i-sig* förhållande till *Tinget-i-sig*, d. ä. *Tinget-i-sig hänfördt till Tinget-i-sig*, i sig Reflecteradt, *har bestämningar*. Sjelfva *Tinget-i-sig* är den omedelbara, på-sig hänfödda Existensen; och *denna sig på sig hänförande Existens* är nu bestämd Existens, *har bestämningarna såsom sina*, är *Ting* med Egenskaper.

20

Denna exposition af *Tingets-i-sig* natur är af högsta vigt. I läran om Varandet karakteriserades detsamma som det Oändliga, Obestämda, i motsats mot bestämningarna, såsom det Ändliga. Här har det samma betydelse, men tillika den, att vara det Väsendliga, emot bestämningen såsom det Oväsendliga. Då i läran om Varandet detta Oändliga, emedan det af det Ändliga begränsas, blir (öfvergår i ett) Ändligt, så visas här dess sanning vara: att detsamma, på sig reflecteradt, i sig är den upphäfna bestämningen, det Ändliga. Äfven det Sannt Oändliga inom Varandet är, såsom Negation af det Ändliga (Ändlighet och Falsk Oändlighet), Negation af Negation, af bestämningen, men denna första Negation, bestämningen, är icke utvecklad såsom det Oändligas egen. Här åter är det Oändliga, *Tinget-i-sig*, det i sig Reflecterade; men tillika visas, att denna dess Reflexion-i-sig i sjelfva verket är Reflexion i sig såsom ett Annat (i *sitt* Andra), att det på sig hänfödda Oändliga är bestämning, sin Negation. Bestämningarna äro en för *Tinget-i-sig* yttre Reflexion. De äro *våra*, den *Tänkandes* bestämningar af *Tinget*. Den Tänkande är det Andra, i förhållande till hvilket *Tinget* har bestämningar. Men detta Andra, den Tänkande, har dessa bestämningar också endast i förhållande till *Tinget*, och är utom detta förhållande samma Abstracta *Ting-i-sig*; eller rättare — är samma process af upphäfna bestämningar, som *Tinget-i-sig*. Denna uppfattning är tillika den djupsinnigaste kritik öfver *Kants System*. *Fichte* uppfattade denna sanning: Att den tänkande vore ett dylikt *Ding an sich*, som föremålet såsom *Noumenon*; men det ytterligare framsteg, som borde göras, tillhörde *Hegels* snille. Här är icke blott uttryckt: att Nou-

30

40

50

menon i sin sanning är Phænomenon; utan detta innehåller äfven (för oss): att den bestämda *tanken* är såväl *det Abstracta Subjectets som Objectets sanning*. Dem, som sätta Skapelsens fullhet i en ständigt utom tanken varande Materie, likasom Skaparens fullkomlighet, i ett för tanken ogenomträngligt mörker, borde ett noga besinnande af blott det i §. anförda, leda ifrån deras materialism.

b) *Tinget med Egenskaper.*

§. 59.

- 10 Då bestämningarne uttrycka relation emellan *Tinget-i-sig*, hänfördt till *Tinget-i-sig*, äro *Tinget* på sig hänfördt, *Tingets egna* bestämningar, är *Existensen ett Existerande, Ting, med Egenskaper*. Men uti hvarje upphäfvnen bestämning är *Tingets Reflexion* i sig en *Annan*, än dess *Reflexion* i sig uti en annan bestämning. *Tinget sönderfaller* derföre i en obestämd *Mängd af Ting*, en *Verld af Existenser*, hvilka äro i sig *Reflecterade Ting*, men igenom denna *Reflexion* äfven *Reflecterade* i ett *Annat*. Denna *verld* framställer derföre en oändlig mängd af *Relationer* och *förhållanden*, ett sammanhang af *grunder* och *följder*, uti hvilket hvarje grund åter är följd. *Det Existerandes bestämning är upphäfven* bestämning, *inhererar* derföre i *Tingen*, har i detta sitt bestånd, såsom en *Egenskap*, hvilken *Tinget har*.

- 30 *Tingets-i-sig Reflexion* i *Tinget-i-sig* är dess *Reflexion* i ett *Annat*, men hvilket *Andra* äfven är *Ting-i-sig*, således samma notion. Denna dess *Reflexion* är nödvändigt *Moment*, och emedan *Tinget* är *Process* af upphäfvna bestämningar, uppstår här en *Serie* af *Tingets Reflexioner* i-sig, hvars termer den upphäfvna bestämningen bestämmer. Sjelfva *Tinget-i-sig* sönderfaller derföre inom sig i dessa *Termer* och, då bestämningen äfven inom sig är *Serie* af upphäfvna bestämningar, i en *Oändlighet* af *Termer*. Man kunde föreställa sig detta sålunda: att *Tinget-i-sig* är *Process* af upphäfvna bestämningar, a, b, c, hvilka först igenom att upphäfvnas äro bestämningar. Ehuru nu *Tinget*, såsom den på sig hänförda *Processen*, i hvarje bestämnings upphäfvande är det med sig *Identiska* *Tinget*, är likväl *upphäfvandet af hvarje bestämning* a, b, c, *ett skildt Moment* uti *Processen*. De skilda *Momenterna* äro nu, hvart och ett, *ett skildt Ting*, hvilket genom den upphäfvna, beståndslösa bestämningen skiljes ifrån ett annat *Moment*, ett annat *Ting*; och, då hvarje bestämning i sig är *Mångfald* af upphäfvna bestämningar, t. ex. a, de upphäfvna bestämningarne b, c, d, o. s. v., är äfven *Serien* af *Ting* *Oändlig*. Hvarje sådant *Ting* är i sig *Reflecterad*, och *har* bestämningen, *Egenskapen*, i sig upphäfvnen, utan *sjelfbestånd*. *Tinget* är *Ting* i sig utan afseende på *Egenskapens beskaffenhet*, denna är blott en *tillfällig bestämning*, hvarigenom det ena *Tinget* skiljer sig ifrån det andra. *Egenskapen* skiljer sig således ifrån *Qualiteten* deri: att *Qualiteten* omedelbart är *Ett* med sitt *Något*, är sjelfva detta *Något*; men *Tinget* är *Reflexion* i sig, en sak, uti hvilken en eller flere *Egenskaper* inherera. *Något är sin* *Qualitet*, men *Tinget har* *Egenskaper*.

§. 60.

- 50 Då den upphäfvna bestämningen, *Egenskapen*, är det, hvarigenom det ena *Tinget* skiljer sig ifrån det andra, äro *Egenskaperna* *Tingets Reflexion* i ett *Annat*. Men denna *Tingets Reflexion* i ett *Annat* är derföre *Egenskap* äfven hos detta *Andra*, en bestämning, som skiljer detta från andra *Ting*, och såsom sådan i sig *Reflecterad*. *Tinget* består sålunda af *Egenskaper*, hvilka icke sjelfva äro *Ting*, utan i sig *Reflecterade*, *Tingen* genomgående

och utom Tingen bestående, *Sjelfständiga Existenser, Materier.*

Tingets upphäfna bestämningar äro Tingets egna, väsendtliga bestämningar. Såsom omedelbara bestämningar äro de upphäfna och Tinget i-sig är Processen af deras upphäfvande. Men då Tinget-i-sig är Process, är Tinget-i-sig likasom i hvarje upphäfvandets act skildt ifrån sig såsom en annan *act* af Processen. Tinget är härigenom *ett* Existerande, en *act* af Reflexion-i-sig, såsom ett Annat. Genom hvarje sådan Reflexionens act är bestämningen Tingets egen, och emedan denna Act består i bestämningens upphäfvande, är *den upphäfna bestämningen* det, hvarigenom Tinget är *ett* Ting, samt således *äfvén såsom upphäfven Tingets bestämning*. Den är såsom sådan Tingets Reflexion i ett Annat Ting. Men detta andra är *ett* Ting endast genom denna samma Reflexion i ett Annat, genom samma bestämning, och bestämningen är derföre de skilda Tingen genomgående bestämning, i sig bestående Materie. Att häruti ligger en motsägelse tycker man sig lätt finna; men mera motbudande torde erkännandet deraf vara: att hvarje Ting, hvarje Existens intet annat är, än en sådan motsägelse. Exempel för jemnförelse och användandet af det sagda gifver hvarje Existens, hvarje Ting, då det betraktas såsom en sammanfattning af Enkla Grundämnen, så kallade enkla kroppar, förnämligast af de ovägbara, Elektrisk, Magnetisk Materie o. s. v. Äfvén själen, betraktad såsom substrat för skilda förmågor, är denna samma motsägelse: att vara förmågans Grund, det, hvari denna existerar, och tillika att hafva förmågan, såsom alla Individier genomgående Substans, till sin Grund och utom den vara ett Intet.

10

20

c) *Materie och Form.*

§. 61.

Materierna såsom flere *utesluta hvarandra*. Materierna äro, såsom sjelfständiga, Tingen genomgående Egenskaper, igenom hvilka Tinget är, hvad det är. *Tinget är* derföre Materiernas *Form*, den tillfälliga sammanfattningen af Materier. Men *Tinget är totalt hvarje Materie*, och således *hvarjes Form*. *Hvarje Materie negerar* derföre i Tinget *den Andra*, och denna allas Negativitet är den *Ena Materie*, som utgör Tinget, och emot hvilken Tinget som sådant endast är *Form*.

30

Då Tinget fattas såsom ett Tillsamman af flera Materier, men Materien såsom det Väsendtliga, Tinget utgörande, är Tinget, *utom hvarje Materie*, en sammanfattning af *de öfriga*. Men Tinget såsom det emot hvarje Materie oväsendtliga, dess *Form*, är af *hvarje Materie* negerad såsom utom densamma bestående, och är derföre äfvén negerad såsom en sammanfattning af *öfriga*, sjelfständiga Materier. Man plägar förklara detta genom Tingens Porositet. Sålunda skulle Materien A hafva sin plats i porerna af Materien B. B placeras åter i porerna på A, och så i Oändlighet. Den enas tillvaro är den Andras upphäfvande; der den ena finnes, finnes icke den Andra, och likväl genomgå båda Tinget i hvarje punkt.

40

§. 62.

Materien är Tingets Reflexion i ett Annat, men tillika dess Reflexion i sig *såsom detta bestämda Ting*, såsom *ett Existerande*. *Materien är* derföre *Totaliteten af sina Former*. Formen åter, för sig betraktad, är Tinget såsom Reflexion i sig, men är *Form*, emedan den är en Materiens *Form*, dess upphäfna bestämning. Den är derföre Materien i sig såsom i ett Annat Reflecterad. Men sålunda är *Materien* Tinget-i-sig på sig Reflec-

50

teradt, är detsamma, som *Tinget*, och därför, genom att göra *Tinget* till Form, *sin egen Negation*.

10 Redan deruti, att *Materien* såsom bestående, själfständig, negerar (den Andra) *Materien*, sitt själfbestånd, är Existensens Natur uttryckt; men *Materierna* fattas då såsom, för hvarandra, Andra *Materier*. Här är utveckladt, att den Ena *Materien*, hvilken såsom *Materie* upphäfver *Tinget* såsom Reflexion-i-sig, i själfva verket är denna samma Reflexion, som *Tinget*, och således genom att upphäfva *Tinget*, göra *Tinget* till Form, upphäfver sig själf. Den ena *Materien* kan fattas såsom *Materie* öfverhufvud, *Materiens* begrepp, hvilket innehåller, att *Materien* är själfständig, *Tingen* genomgående och *Tingen* utgörande Existens. *Tinget* såsom en sammanfattning af *Materier*, af hvilka *Tinget* vore än den ena, än den andra *Materien*, skulle vara det Qualitativa Något. De Öfriga *Materierna* äro *Tingets* Reflexion-i-sig såsom *Materiens* Grund, och den Ena *Materien* är dess Reflexion i ett Annat såsom sin Grund.

§. 63.

20 Å ena sidan är detta Resultat ett uttryck af *Tingets* sanna natur. Ty *Tingets* Bestämning, dess Reflexion i ett Annat, är här utvecklad till Identitet med själfva *Tinget*, dess Reflexion-i-sig. Men å en annan sida är *Tinget* såsom sådant upphäfvat, uttryckt såsom försvinnande. Ty *Tinget* har såsom sådant blifvit en blott Form för *Materien*, och *Materien* själf endast denna vexling från Form till Form, en försvinnande, sig upphäfvande Existens. *Tinget* är bestämdt af *Materien*, negeras af denna. Men *Materien* är *Tinget*, är därför Negation af sig själf. Likaså är *Tinget* i sig reflecterad *Materiens* Negation, men är själf *Materie* och därför sin egen Negation. *Tinget* är sålunda en Existens, hvilken är, har sitt bestånd, genom att upphäfva sitt bestånd. Denna Existens är *Phænomenet*.

30 Uti betraktelsen af *Tingets*-i-sig natur var Existensens väsendtlighet, dess Enhet af Reflexion i sig och Reflexion i ett Annat, endast omedelbar, för oss. Här är denna Enhet sålunda utvecklad: att först *Tinget*, Reflexion i sig, är det omedelbara, *positiva*, såsom Tillvarande; *Materien* dess Reflexion i ett Annat, såsom upphäfvat likgiltigt Moment, det i sig *Negativa*. Men *Materien* visar sig vidare vara Väsendtligt, det hvarigenom *Tinget* är, hvad det är, *Tingets* Reflexion i sig såsom bestämdt Ting. *Materien* är sålunda den i sig reflecterade totala Existensen, och *Tinget* är endast Form, *Materiens* sönderfallande i bestämning. Formen är *Materiens* Reflexion i en Annan *sin* bestämning, hvilka båda bestämningar äro upphäfna — samma identiska *Materie*. *Materien* är därför äfven Existensens *positiva* sida, dess själfbestånd, och är med sig identisk *Materie*, genom att förutsätta sig, och upphäfva sig såsom Position. Såsom sådan är Existensen det Väsendtliga Vara — ett Vara, hvilket består genom att upphäfva sitt bestånd (Se §. 51).

B. *Phænomenet*.

a) *Phænomen Verlden*.

§. 64.

50 *Phænomenet* är Väsendet såsom försvinnande Existens. Existensen är försvinnande, genom att förutsätta sig såsom Position och upphäfva denna sin Position. Ty uti Existensen är *Materien* *Tingets* Negation, men är själf *Tinget*, förutsätter således sig själf såsom Ting, och är, genom att vara dettas Negation. Båda dessa Momenter äro i Existensen Väsendtliga, och Existensen är genom denna Negativitet Väsendtlig Existens, *Phænomenet*.

Men dessa *Existensens Momenter* äro hvardera omedelbara, förutsatta, *hvardera är genom att förutsätta det Andra*. Men hvardera är likaså endast genom att upphäfva sin förutsättning. Phænomenet är derföre äfven Existens, men en *Verld af Existenser*, af hvilka *den Ena har sin grund i den Andra*, men har denna Grund endast genom att upphäfva den andra, genom att vara sitt beständs Negation.

Phænomenet fattas vanligen såsom det oväsentliga emot Existensen, såsom det Sanna. Vid denna åsigt är Phænomenet det, som för den yttre betraktelsen visar sig i Existensen, men Existensen i sig är det till grunden liggande Verkliga. Här åter har Phænomenet betydelsen: att vara Existensens sanning, så att Existensen endast är, såsom sig upphäfvande, försvinnande Existens. Existensen såsom Phænomen är bestämd Existens, Tinget såsom Phænomener. Men dessa bestämningar, bestämda Existenser, äro icke omedelbara, utan Väsentliga bestämningar, ehuru Phænomenet såsom Totalitet är omedelbart. Att nemligen Materien är Tinget, och tvertom, är i Existensen uttryckt; således äfven, att Materien sjelf såsom Ting är sin förutsättning, och är Materie genom att upphäfva denna, samt tvertom. Detta sednare utgör Momenternas Väsentlighet. Men ingendera är uttryckt såsom producerande sin förutsättning; sjelfva öfvergången emellan Förutsättningen och dess Negation är omedelbar.

10

20

b) *Det väsentliga och Oväsentliga.*

1) Phænomenets Lag.

§. 65.

Phænomenet är Väsentlig Existens. Det uti Existensen Väsentliga, det, hvarigenom den är Phænomen, är Existensens natur: *att vara sig och sin förutsättning*, att vara, genom att upphäfva sig såsom sin förutsättning. Detta hvarje Phænomens identiska Väsande är Phænomenets Lag. Phænomenerna äro vexlande, äro genom att försvinna, emedan de ömsesidigt förutsätta och upphäfva hvarandra, Lagen är sjelfva denna vexling, såsom det bestående. Lagen är det Väsentliga, det Phænomenerna genomgående, Identiska Innehållet, Phænomenet det Oväsentliga. Men då Phænomenets Lag icke är ett Innehåll utom Phænomenet, utan det i Phænomenerna Identiska, är Lagen så väl sig som hvarje Phænomen, innehåller derföre *vexlingen* såsom Moment, men såsom *upphäfven vexling*, såsom öfvergång ifrån detsamma till detsamma. Den är sålunda det i hvarje Phænomen bestående, en *Verld af Lagar*, hvilka icke äro underkastade Phænomenets vexling, utan jemte hvarandra bestå såsom Phænomenets Typus, Urbild.

30

40

Här uppstår en skilnad mellan Tanken, såsom Allmänbegrepp, och Föreställningen om det Individuella. Phænomenets Lag är nemligen Tingets Allmänna natur, Släktbegreppet. Släktet är det hos Individerna Identiska, Sanna, det under och genom Individens undergång och försvinnande bestående; Släktet består, Individen förgår. Anses nu Släktbegreppet, såsom hos *Kant*, vara endast en sammanfattning af vissa kännemärken, hvilka äro för Individerna gemensamma (i Åskådningen gifvet Mångfaldigt); så är det endast en yttre Reflexions produkt, ett Abstract begrepp, hvilket i sjelfva verket icke utgör det bestående. Det är en af Induction beroende, yttre och tillfällig sammansättning. Lagen är icke en sådan Abstraction. Den är Släktbegreppet såsom uttrycket af den i Phænomenerna identiska Negativiteten: att hvarje Phænomen har sitt bestånd genom att försvinna, upphäfvas. Den är sålunda i sjelfva verket Phæ-

50

10 nomenernas obestånd, såsom det i desamma bestående. Utom denna sin Väsentlighet, är äfven hvarje Phænomen ett för sig bestående innehåll, det Individuellas Materiatur, såsom Ting. Ty Phænomenet är enhet af Materie och Form, således i sig en Totalitet af Phænomener, ett innehåll, hvars vaxling väl Lagen uttrycker, men denna vaxling är en Existerande Omedelbarhet, af hvilken Lagen är en Negation. Då här Lagen blifvit benämd Phænomenernas Urbild, Typ, bör detta icke fattas såsom vore Lagen en bild af Phænomenet. Ty för Släktet kan Inbildningskraften icke skapa någon annan bild, än Individen. Släktet är endast Lagen, Regeln för Individens Existens, i förhållande till hvilken Individen kan betraktas som en större eller mindre afvikelse. Men igenom denna Individens afvikelse, opposition mot Andra Individer, är Individen förgänglig, och genom dess förgänglighet är Släktet. Släktbegreppet är Reflecterad, förmedlad bestämd-Tanke, Negation af den omedelbara bestämningen, och innehåller i sig bestämningen såsom upphäfvande. I Släktbegreppet innehållas Släktets Åtskillnad i arter och individer såsom Nödvändigt moment. Denna Phænomenets nödvändighet finnes ännu icke i Lagen, såsom Phænomenets Lag, uttryckt.

20

2) Den Väsentliga och Oväsentliga Verlden.

§. 66.

Emot Lagen såsom det Väsentliga, bestående Innehållet, är Phænomenet ett Oväsentligt, försvinnande Innehåll. Lagen är en *Väsentlig Verld* af Lagar, Phænomenet en *Verld* af *Oväsentliga*, försvinnande Existenser. Men Lagen är vaxlingen såsom bestående. Den är sjelfva Processen af Existensens upplösning, Försvinnande, såsom bestående Enhet. Lagen är sålunda i sig Identitet mellan bestämning och bestämning, Identitet af *skilda* Existenser, Phænomener. Phænomenet åter, för sig fattadt, är försvinnande Existens. Denna är försvinnande genom att hafva sitt bestånd i en Annan Existens, hvilken likaså är försvinnande, Phænomen. *Phænomenet* är således Phænomen, genom att vara bestående Negativitet, *samma Identiska Innehåll, som utgör Phænomenets Lag*. Den Väsentliga och Oväsentliga Verlden är därför samma Innehåll, hvardera innehåller samma Momenter af Väsentlighet och Oväsentlighet.

30

Hegel benämner dessa verldar: »*An-und-Für-sich-seyende*» och »*Erscheinende*», samt erinrar: att dessa benämningar motsvara den yttre Reflexionens Öfersinnliga och Sinnliga Verld. Den skedda afvikelsen från *Hegels* språkbruk kan ej här försvaras. För den, som studerat *Wissenschaft der Logik*, är uppmärksamhet på den plats, dessa Kategorier hos *Hegel* innehafva, jemnförd med sjelfva uttrycken, tillräcklig att förklara afvikelsens anledning. Lagen är det i Phænomenen identiska, men är likväl denna Identitet såsom *skilda*, men upphäfvande Momenter. Phænomenet, såsom ett Moment i processen, är sig upphäfvande, *bestående* uti att upphäfva sitt bestånd, därför i-sig samma med sig Identiska Negativitet, som Lagen. Om den Öfersinnliga Verlden, såsom den Väsentliga, fattas vara ett utom den Sinnliga, för sig bestående Innehåll, är den endast Abstraction ifrån denna, och af densamma betingad. Släktet är Allt, hvad Individen är. Individen är det totala Släktet. Ty Släktet är process, och Individen är likaså endast såsom Process, genom att vara Släktet och vara flere Individer.

40

50

3) Innehåll och Form.

§. 67.

Men tillika har Lagen den bestämning att vara samma Identiska Innehåll såsom Totalitet, hvilket Phænomenet är såsom ett Moment, såsom Existerande. Den förra är därför *Innehållet* såsom *i sig Reflecterad Form*, det sednare *samma innehåll* såsom skildt Moment, såsom *Form*. Innehållet är det med sig i hvarje formbestämning Identiska Innehållet. Formen är Innehållet såsom Existerande Innehåll. Men Innehållet är icke formlost, utan är Innehåll såsom i skilda Momenter identiskt Innehåll. Likaså är icke Formen innehållslös. Ty *Formen* för sig fattad, *i sig Reflecterad, är Innehåll*, och endast till en annan Form hänförd är den Form. *Innehållet åter är den ena Formbestämningen hänförd till den andra*, såsom samma Innehåll, och är, för sig fattadt, endast en Formbestämning.

10

Formen har här en annan betydelse än den, densamma såsom Materien motsatt äger. Både Innehåll och Form äro Enhet af Materie och Form, emedan hvardera är samma Innehåll. Hvardera är formerad Materie. Såsom Materiens Form, är Formen innehållslös, abstract form. Här är Innehållet endast såsom möjligt innehåll skildt ifrån Formen såsom verkligt innehåll, Formen är Väsentlig form. Redan Aristoteles lärde denna formens Väsentlighet. Hos honom är Materien endast *δύναμις*, potentia (möjlighet). Först genom Formen, *ἐνέργεια*, actus, det Verksamma, har Materien Verklighet. Formen är sålunda det Moverande, den rörliga Principen, hvarigenom Materien är Innehåll.

20

c) Phænomenets Upplösning.

§. 58.

Phænomenet, som sådant, var Existensen såsom försvinnande Existens. Men Phænomenet såsom Innehåll och Form är samma Identiska Existens, såsom ifrån sig skild och med sig Identisk. Detta innehåller, å ena sidan, Phænomenets sanning uttryckt: att nemligen vara bestående Innehåll, genom att vara försvinnande Form; men, å den andra, *är Phænomenet som sådant upphävet*, emedan dess bestånd och försvinnande är samma identiska bestämning. Det har öfvergått i tvenne *Totaliteter* af Existens, hvilka å ena sidan äro *identiska*, å den andra ifrån hvarandra *skilda*, men hvardera *väsentligen hänförd till den Andra*.

30

Phænomenet kan fattas såsom Väsensets försvinnande form, utom hvilken Väsendet icke är, utan i hvars försvinnande Väsendet består. Men då här Form och Innehåll äro identiska, har Formen upphört att vara endast en försvinnande form. Den är sjelfva Väsendet det bestående Innehållet. Såsom Phænomenets Lag är Väsendet bestående — i Phænomenet, den försvinnande Formen, Identiskt Innehåll, och Formen är ett innehåll för sig, utom denna Identitet. Såsom *Innehåll, κατ' ἐξοχήν*, är Väsendet samma identiska Totalitet, som Formen, den Phænomenella sidan. Denna är därför Väsentlig, bestående. Den är i-sig samma Totalitet, som Innehållet, och Väsendet är denna Totalitet, samt har som sådant dessa tvenne sidor: att vara med sig Identiskt Innehåll och tillika detta Innehåll såsom Moment. Hvardera sidan är denna sida endast i *Förhållande till den Andra* och deras Väsentlighet är detta Förhållande. De äro identiska och tillika skilda.

40

Vi erinre oss, att Phænomenets Lag fattades såsom det i Phænomenerna identiska innehållet: att hvarje Phænomens bestånd är Phænomenets försvinnande, men att, jemte detta med sig Identiska moment, hvarje Phænomen som sådant har sitt bestånd *i ett Annat*

50

försvinnande Phænomen, och således Phænomenet är ett Utom-hvartannat af Identiska, försvinnande Existenser; samt vidare: att denna skilnad, mellan Phænomenets Lag och Phænomenet, utgjorde skilnaden mellan den Väsentliga och Oväsentliga Verlden. Då åter Phænomenets Lag är Identitet mellan skilda, innehåller denna i sjelfva verket samma Moment af skilnad och Utom-hvart-Annat, som Phænomenet. Men det i båda Identiska Innehållet är i Phænomenet omedelbar Existens; ty då Phænomenet i-sig är det Moment af Phænomenernas Identitet, som ursprungligen utgjorde Phænomenets Lag, är detta Moment endast omedelbart. Lagen är åter Reflecterad bestämning, men såsom Yttre Reflexion, och därför samma Identiska Innehåll såsom Reflecterad omedelbarhet. Lagen är såsom sådan, Innehåll, Phænomenet Form. Båda äro omedelbara, båda samma Totalitet, men tillika med den bestämning, att vara negativt till hvarandra hänfödda, den ena såsom existerande omedelbarhet, den andra såsom Reflecterad. Här af inses att detta är ett förhållande mellan Väsande och Varande; ehuru icke omedelbart Varande, utan Varandet såsom Väsandets, Existens, men tillika med den bestämning: att i-sig vara med Väsandet identiskt, samma bestående Identitet, som den Väsentliga, i sig Reflecterade sidan, Innehållet.

C. Väsentligt Förhållande.

§. 69.

Det Väsentliga Förhållandet är Väsandet såsom Enhet af Innehåll och Form. Denna Innehållets och Formens Enhet är likväl endast omedelbar, emedan den blott är en Insigt deri: att Innehåll och Form äro samma Identiska Totalitet; men tillika äro i hvarandra Reflecterade, innehållanden den ena den Andra. Hvardera sidan är sjelfständig, men har sin Sjelfständighet i sin Relation till den Andra. *Hvardera sidans Väsentlighet är denna dess Relation.* Det Väsentliga Förhållandet är därför en utveckling af Förhållandet mellan Innehåll och Form. Det omedelbara förhållandet mellan Innehåll och Form är: att Innehållet är det Hela, Formen endast Moment, Del.

Det Väsentliga Förhållandet är, såsom utgörande tredje Momentet af det Phænomenella Väsandet, enhet af Existens och Phænomen. Det är Väsandet såsom Existerande, men icke såsom omedelbar Existens, utan genom Phænomenets upphäfvande. Det är icke en försvinnande Existens såsom Phænomenet, utan har såsom Förhållande i sig sitt bestånd. Men det är tillika Förhållande mellan skilda sidor, af hvilka hvardera för sig är Phænomenell, men, såsom i-sig ett Förhållande, bestående Existens. Hvardera sidan är, inom sig, sig och sitt Andra och har därför en sjelfständig Existens, men är genom denna sin natur äfven Refererad till ett utom sig varande Annat, uti hvilket den har sin Existens, d. ä., hvardera sidan är äfven Phænomenell. Innehåll och Form äro skilda sidor af samma Totalitet, likasom tvenne former för samma totala Innehåll, hvilket såsom Innehåll är den med sig Identiska, i sig Reflecterade Formen, såsom Form är Reflexion i sig såsom ett Annat Det Väsentliga Förhållandet är Position och Negation såsom existerande. Här är hvardera sidan uti sin Reflexion i sig Reflexion i ett Annat; hvardera sidan är omedelbart samma Totalitet, innehåller i sig sin Andra.

a) *Det Hela och dess Delar.*

§. 70.

Innehållet är Totalitet, Formen Moment. Deras Förhållande är omedelbart det Helas till sin Del. *Innehållet är* därför *det Hela, Formen Del*. Sålunda är det Hela det i sig Reflecterade Omedelbara, Delen det Förmedlade. Likaså är å Andra sidan Delen det Omedelbara såsom Varande, och det Hela är såsom Delarnes Enhet det Förmedlade. Det Hela är vidare alla Delar, d. ä. *Det hela är icke Delarne* såsom Delar, utan *såsom ett Helt*. Likaså äro *Delarne det Hela*, icke såsom Helt, utan *såsom sammanfattning af Delar*. Sålunda är hvardera endast på sig hänfördt. Men denna hvardera sidans Sjelfständighet är tillika upphäfvandet af denna sjelfständighet. Ty derigenom äro *Delarne*, hvilka *såsom ett Helt* äro lika med det Hela, i sjelfva verket *det Hela*; äfvensom *det Hela*, emedan det *såsom sammanfattning af delar* är lika med *Delarne*, i-sig *är Delarne*. Det Hela är Helt såsom *Delarnes* enhet; *Delarne* äro *Delar* såsom utgörande det Hela. Sålunda är hvardera sidans Omedelbarhet upphäfvnen, så väl den Reflecterade, som varande Omedelbarheten. *Hvardera sidan är genom den Andra* förmedlad. Den Reflecterade Omedelbarheten är icke yttre och sjelfständig, utan öfvergår i den Existerande; denna är likaså för den förra icke likgiltig utan öfvergår i den Reflecterade såsom i sin Grund. Den förra är Kraft, den senare Yttring (*Äusserung*.)

10

20

Innehållet är den Väsentliga Verlden, Formen den Oväsentliga såsom samma identiska Innehåll. Men det förra är detta gemensamma Innehåll i sig Reflecterad, den sednare detsamma såsom existerande Omedelbarhet. Hvardera sidan är i sig samma Identitet; men den ena är denna Identitet såsom på sig hänförd, den andra densamma såsom omedelbar. Äfven den förra, den Reflecterade, är omedelbar Reflexion, emedan den endast inom sig är Enhet af Väsentlighet och Oväsentlighet. Hvardera är därför negativt till den andra hänförd, men ingendera är *uttryckt såsom* i den andra *öfvergående*. Detta sednare Moment är likasom första steget till utvecklingen af Väsandets och Varandets sanna Enhet.

30

b) *Kraft och Yttring.*

§. 71.

Förhållandet af Kraft och Yttring är ett Förhållande, uti hvilket Relationslemmarnes Omedelbarhet är upphäfvnen, så att den ena endast är genom den Andra. Närmast fattas detta sålunda att Yttringen har Kraften till sin förutsättning. Men för det första innehåller Kraften intet annat, än hvad i dess Yttring är manifesteradt. Kraften är endast den i sig Reflecterade Yttringen. Genom sjelfva den *actus*, hvaruti Kraften är Kraft, genom Kraftyttringen, öfvergår (öfversätter sig) Kraften uti sin Yttring. För det Andra är Kraften utaf Ytringen betingad. Den förutsätter Yttringen, är utom denna hvilande Kraft och förutsätter den, såsom en yttre *Sollicitation*, hvarigenom den blir Verksam. Kraften är sålunda i sig delad uti en förutsättande och förutsatt, solliciterande Kraft. Men detta förhållande är ömsesidigt. Den solliciterande Kraften har likaså den förutsättande till sin förutsättning. Sjelfva Kraft-yttringen är upphäfvandet af Yttringen såsom förutsättning. Ty Kraften är såsom Kraft det, hvarigenom Yttringen är. Kraftens yttring är således endast ett upphäfvande af det Yttre såsom förutsatt, för Kraften Yttre, d. ä., en yttring af Kraftens, *det Inres*, och Yttringens, *det Yttres Identitet*.

40

50

Det är såsom Kraft man isynnerhet plär uppfatta Tingens Väsande, det Väsentliga i det Existerande. I Medicinen äro de flesta försök till speculativ uppfattning inskränkta, inom detta Phænomen-

nets reducerande till dess Princip, Kraft o. s. v. Ja Ideen (Lifvets, Organismens) får ofta endast denna betydelse. I öfriga Naturvetenskaperna är redan mera allmän sed, att fatta Kraften endast såsom ett uttryck för Phänomenernas Allmänna Lag, Regel. Man anser också därför Kraften såsom en bestämning tills vidare, och antager, utan betänkande, lika många Krafter, som det gifvas undantag. Dynamik och Dynamisk hafva väl äfven haft en större betydelse, än denna Abstracta af Kraft. Nu läres: att Kraften i sig är obekant, en bestämning, hvilken endast i Phänomenet, i sin Yttring, är föremål för Kunskap. Öfvergången, ifrån det Omedelbara förhållandet, mellan det Hela och dess Delar, till förhållandet af Kraft och Yttring, är för Läran om Väsentet synnerligen vigtig. Redan Phänomenets Lag har betydelsen af att vara det för Phänomenet till Grunden liggande. Hvilken dess betydelse ännu klarare framstår i Phänomenet såsom Väsentlighet och Oväsentlighet, Innehåll och Form, af hvilka Innehållet har bestämningen, att vara samma Totalitet som Formen, men såsom den i sig Reflecterade Grunden. Men uti Förhållandet af det Hela och dess Delar är uttryckt: att den ena sidan omedelbart innehålles i den Andra. Här åter är hvardera sidan den Andras Förutsättning, och tillika såsom Förutsättning upphäfvnen. Här är sålunda uttryckt att Innehåll och Form, Väsande och Existens, förutsätta hvarandra, men tillika att förutsättningen, det Omedelbara, är upphäfvnen Omedelbarhet.

c) *Det Inre och Yttre.*

§. 72.

Uti Förhållandet af Kraft och Yttring, äro Innehåll och Form hvardera uttryckta såsom samma Identiska Innehåll. Denna deras enhet är icke blott omedelbar, utan hvardera är bestämd såsom den Andras förutsättning, och är tillika, såsom denna Förutsättning, upphäfvnen. Hvardera är därför äfven Negation af sin förutsättning. Såsom denna Enhet af Position och Negation, är hvardera äfven af sin Andra efficerad. Sjelfva Skillnaden mellan Innehåll och Form är sålunda nedsatt till en blott Formell skillnad. *Det Inre och Yttre äro* därför blotta *Former*, af samma Identiska Innehåll. De äro *Innehåll och Form*, Grund och Existens, såsom *Former*. Men det Identiska Innehållet, såsom båda dessa Momenter, har dem till sina skilda, Yttre Former. Sålunda är *det Identiska Innehållet* sjelf ett *Inre*, mot *dessa Former* såsom *Yttre*. *Det Inre och Yttre* är derigenom hvardera både *Inre och Yttre*, den ena gången såsom *Innehåll*, den andra såsom *Form*. Detta innehåller: att hvardera är genom den Andra förmedladt, är Totalitet af dessa Momenter; samt att *Innehållet*, det Inre, endast är *Formerna*, och hvardera *Formbestämningen* det Totala *Innehållet*.

Äfven för en Yttre betraktelse är den Omedelbara Identiteten af det Inre och Yttre lätt att uppfatta. Ty då det Inre fattas såsom från det Yttre skildt, är det *utom* det Yttre och derigenom ett *för det Yttre yttre*. Hvad som *blott* är ett Inre, är i och med detsamma ett *blott* Yttre, och tvertom. Uti detta Förhållande har Formen fått sin ofvan antydda betydelse att vara Form, såsom Principium movens. Ty här är det samma Momenter, af hvarandra förutsättande och upphäfvande Kraft och Yttring, hvilka, genom att förutsätta hvarandra, äro Former af samma Enhet. Denna Enhet är Formernas Omedelbara Identitet, men tillika sjelf såsom för Formen likgiltigt *Innehåll* den ena af Formerna, det Inre, och Formen det Yttre. Men sålunda är hvardera öfvergång i det Andra. Först i det Yttre, såsom Yttring, har *Innehållet* Existens (enl. föreg. §.) Men *Innehållet* är

Omedelbar Enhet af Inre och Yttre; Formen är samma Totalitet af båda Momenterna. Innehållets Yttring är derföre ingen Yttring, emedan det i sitt Inre redan är sitt Yttre.

§. 73.

Den Identitet af Innehåll och Form, hvilken Förhållandet mellan det Inre och det Yttre uttrycker, är tillika *Identitet af Väsendet såsom Reflexion* (Grunden) och *Väsendet såsom Phænomen* (Existensen). Ty såsom Phænomenets Lag skiljer sig Väsendet från Existensen (såsom Väsendligt och Oväsendligt), och denna skilnad utvecklar sig sednare till skilnad mellan Innehåll och Form. Nämnda Identitet, hvilken vid Grundens öfvergång i Existens endast var Omedelbar, är här sålunda förmedlad: att Grunden framgått i Existensen och nu åter denna återgår i Grunden. Ty här är uttryckt, att Innehållet intet Annat är, än sina Formbestämningar, att således sjelfva Formen är Innehåll, Existensen Grund. Derjemte har denna Identitet den betydelse: att — emedan Innehållet är Formbestämning, öfvergång från Form till Form, från Grund till Existens, och tvertom, samt då dessa Former äro Identiska bestämningar — Identiteten af Grund och Existens är *det sanna Väsendet*, utom hvilket intet Yttre, och *det sanna Varandet*, utom hvilket intet Inre finnes, är *Verklighet*.

Den närmare förklaringen öfver denna Öfvergång skall följa nedanför uti Anmärkningen i sammanhang med derstädes lemnade öfversigt af Läran om Väsendet såsom Phænomen.

Anmärkning. Väsendet som *Existens* är Grunden såsom *Varande*, Processen af bestämningens upphäfvande såsom existerande. Det är *Ting-i-sig*, det bestämningslösa, men *det i sig* såsom bestämningens Grund *reflecterade bestämningslösa*. Tinget-i-sig är derföre icke Abstraction från bestämningen, det Abstracta Intet, utan bestämningen är väsendtligt Moment såsom upphäfven bestämning. Detta framställer sig sålunda: att bestämningen, såsom Bestämning, är för Tinget likgiltig, en Yttre Reflexions bestämning. Denna yttre Reflexion, såsom *actus*, är åter bestämmande, endast såsom refererad, hänförd till Tinget-i-sig. Bestämningen tillkommer derföre denna Reflexion endast i förhållande till Tinget-i-sig; i-sig är Reflexionen äfvenså på sig hänförd bestämningslöshet, d. ä. *Ting-i-sig*, och bestämningen är derföre genom Tingets-i-sig hänförande till Tinget-i-sig, genom Tingets-i-sig, bestämningslöshetens, Reflexion i sig. Bestämningen är sålunda Tingets-i-sig *egen*, dess *Egenskap*. Tinget är Reflexion-i-sig bestämningens Grund; Egenskapen är upphäfven bestämning och har sitt bestånd i Tinget. Det hufvudsakliga, i Tingets öfvergång till Phænomen, är uppfattningen deraf: att Egenskapen är det, hvarigenom Tinget är detta Ting, och tillika är Egenskap hos ett Annat Ting, är från Tinget afskiljbar *Materie*, samt, å andra sidan, icke består utom Tinget öfverhufvud. Sålunda är *Tinget*, hvad det är, *genom Materien såsom i Andra Ting bestående*. Men *Materien* är *Materie*, endast genom att vara afskiljbar från hvart och ett Ting, således äfven från detta Andra, hvilket således äfven är genom *Materien*, såsom bestående i ett Annat Ting. *Tinget har derföre sitt bestånd i ett Annat, hvilket likaså är obestående*, har sitt bestånd i ett tredje o. s. v. Det är Phænomen, ett skenbart, försvinnande Bestående.

Phaenomenet är nu den sig upphäfvande Existensen. Men, å ena sidan, är hvarje Phænomen försvinnande Existens — *Phaenomenets Lag*; å den andra är det ena Phænomenet från det Andra skildt, ett *Phaenomen*. Den förra sidan är hvarje Phænomens Reflexion i sig;

det, i hvarje Phænomen, för sig fattadt, *identiska*: att det är Phænomen. Den sednare är Phænomenets Reflexion i ett Annat; dess natur: att vara *ett* Phænomen och i *ett Annat* hafva sitt bestånd. Lagen är det bestående, *Väsentliga*, Phænomenet det försvinnande *Oväsentliga*. Detta visar sig, såsom vore Lagen ett i Phænomenerna Identiskt Innehåll, hvarutom i hvarje Phænomen skulle finnas ett Något hvarigenom det skiljer sig från ett Annat Phænomen. Hvardera sidan är omedelbar: Lagen är *vår* uppfattning, yttre Reflexion, Phænomenet är det omedelbara Phænomenet, sådan dess notion i Tinget framgått, Existerande Phænomen. Då nu vidare *det* i Phænomenet *Identiska är skilda Phænomeners Identitet*, och *det omedelbara Phænomenet* endast derigenom är ett Phænomen att det i *ett Annat dylikt har sitt bestånd*, detta i ett tredje *dylikt* o. s. v., d. ä. i serien af Phænomener, såsom Identiska; så *innehålles* i sjelfva verket *Åtskilnaden i Lagen och Identiteten* i det omedelbara *Phænomenet*. Lagen och Phænomenet äro samma Identiska Innehåll; men detta är i Lagen bestående likasom fixerad, orörligt *Innehåll*, i Phænomenet uteslutande Innehåll, *Form*. Innehållet är det obestämda, Formen bestämning, Innehållet såsom Moment. Sjelfva Phænomenet har genom bestämningen, att i sig vara samma Identiska Innehåll, som Lagen, upphört att vara det mot denna *Oväsentliga*, samt öfvergått i Formen, hvilken är Form i Förhållande till det med Formen, såsom Totalitet, sammanfallande Innehållet. Phænomenet såsom *ett* Phænomen är nu endast ett Moment, den Totalitet, som utgör Innehållet, såsom Del. Sjelfva skilnaden emellan det *Väsentliga* och *Oväsentliga* är det försvinnande, Phænomenella.

I det *Väsentliga* Förhållandet utgår betraktelsen ifrån det omedelbara Resultatet af föregående utveckling. Detta är 1:o Innehållets och Formens omedelbara *Identitet*, såsom samma Identiska Innehåll; 2:o Hvarderas *Åtskilnad* från den Andra, såsom i sig reflecterad och Existerande Innehåll. Det omedelbara Förhållandet af *Helt* och *Delar* uttrycker: att hvardera sidan står i Förhållande till den Andra, icke såsom till ett Annat, utan såsom till sig sjelf; *det Hela till Delarne, såsom till ett Helt, Delarne till det Hela, såsom till Delar*. Detta innehåller: att den omedelbara Identiteten mellan Innehåll och Form derigenom är förmedlad att hvardera inom sig är sig och sitt Andra. För Yttre Reflexion är detta en uppfattning af skilda sidor hos Relations-lemmarne; men i sjelfva verket äro dessa *nya* sidor desamma med de förra. Om det Hela betecknas med *H*, Delarne med *D*, de förra sidorna med I, II, de nya med 1, 2; kan denna Identitet göras åskådlig genom följande Schema:

$$\begin{array}{cc} & 1 & 2 \\ I & H & D \\ II & D & H \end{array}$$

Att här Formen fattas såsom *Delar*, ehuru *hvarje* Phænomen är samma Innehåll, som Lagen, har deruti sin grund, att Phænomenet omedelbart är flere Phænomener, samt att Formen endast såsom mångfald af Former är Form; och likväl hvarje Form samma Totala Innehåll. Då nu Phænomenets Identitet med Lagen, dess uppfattning såsom Form, derpå beror: att Phænomenet i ett *med sig Identiskt* Phænomen och derigenom i Totaliteten af Phænomener har sitt bestånd, så är *hvarje* Phænomen *inom sig* denna Totalitet. Öfvergången ifrån det omedelbara Förhållandet sker derigenom att hvardera sidan Innehåller den Andra och *genom* denna är, hvad den är, att således *hvardera förutsätter den Andra*. Men den ena sidan har bestämningen att vara omedelbar Existens, den andra att vara den i

sig Reflecterade Existensen. Den sednare är derföre *Kraft* den förra *Yttring*. Det Dialektiska momentet i detta Förhållande är lätt att fatta och beror af de i §. anförda tvenne momenter: att Kraften intet annat innehåller, än Yttringen, samt att denna är en af den förra förutsatt Kraft. Kraften upphäver i Kraft-yttringen Yttringen såsom förutsatt, gör sig sjelf till förutsättning, men upphäver i samma *actus* äfven sig såsom det förutsatta, öfvergår i sin förutsättning, Yttringen. Båda Momenter (Rörelser) äro samma Process. Det är derföre denna Process, som i Förhållandet är det Sanna, och de båda Membra Relationis äro hvardera endast Former för samma Identiska Enhet, af hvilka den ena är, hvad den andra är. Detta uttryckes i Förhållandet mellan det Inre och Yttre. Det *Inre* och *Yttre* äro Innehåll och Form såsom Former, hvilkas Identitet nu är det med sig Identiska Innehållet. Såsom Innehåll äro de omedelbart samma Enhet, såsom Form öfvergår den ena i den andra. De äro derföre såsom Former en för Innehållet likgiltig, Yttre Form. *Innehållet är emot denna Formens likgiltighet sjelf det Inre, det Inre och Yttre, såsom Former, äro det Yttre.* Men sålunda äro såväl *Innehållet som Formen båda dessa Momenter af Inre ock Yttre.* Derigenom är Innehållet uttryckt såsom samma Förhållande mellan Inre och Yttre, hvilken utgör Formen, och hvardera är Innehåll och Form, såsom Form, likgiltig Formskilnad.

Denna utvecklingens gång visar: att *Väsendet* såsom a) Existerande är en *bestämd Existens*, men är Existens såsom försvinnande, upphäfvnen bestämning. Vidare: att *Väsendet* såsom b) Phænomen är i sig *deladt* uti Reflexion och Omedelbarhet, Väsende och Varande. Reflexion är dess Moment af Allmänhet; Omedelbarheten, Existensen, Momentet af Bestämning. Så är detsamma Lag och Phænomen, Väsendlighet och Oväsendlighet, Innehåll och Form. Lagen och den Väsendliga Verlden äro Väsendet i sin Abstraction, men äro detta, såsom Negativt hänförda till Phænomenet och den Oväsendliga Verlden. Detta är Abstraction, emedan dessa Momenter endast för *yttre Reflexion* äro skilda. Innehåll och Form utgöra öfvergången ifrån denna Abstractionens ståndpunkt; emedan Innehållet är Formens, Phænomenets Reflexion i sig, Formen det i sig reflecterade Innehållet, Innehållet såsom skilda, till hvarandra hänförda Momenter. Men sjelfva denna Innehållets och Formens Identitet är ännu yttre Reflexion, ehuru det ena Momentets hänvisande på det Andra gör, att de stå i Väsendligt Förhållande till hvarandra. Först i c) Väsendliga Förhållandet öfvergår den Yttre Reflexion i en, hos dessa Momenter, immanent Reflexion, och *Väsendet är denna Momenternas immanenta Reflexion.* Fattas Kraften såsom för sig, utom sin Yttring, bestående, är detta ett fasthållande vid Abstractionens ståndpunkt. Men uppfattas den i sin sanning såsom Yttringen förutsättande och tillika denna sin förutsättning upphäfvande; då inses äfven: att *den Yttre Reflexionen är Momenternas egen*, samt i och med detsamma: att *denna yttre, skiljande Reflexion är Väsendlig, Väsendets, men att dess Väsendlighet är dess, Åtskilnadens, upphäfvande, att Väsendet i samma act är skiljande och skilnaden upphäfvande Reflexion.* Sålunda är *Reflexion och Omedelbarhet, Väsende och Varande, ett Inre och Yttre, men ett Inre, hvars Väsendlighet är dess Varande, det Yttre — och ett Yttre, hvars Vara är Väsendets eget* Vara, det Inres. Här har Väsendet såsom Existerande, Phænomen, återgått i Reflexionen som *actus*, såsom i sin Grund; men är i denna återgång med det Yttre, Existensen, Identisk, har

upphäfvit detta såsom omedelbarhet, samt är Enhet af Reflexion och Existens, Väsende och Varande. *Denna Reflexionens och Existensens Enhet är Väsendet såsom Verklighet.*

10 Likasom i Läran om Varandet dettas allmänna natur klarast framträder i Quantiteten såsom Quantum; så äfven här Väsendets natur, såsom Totalitet af Väsendets Kategorier, uti Phænomenet. Väsendets utveckling såsom Phænomen är en fortgång likasom i dubbla Kategorier, af hvilka *hvardera endast har betydelse i Förhållande till den Andra*, i denna är Reflecterad (afspeglad). Så äro äfven i Väsendet, såsom omedelbart, Position och Negation i hvarandra Reflecterade bestämningar; Materien har sitt bestånd i Tinget, och tvertom; Phænomenets Lag är det i sig Reflecterade Phænomenet, och detta är Lagen (Phænomenerna såsom Identiska) i sig såsom ett Annat Reflecterad. Genom nämnda Kategoriernas dubbelhet och derigenom, att hvarje ny ståndpunkt är en utveckling af dessas förhållande till hvarandra, skiljer sig Väsendets utveckling från Varandets omedelbara öfvergång. Ty i Väsendet är öfvergången till hvarje ny notion förmedlad, genom den lemnade Kategoriens förhållande till den, hvaruti den är Reflecterad, och den nya Kategorin har likaså all sin betydelse, genom en sådan Reflexion. Så t. ex. sker öfvergången ifrån Phænomenets Lag till Innehåll genom uppfattning deraf, att Lagen är Åtskilnad och Phænomenet Identitet, och i och med detsamma Lagen uppfattas som Innehåll är Phænomenet Form, och Innehållet har åter sin betydelse, genom att vara Reflexion i sig, emot Formen, såsom omedelbar Existens. Vid Kategorierna Lag och Phænomen, Innehåll och Form inses äfven lättast betydelsen af den på Väsendet såsom Totalitet gifna Definition: *att det nemligen är Bestämningen i sig såsom Allmänhet Reflecterad*; ty Phænomen och Form äro endast Momenter, Bestämning, Lagen och Innehållet äro dessa såsom Allmänhet. I förhållandet af Kraft och Yttring är allt detta *uttryckt*.

20

30

Här är äfven stället att antyda, hvarföre *Existensen* blifvit förd till det Dialektiska Momentet af Läran om Väsendet. De förnämsta skäl äro följande: Phænomenet är Väsendet såsom Varande, i bestämning utgånet; *Existensen är Vara*, Väsendets omedelbara Varande; *Den är i sig Dialektisk, Phænomenell*, en sig upplösande motsägelse; *Dess momenter hafva formen af Reflexion i sig och Omedelbarhet*. Och från en annan sida: Hvarje Kategori i sin Omedelbarhet är denna Kategori i sitt begrepp; Det Dialektiska Momentet är öfverhufvud Kategorin i dess Tillvaro, *Existens*; detta Moment är i Väsendets begrepp Åtskilnaden, Position och Negation. Ja F:n skulle helst önskat att våga benämna hela Väsendets Dialektiska Moment Existens; emedan, af de i hvarandra Reflecterade Kategorierna i detta Moment, den enas Väsendliga bestämning är att Vara, att vara Existens, och den andra är dennas Reflexion i sig. För öfrigt bör äfven märkas, att Phænomenets första och tredje Moment: den Phænomenella Verlden och Phænomenets Upplösning, äro anförda såsom skilda ståndpunkter, endast för att beteckna öfvergångs-momenterna, och för att närmare conformera denna framställning med *Hegels Wissenschaft d. Logik*. F:n kan härvid icke dölja sin öfvertygelse, att Läran om Väsendet af *Hegel* blifvit styfmoderligen behandlad och saknar något af den stränga consequens, första Afdelningen af Logiken i så hög grad äger. Må detta, om det erkännes, lända F:n till någon ursäkt för här förekommande brister; hvilka F:n väl känner, men icke förmått afhjelpa.

40

50

Väsendet såsom Phænomen har, betraktadt såsom en ståndpunkt i den bestämda tankens, föreställningens, uppfattning, följande betydelse. Tanken såsom existerande fattades vara den bestämda Föreställningen, såsom Process af negerade omedelbara Föreställningar (Se pag. 114). Såsom sådan, är Föreställningen omedelbart *det Allmänna Tänka*, såsom Negation af all bestämning, men med den bestämning att i sig vara bestämdt, således likgiltigt för dessa negerade föreställningar. Dessa finnas, existera likväl såsom negerade, ehuru de icke bestämma den Väsentliga Föreställningen. Men då detta allmänna Tänka är Process, är detsamma i hvarje negerad omedelbar föreställning *ett enskildt Moment* i denna Process, och således lika många skilda momenter, som den är negerade Föreställningar. Den negerade omedelbara föreställningen bestämmer därför i sjelfva verket Momenternas Åtskilnad. Detta Tänka är därför den motsägelse: att vara Väsentlig, i sig bestämd Föreställning, och å andra sidan: att af de negerade omedelbara Föreställningarne bestämmas. Denna den Väsentliga Föreställningens motsägelse är Phænomenet. Såsom negation af all bestämning är den Phænomenets Lag, såsom genom bestämningen åtskild, i en bestämning, är den Phænomen. Men hvarje Bestämning är åter i-sig en Process af upphäfnade bestämda föreställningar, samma allmänna Tänka; Bestämningen och det allmänna tänka äro endast sålunda skilda: att detta är såsom en *Enhet*, hvad den förra är såsom *ångdubbladt* Allmänt Tänka. Så är det Allmänna Tänka Tanken såsom Innehåll, Bestämningen densamma såsom Form. Dessas Förhållande till hvarandra är Väsentligt, emedan Formen är det manifesterade Innehållet. Betraktade såsom Kraft och Yttring är deras Dialektik dessa notioners, och dess Resultat är bådas uttryckta Form-enhet, såsom likgiltig skilnad uti Inre och Yttre. Det Yttre är icke *blott* Manifestation; ty det Inre, det allmänna Tänka, är endast Form, en Bestämning jemte det Yttre, och det Allmännas öfvergång i Bestämning är Rörelse från bestämning till bestämning.

Då det lätt inses, att det Allmänna Tänka såsom Process af upphäfnade bestämningar är *Jag'et*, det abstracta Subjectet, och Bestämningen dess Manifestation i en bestämd föreställning, så innehåller det anförda Resultatet: att den bestämda Tanken icke har det Allmänna Tänka utom sig såsom Kraft, förmåga, utan sjelf är denna kraft, lefvande, Rörlig Tanke. Såsom sådan, är Tanken *Verklighet*, verklig Tanke. Den omedelbarhet, som ännu innehålles i denna uppfattning och skiljer Tanken såsom Verklig ifrån Begreppet, skall i nästa Kapitel blifva betraktelsens föremål.

Tredje Kapitlet. Verkligheten.

§. 74.

Verkligheten är Enhet af det gestalt-lösa Väsendet (Reflexion) och den halt-lösa, försvinnande Existensen (Phænomenet), af det bestämmingslösa Bestående och den obestående Bestämningen. Men denna Enhet är ännu såvida omedelbar; att, då dess Momenter äro med hvarandra identiska Formbestämningar, det Inre och Yttre, Verkligheten såsom dessas Identitet är Form, endast är det Existerande såsom Väsentligt, såsom Reflexionens actus, men hvilken såsom sådan icke verklig-gjort sig, eller med andra ord: Formen är icke uttryckt såsom lefvande, Väsentlig Form.

I förhållandet af Kraft och Yttring innehålles väl att Väsende och Existens, Innehåll och Form, äro hvarandra förutsättande, och att hvardera tillika är upphäfvnen förutsättning. Men då härigenom hvardera är med den andra identisk Form, det inre såsom ett Yttre, sammanfalla dessa Notioner i den ena Kategorin Verklighet, såsom denna *ena Form*, de förras Identitet. I denna är nu icke uttryckt att den i sig är rörlig, Reflexion såsom *actus*. Endast omedelbart innehåller densamma detta Moment, emedan Väsendet likasom nedstigit i Existensen. Det är väl tydligt, att Innehållet endast är Form, men icke, att Formen är Innehåll, sjelf gör sig till Innehåll.

A. Formell Verklighet.

§. 75.

Verkligheten är omedelbart dessa Momenter af Väsendlighet och Existens, Inre och Yttre. Såsom denna omedelbarhet är *Verkligheten* endast *Möjlighet*, möjlighet att blifva Verklig. Möjligheten är Verklighet såsom Identisk Form. Såsom Möjlighet, såsom det, hvilket *kan vara* Verkligt, har den emot sig, är den skild från den Verklighet, hvilken är Verklig. Men Möjligheten såsom *blott möjlighet* är en Omedelbarhet, en såsom Möjlighet existerande, *Verklig Möjlighet*. Verkligheten åter, såsom den ifrån möjligheten *skilda Verkligheten*, är en gifven, omedelbar Verklighet, hvilken icke i Något Annat har sin Grund, och därför en *tillfällig Verklighet*. Det *Tillfälliga* är det, som *kan vara*, det är således äfvenså endast *Möjlighet*. Hvardera sidan är sålunda *Enhet af Möjlighet och Verklighet*.

Verkligheten såsom Väsentlig Form, är den med sig Identiska, i sig Reflecterade Formen, Formbestämningarnes Identitet. Men den är såsom denna Identitet endast *en Form*, är endast *potentia* Formen såsom Totalitet af Formbestämningar. Den är Möjlighet, men existerande Möjlighet, såsom en Form, ett Existerande. Verkligheten åter såsom omedelbar Totalitet af Former är af Intet betingad, grundlös Verklighet. Den är en tillfällig sammanfattning af Former. Möjligheten är det Inre såsom Yttre; Verkligheten det Yttre såsom Inre. Den formella Möjligheten är det Existerande (Formen) med sig Identiskt. Den innehåller därför: att Allt, såsom med sig identiskt, är Möjligt. Sjelfva ordet Allt innefattar allt Existerande. Men det Existerande är sig motsägende, och man kan därför med lika skäl säga, att Allt är Omöjligt. Det *Tillfälliga* är äfvenså Omedelbar Nödvändighet, den gifna Verkligheten. Ty det Nödvändiga är omedelbart det Gifna, det, som icke i något har sin Grund.

B. Reell Verklighet.

§. 76.

Den Verkliga Möjligheten är *Reell* (existerande) *Möjlighet*. Den är sammanfattningen af den Verklighet, genom hvilken Verkligheten är *Reell Verklighet*. Denna sammanfattning af det Verkliga såsom Möjlighet är det Verkliga såsom *Vilkor*, sammanfattningen af all Verklighet, Reella Vilkoren för det ena Verkligas Verklighet. Men det Verkliga såsom Vilkor är icke omedelbar Verklighet — sålunda vore det endast formell Möjlighet — utan har såsom Verkligt en Annan Verklighet såsom sin Möjlighet. Denna Vilkorlighet är ömsesidig, och det *Reellt Verkliga* är, såsom Vilkor för det Reellt Möjliga, *sin egen Möjlighet*, samt tvertom. Verkligheten såsom denna Enhet af Vilkor och Vilkorligt är *Absolut Verklighet*, det *Ovilkorliga*, *Nödvändiga*.

Äfven för en ytligare uppfattning faller det sig lätt att inse: att

Möjligheten, såsom det, som kan blifva Verkligt, förutsätter Verkligheten såsom sin Möjlighet, Möjlighetens Möjlighet. Detta är äfven meningen då man afgör öfver en saks, en tilldragelses möjlighet eller icke möjlighet. Ty måttstocken för denna Möjlighet tages ur Verkligheten; det är endast fråga om det Verkliga ännu en gång kan vara Verkligt. Att något är Möjligt, betyder därför: att det Verkliga är Möjligt. Omöjligheternas rike är, hvad som ligger utom Verkligheten, intager således den plats, man trott vara Möjlighetens område. Och i afseende på sjelfva notion Möjlighet, medgifves väl ännu lättare, att denna förutsätter notion Verklighet — och tvertom

10

C. Nödvändighet, Absolut Verklighet.

§. 77.

Nödvändigheten såsom Absolut Verklighet är *Enhet af den Reella Möjligheten och den Reella Verkligheten*. Nödvändigheten är den enas af dessa bestämningar öfvergång i den Andra. Den är det Verkliga som Process, öfvergång ifrån Möjlighet till Verklighet; eller rättare: Möjlighetens öfvergång i Verklighet, samt tillika Verklighetens upphäfvande och Möjlighetens återgång i sig. Nödvändigheten är denna *Process* och förutsätter som sådan *Processens Momenter*; men dessa äro likaså endast genom *Processen*, d. ä. *Processen är deras förutsättning*. Sjelfva *Processen* är den Identitet, hvarigenom det ena Momentet öfvergår i det Andra. Den är den med sig Identiska Verkligheten. Men då *Verkligheten* i sig *Reflecterad är sin egen Möjlighet*, är Nödvändigheten såsom Process förhållande emellan dessa sina momenter; och emedan detta Förhållande är Verklighetens förhållande till sig sjelf, är det *Absolut Förhållande*.

20

Kategorin af Nödvändighet är en bland de viktigaste bestämningar i hela Logiken. Såsom omedelbar Nödvändighet är den tillfällighet (Se Not. §. 75). *Hegel* framställer Nödvändighetens trenne Moment under namnen: *Vilkor, Sak och Verksamhet*. Här har Verkligheten, Enhet af Väsande och Existens, upphört att vara *en Form*, omedelbar Verklighet. Här äro tvenne Former, tvenne Verkliga, af hvilka den ena förutsätter den andra, och tillika i sig är bestämd såsom utgörande den Förutsättande och Förutsättningen upphäfvande *Processen*. Sålunda är Formen lefvande Form, ehuru ännu hvardera Formen är lika omedelbar, såvida ingendera är uttryckt såsom den Verksamma och *Processen* endast är deras omedelbara Identitet. Men derigenom att Verksamheten är likasom bunden vid den Verklighet, hvilken utgör *Vilkoret*, har denna bestämningen att vara det moverande. Nödvändigheten är sålunda den ena Formen såsom Totalitet af Former, hvilken i sig *Reflecterad är sin Möjlighet*, Realiserar sig till den Totala Verkligheten, såsom Form ger sig sitt Innehåll.

30

40

a) Substantialitets Förhållandet.

§. 78.

Denna Nödvändighetens Process är *Absolut Förhållande*, emedan det är det *Verkligas Förhållande till sig sjelf*, såsom *sin egen Möjlighet och Verklighet*. Den Absoluta Möjligheten är *Substans*. Men denna är såsom sin Verklighets förutsättning Process, Öfvergång i denna Verklighet. Möjligheten är den i sig *Reflecterade Verkligheten*. Denna är *Realiserad Verklighet*; den är en *Mångfald af Accidenser*, såsom *Substansens manifestationer*. Ty då Verkligheten är Möjlighetens egen Verklighet, är Verkligheten inom sig Totaliteten af Verklighet såsom *Vilkor*, möjlig Verklighet. *Substansen* är sålunda sina *Accidenser genomgående möjlighet*; men är

50

tillika *Negation af Accidenserna*, sig på sig hänförande Substans. Ty Substansens immanens i Accidensen upphäfver *denna* Accidens och gör densamma till *all* Verklighet. Substansen verkliggör genom denna Negativitet sig sjelf, såsom all Verklighet, efficierar, ponerar sin Verklighet. Substansens och Accidensens Förhållande är sålunda *Förhållande af Orsak och Verkan*.

10 *Spinoza* fattade väl Substansen i detta förhållande till sina Attributer, men denna uppfattning var ett yttre Tänkande, hvarföre äfven Attributerna voro tillfälliga, godtyckligt antagna. Här är fråga om Tanken såsom Substans. Den Reella Möjligheten betecknades såsom sammanfattningen af det Verkligas Reala Vilkor. Då vidare det Verkliga fattades i-sig vara sin Möjlighet, dessa Vilkor, är Verkligheten, den *ena* Formen, i-sig en Mångfald af Former såsom Vilkor, Möjlighet. Detta utgör det Verkligas Accidentalitet. Möjligheten åter är i hvarje Form immanent Möjlighet, och såsom Möjlighet det Efficierande, det, hvilket gör Verkligheten till Accidens. Den är vidare, emedan det Verkliga ömsesidigt är Vilkor, Totaliteten af Accidenser; således Totalitet af Accidenser, såsom Orsak, efficierande sig i hvarje Accidens, såsom Verkan.

20

b) *Causalitets Förhållande.*

§. 79.

30 *Substansen är Orsak; Accidensen Verkan.* Såsom Orsak är Substansen i Accidenserna sig Manifesterande Substans. Den utgår derföre såsom Totalitet i hvarje Accidens, gör denna till sin Verklighet, sin Verkan, så att Verkan ingenting Annat innehåller, än sin Orsak. Verkan är i-sig endast Möjlighet att vara Orsakens Manifestation, den förutsätter derföre Orsaken såsom det, hvarigenom den blir Verklig. Orsaken åter är, först då den i sin Verkan utgår, *Orsak*, den Ursprungliga saken; utom sin Verkan är den endast Möjlig Orsak, abstract Möjlighet. *Orsaken förutsätter således sjelfva Verkan, och denna är Orsakens Orsak.* Hvardera är Verkande och *deras sanna Förhållande är Vexilverkan.*

Förhållandet af Orsak och Verkan är af samma Dialektiska natur som det af Kraft och Yttring. Men detta sednare är Förhållande mellan Innehåll och Form såsom Väsande och Existens. Här är äfven Orsaken Existerande Orsak, Verklighet. Men den är Verkligheten såsom Totalitet af Former, efficierande sig i hvarje Form. Eller: Orsak och Verkan äro Det Verkligas tvenne sidor: att vara endast Form och dock såsom sådan innehålla all Verklighet. Den 40 ändliga Orsaken är endast en Form, såsom en annan efficierande, och sjelf af en tredje efficierad, samt sålunda i oändlighet. Hvarje Verklighet, hvarje Sak, är ömsom Orsak och Verkan. Men äfven i det Ändliga är detta en Vexilverkan. Ljuset är Orsak, seendet Verkan; men ehuru seendet icke är ljusets materiella Grund, är det samma likväl Orsak dertill att ljuset ses, och då ett ljus, som icke ses, öfverhufvud *icke är*, så är seendet i sjelfva verket Orsaken till ljusets Vara. Men man gör härvid vanligen den åtskilnad: att ljuset är, ehuru *jag* icke ser detsamma, men förutsätter likväl då att det ses af 50 andra, af ett seende öfverhufvud.

50

c) *Vexel-verkan.*

§. 80.

Orsak och Verkan äro icke omedelbara förutsättningar, hvilka skulle af en Yttre Reflexion uppfattas såsom inverkan på hvarandra. Orsaken är med sin Verkan Identisk, öfvergår, förverkligar sig sjelf i denna. *Verkan*

såsom för Orsaken förutsatt, såsom Orsakens Orsak, är *Orsaken själf*. Den är sålunda såsom en *Orsak, utom Orsaken, upphäfvén, är Orsaken såsom Verklig*, Verkan. Orsakens utgående i Verkan är dess sammangående med sig själf. *Orsaken är Verklig Orsak, genom att negera sig själf, skilja sig, uti sjelfständiga Verkligheter (orsaker), men tillika upphäfva dessa såsom sjelfständiga. Resultatet af denna process är sjelfva Processen*, den utvecklade Nödvändigheten, hvilken i samma Actus är *Åtskilnad uti sjelfständiga Verkliga, men i de Skilda är samma med sig Identiska Enhet*. Men sålunda är Nödvändigheten icke Nödvändighet, utan det på sig hänfödda, i de skilda Verkliga i Bestämningen, med sig Identiska Allmänna, Frihet. 10

Denna Orsakens och Verkans Identitet är äfven *den uttryckta Identiteten af Varande och Väsande*. Redan den omedelbara Verkligheten är denna Identitet, såsom omedelbar, såsom Bestämning, Form. Nödvändigheten är *Bestämningens Förhållande* inom sig, såsom *Allmänhet (all Verklighet, potentialiter)* och *Bestämning (ett Verkligt)*. Substans och Accidens är detta Förhållande. Substansen, det Allmänna såsom Möjlighet (den Totala Verklighetens Möjlighet), är efficerande, Orsak; Bestämningen Verkan. Men i Causalförhållandet är uttryckt: att *Bestämningen (Verkan) likaså är Allmänhet (Orsak)*. *Denna i Bestämningen immanenta Allmänhet, Väsandets och Varandets Enhet, är Begreppet*. 20

Anmärkning. Verkligheten är det i Phænomenet immanenta Väsandet, hvilket Phænomen genom denna Väsandets immanens är Verklighet, icke mera är Phænomen. Den är Innehållet, det Allmänna, såsom Form, i en Bestämning. Formen är derigenom bestämd såsom Väsandtlig, icke blott Yttre Form, såsom all Verklighet. Men Formen har ännu icke visat, huru den ur sig utvecklar all Verklighet, är icke uttryckt såsom sådan. Den är Verkligheten i sitt frö, Verklighet *Potentia*, icke *Actu*. Läran om Verkligheten är denna Formens utveckling till sann Verklighet. 30

Den omedelbara Verkligheten är *Formen*, med den bestämning: att i sig innebära Väsandet, vara rörlig Form, således *med bestämning: att vara Förmåga (Potestas), Möjlighet till utveckling*. Den utsluter som sådan *den Verklighet, hvilken icke blott är möjlig, utan verklig*. Men båda äro omedelbara. Möjligheten är, den har derföre Verklighet — Verkligheten är det omedelbart gifna, omedelbar Nödvändighet, men likaså omedelbart Tillfällighet, Möjlighet. Alla dessa notioner, fattade såsom omedelbara, öfvergå omedelbart i hvarandra. *Den Omedelbara Möjligheten*, utom hvilken intet finnes, hvarigenom den vore förmedlad, är likasom *den enda Verklighet*. *Den Omedelbara Verkligheten är det gifna, Nödvändiga*; men det omedelbart gifna, *en Nödvändighet, hvilken icke i Något har sin Grund, är Grundlös, är det Tillfälliga, icke gifna*. Den *Formella Verkligheten* och *Möjligheten* är derföre Identisk, är Verklig Möjlighet, Möjlig Verklighet, och såsom sådan Reell Verklighet. 40

Uti den *Reella Verkligheten* beror det Väsandtliga på uppfattningen deraf: att de notioner af *Möjlighet och Verklighet* densamma innehåller hvardera äro *Verkliga*: att således den Reella Möjligheten är *det ena Verkliga* såsom det Andras Möjlighet, såsom *Vilkor för det andra Verkligas Verklighet*; att sålunda det Reelt Verkliga är ett Utom-hvart-Annat af Verkligheter, af Former. Vidare: att äfven denna Möjlighet har ett Vilkor för sin Verklighet, och att således *de båda Verkliga ömsesidigt betinga hvarandra*. Men derigenom är *hvardera sin Möjlighets Möjlighet, och sålunda sin egen Möjlighet*. 50

Denna Möjlighet är Absolut; men den är också Absolut Verklighet, emedan den är *det Verkliga, som sjelf är sin Möjlighet*, och derigenom *Nödvändighet*.

Nödvändigheten är den ena Formen såsom Totalitet af Former, Verkligheten såsom sin egen Möjlighet, och derigenom såsom sammanfattning af all Verklighet. Här har all Verklighet, såsom frö, Möjlighet, framträdt i den ena Formen. Detta är Nödvändighetens Begrepp, Nödvändigheten i dess Omedelbarhet. Nödvändigheten är det Verkligas Förhållande till sig, såsom Möjlighet (all Verklighet potentia) och Verklighet (Realiserad Verklighet), såsom Substans och Accidens. Substansen är i-sig samma Verklighet som Accidensen, och gör genom denna sin immanens Accidensen till Accidens. Ty Substansen, såsom immanent i det Verkliga, är möjlig Totalitet, och det Verkliga är, såsom denna Möjlighet, öfvergång i en Annan och åter en Annan Verklighet, är försvinnande, Accidens. Substansen är i-sig det Verkliga såsom Totalitet af Accidenser, och manifesterar, verkliggör sig i dessa, är derföre det Verksamma, efficerande Orsak, Accidensen dess product, Verkan. Då åter Orsaken förutsätter sin Verkan, således denna är Orsakens Orsak, uppstå likasom tvenne Vexelverkande Substanser. Men i sjelfva verket är Verkan den manifesterade Orsaken, och derigenom såsom sjelfständig Substans upphäfvnen. Orsaken är Orsak genom Verkan, genom att i Verkan utgå, men negerar, i den actus, uti hvilken den är Orsak, Verkan såsom förutsatt, sjelfständig Substans, är genom att negera sig sjelf, blifva Verkan, och upphäfva denna sin Negation, i densamma Vara med sig Identisk. Genom denna utveckling är Accidensen med sin Substans Identisk. Substansen är Accidensen såsom process. Sålunda är äfven den Identitet af Möjlighet och Verklighet, hvilken Nödvändigheten omedelbart är, uttryckt såsom process, och Formen är uttryckt såsom ur sig utvecklande, evolverande, Totaliteten af Former, all Verklighet, emedan all Form är samma Identiska Process. Denna Process är det i Bestämningen med sig Identiska Allmänna, Begreppet.

Föreställningen, den bestämda Tanken, såsom Existerande, är Processen, förmedlingen, såsom omedelbar, bestämd Tanke, (Se pag. 114) men är sålunda endast den omedelbara sammanfattningen af dessa Momenter: Förmedling och Omedelbarhet, Allmänhet och Bestämning. Den sönderfaller derföre i sig i dessa Momenter af Allmänt Tänka och Bestämning. Föreställningen såsom Enhet af Innehåll och Form, af Inre och Yttre är utvecklad Enhet af dessa sina Momenter, men är denna Enhet såsom bestämd Tanke, såsom Form (se pag. 128). Denna Enhet är Tankens Verklighet, men den är den bestämda Tanken, såsom Verklig, lefvande Tanke. Denna är derföre den Verkliga Tanken, såsom öfvergång från bestämning till bestämning, uti sitt frö, potentialiter. Sjelfva denna Process af lefvande Rörliga Tankar har ännu icke för betraktelsen framställt sig. Den bestämda Tanken, Föreställningen, är derföre ännu såsom Verklig delad uti de nämnda Momenterna af Allmänhet och Bestämning, men detta sålunda: att den ena Verkliga tanken såsom Möjlighet, Vilkor, är den moverande, den andra den betingade, Villkorliga, (Reell Möjlighet och Verklighet). Denna Dialektik innehållles omedelbart i den bestämda Föreställningen såsom Verklig; ty då denna är en Bestämning såsom all Bestämning i sitt frö (potentia), är densamma i-sig skild uti tvenne Momenter, nemligen: uti sig såsom Totalitet af Bestämningar potentia, och uti sig såsom actu en Be-

stämning. Totaliteten af Bestämningar är, såsom Verkligh, icke blott formell Möjlighet, en utom-varande Serie, hvilken åter såsom sin Möjlighet förutsätter den Bestämning, utom hvilken densamma är. Här framträda det Ändliga och Oändliga, men båda såsom Bestämning, Verklighet. Då nu Bestämningen är för Totaliteten af Bestämningar, sitt Vilkor (sin Möjlighet), förutsatt, är dennas Vilkor (Möjlighet), samt då hvarje Bestämning är samma förutsättning, är Bestämningen såsom all Bestämning denna öfvergång ifrån Vilkor till det Vilkorliga, är Bestämning (Verklighet) och för sig förutsatt Allmänhet (sin egen Möjlighet). I stället för att vara i-sig delad, uti Möjlighet (oändlig förmåga af Bestämning) och Verklighet (existerande Bestämning), [Formell Verklighet], eller vara ett Utom-hvart annat af hvarandra förutsättande Bestämningar, såsom en Bestämning och all Bestämning, [Reell Verklighet], är Föreställningen en Totalitet af föreställningar, hvilken förutsätter sig sjelf såsom sin Möjlighet, såsom samma Totalitet potentialiter, [Absolut Verklighet]. Uti det Absoluta Förhållandet, såsom Vexelverkan, är uttryckt: att båda dessa Momenter, Totaliteten af Föreställningar, såsom Möjlighet och Verklighet, Allmänhet och Bestämning, äro hvardera Identitet af Allmänhet och Bestämning, af Manifesterande Förmåga och Manifesterad Product.

Slut-Anmärkning. Väsendet är Reflexion, Processen af Bestämningarnes Negation, Reflexions-Acten, såsom det Omedelbara, för Bestämningen till Grund liggande. Denna Omedelbarhet gör Väsendet till Varande, Existens, men till ett sig upphäfvande, rörligt Vara, Phænomen. Sjelfva denna Rörlighet utgör det i Phænomenet Väsendliga; Phænomenets Omedelbarhet är dess Vara. Men denna Rörlighet är det med sig lika, bestående, och det Omedelbara Phænomenet är det försvinnande, vexlande; den förra är oföränderlig Allmänhet (Innehåll), det sednare vexlande Bestämning (Form). Det Allmänna åter är Negation af Bestämningen, således sjelf Bestämning; och den vexlande Bestämningen är det Rörliga (Väsende), hvaremot Rörligheten, för sig fattad (såsom bestående allmänhet), är hvila, det med sig Identiska Omedelbara (Varande). Denna Enhet af Väsende och Vara är Verklighet. Verkligheten är öfvergång från Bestämning till Bestämning, men icke omedelbar öfvergång, utan det Allmännas öfvergång i Bestämning, hvarigenom det Allmänna sjelf (i-sig) blir bestämdt och Bestämningen såsom sådan (såsom Negation af det Allmänna) upphäfves, blir med det Allmänna identisk Bestämning.

Eller: Väsendet såsom Process af upphäfna Bestämningar är Tanken såsom Tankandets *actus*. Såsom den bestämda Tankens, Föreställningens, Grund, är Tankandet Process af Negationer, det Allmänna Tänka, Jag'et; och, såsom Föreställningen förutsättande Allmänhet, sjelf en Föreställning, bestämd Tanke. Tankens sanna Väsende dess Verklighet, är därför det Allmänna Tänka's öfvergång i Bestämd Tanke; men genom hvilken öfvergång det Allmänna Tänka blir en Annan Bestämd Tanke, och tillika såsom en Annan upphäfves, emedan hvardera bestämda Tanken är med den andra Identisk, samma identiska Allmänna Tänka, Process. Denna det Allmänna Tänkas immanens i den bestämda Tanken är Tanken i sin sanning såsom *Begrepp*, den Tankande, *Cogitans*.

N. B. Med andra Häftet följer ett Allmänt Titelblad.